

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (prop. 2004/05:100)

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar regeringens och oppositionspartiernas förslag till inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken för de närmaste åren. Regeringen lägger fram sina förslag i den ekonomiska vårpropositionen. I propositionen finns även förslag till nya utgiftsramar och anslag på tilläggsbudget för 2005. Dessa förslag behandlas i ett särskilt betänkande, FiU21 Tilläggsbudget 2005.

Konjunktoren och den ekonomiska politiken

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till inriktning av den ekonomiska politiken. Konjunktoren i världsekonomin fortsätter att vara god de kommande åren, även om tillväxttakten avtar i förhållande till fjolårets toppnivå. Sveriges BNP väntas stiga med ca 3 % per år de närmaste åren.

Den höga tillväxten har dock ännu inte påverkat den svenska sysselsättningen. Tvärtom fortsatte situationen på arbetsmarknaden försämrans under 2004. Regeringen och samarbetspartierna är överens om att såväl sysselsättningsmålet om 80 % sysselsättning som arbetslöshetsmålet om högst 4 % öppen arbetslöshet ligger fast. En rad åtgärder måste enligt utskottet vidtas för att målen ska nås. På kort sikt handlar det bl.a. om åtgärder för att öka efterfrågan, stärka konkurrenskraften och därmed stimulera sysselsättningen. På längre sikt handlar det om att öka utbudet av arbetskraft för att trygga den framtida arbetskraftsförsörjningen. I budgetpropositionen för 2005 presenterade regeringen ett antal åtgärder för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. I vårpropositionen går regeringen vidare för att redan i år pressa ned arbetslösheten och öka sysselsättningen. Exempelvis får arbetsgivare som anställer arbetslösa en skatterabatt motsvarande 85 % av lönekostnaden. Taket för lönebidrag höjs till 15 200 kr i månaden. Arbetsförmedlingen intensifieras och förbättras. Antalet platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen utökas. En rad utbildningssatsningar föreslås, och omfattande satsningar görs i de regioner som berörs mest av försvarsomställningen. Regeringens långsiktiga strategi för att få fler i arbete

handlar bl.a. om att underlätta för olika grupper att komma in på arbetsmarknaden, grupper som har en lägre sysselsättningsgrad än genomsnittet av befolkningen.

En mycket viktig del i politiken för att öka utbudet av arbetskraft är att minska den höga sjukfrånvaron. Regeringen har tidigare presenterat det s.k. 11-punktsprogrammet för att minska ohälsan. Utskottet konstaterar att åtgärderna har börjat få avsedd effekt. Det s.k. ohälsotalet, dvs. de samlade utbetalningarna för sjukpenning, aktivitets- och sjukersättning och rehabiliteringsersättning, har sjunkit under 2004 och hittills under 2005.

Avgörande för den svenska tillväxten och sysselsättningen är att Sveriges konkurrens- och företagsklimat är gott. Enligt utskottet är det grundläggande klimatet för expansion och företagande relativt gott, även om den tilltagande globaliseringen skapat spänningar på skilda håll i näringslivet. I vårpropositionen presenteras en strategi för att fortsätta stärka Sveriges konkurrenskraft. Konkurrenskraften ska förbättras genom satsningar på bl.a. utbildning och kompetens samt åtgärder för att få fler och växande företag. Forskningen ska förstärkas ytterligare. Prioriterade områden är medicinsk och teknisk forskning samt forskning till stöd för hållbar utveckling.

Fler åtgärder för ökad välfärd och rättvisa genomförs. Regeringen har tidigare gett ansvarskommittén i uppdrag att se över samhällsorganisationen så att välfärden kan produceras mer effektivt i framtiden. I vårpropositionen presenteras en rad åtgärder för att stävja skatte- och förmånsfusk. Villkoren för barnfamiljerna förbättras, och den satsning på grund- och gymnasieskolan som inleddes under förra mandatperioden fullföljs. Utskottet konstaterar att ekonomin i kommunsektorn ser stark ut under 2005 och 2006 till följd av en positiv inkomstutveckling och statliga tillskott. Rättvisemålet om halverat socialbidragsberoende ligger fast, och ytterligare åtgärder vidtas för att målet ska nås. Den svenska biståndsramen har ökat kraftigt sedan 1997, och 2006 kommer 1 % av BNI att anslås till bistånd.

Jämställdhet är ett centralt mål i den ekonomiska politiken. Under 2005 kommer en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader att presenteras. En utredning för att stärka rätten till heltid har tillsatts, och regeringen har påbörjat en översyn av jämställdhetspolitikens mål, inriktning, organisation och effektivitet.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Basen för miljöpolitiken är de 15 nationella miljömålen. Av en första utvärdering av arbetet med att nå de av riksdagen beslutade delmålen framgår att miljöpolitiken under de senaste åren varit framgångsrik, även om många svårlösta problem kvarstår. Den gröna skatteväxlingen fortsätter. Sedan 2001 har en skatteväxling på 13,6 miljarder kronor genomförts, och fram till 2010 fullföljs en skatteväxling på ytterligare drygt 16 miljarder kronor.

Mål för budgetpolitiken

Utskottet avstyrker motionsförslag om att ändra utformningen av målen för budgetpolitiken. Det finns inte skäl att byta ut eller komplettera dagens mål som avser det finansiella sparandet i hela den offentliga sektorn. Utskottet anser att nuvarande mål för hela den offentliga sektorn är lämpligare än ett mål för staten ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv. Det är dessutom mindre känsligt för organisatoriska förändringar. Nuvarande mål är därutöver tydligt, robust och anpassat till internationell standard.

Riktlinjer för budgetpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till inriktning av budgetpolitiken. Inriktningen innebär att budgetpolitiken styrs av två mål. Utgiftstaken för staten ska hållas, samtidigt som saldot i de samlade offentliga finanserna ska uppvisa ett överskott på 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

I mitten av 1990-talet genomfördes ett omfattande konsolideringsprogram så att balansen i den offentliga sektorns finanser kunde återställas på ett fördelningspolitiskt godtagbart sätt. Utgiftstaken har därefter hållits alla år, och överskottsmålet för de offentliga finanserna ligger fast. Genom en ansvarsfull budgetpolitik har Sverige i dag starka offentliga finanser och har klarat den senaste internationella konjunkturedgången utan att dra på sig underskottsproblem. Vi skiljer oss i det avseendet från flera EU-länder vars offentliga finanser i vissa fall utvecklats på ett oroväckande sätt. Sunda offentliga finanser är en förutsättning för en uthållig tillväxt och hög sysselsättning. Det är därför av yttersta vikt att budgetpolitiken utformas på ett sådant sätt att långsiktigt stabila offentliga finanser vidmakthålls.

Oppositionspartierna presenterar alternativ som uppges ge starkare offentliga finanser än regeringens förslag och förespråkar att statens finansiella sparande ska vara i balans över en konjunkturcykel. Utskottet anser dock att det finns goda skäl att ifrågasätta oppositionspartiernas analyser. De skattesänkningar som föreslås är ofta stora och deras utformning relativt väl preciserade. Finansieringen däremot är ofta vagt formulerad och tycks i många fall dessutom vara optimistiskt beräknad. Gemensamt för oppositionspartierna är också att det krävs betydande dynamiska effekter för att de ska nå sina egna budgetpolitiska mål. Utan sådana effekter räcker förslagen inte på långt när för att åstadkomma balans i statens finansiella sparande. I ljuset av detta får utskottet närmast intrycket att oppositionspartierna inte tar sina egna budgetpolitiska mål på allvar.

Utskottet inser den betydelse som tillväxt och sysselsättning har för de offentliga finanserna men anser att en ansvarsfullt utformad budgetpolitik inte får ta sådana effekter för givna. De måste beaktas allteftersom de uppkommer i verkligheten. Att på det sätt som oppositionspartierna gör sätta sin tilltro till dynamiska effekter är förenat med stora statsfinansiella risker. Skulle oppositionspartiernas förslag sättas i verket finns enligt utskottets mening en betydande risk att de offentliga finanserna snabbt skulle

förfalla, vilket i sin tur riskerar att underminera den gemensamma välfärden. De gångna årens mödosamma arbete med att bygga upp och vidmakthålla sunda offentliga finanser skulle därmed riskera att gå om intet.

Utskottet anser att regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken innebär en fortsättning på den ansvarsfulla budgetpolitik som bedrivits sedan regeringsskiftet 1994. Nuvarande inriktning av budgetpolitiken har enligt utskottets mening goda förutsättningar att främja fortsatt stabila offentliga finanser och utgöra en grund för hög tillväxt och full sysselsättning.

Användning av inkomstavdrag

Utskottet avstyrker Riksrevisionens styrelses förslag RRS17 angående användningen av inkomstavdrag i statsbudgeten liksom fyra motionsförslag i frågan. Utskottet framhåller att budgetlagens huvudprincip om bruttoredo-visning är viktig men att riksdagen kan medge undantag i vissa fall. Den kritik som Riksrevisionens styrelse framför angående det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting var känd, och den beaktades när frågan riksdagsbehandlades under 2002. Utskottet gör inte nu någon annan bedömning av hur budgetlagen bör tillämpas.

Motioner

Samtliga motioner som väckts med anledning av propositionens förslag avstyrks. Tre gemensamma reservationer har lämnats från företrädare för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet avseende inriktningen av den ekonomiska politiken, mål för budgetpolitiken samt användningen av inkomstavdrag. Ytterligare fem reservationer har lämnats i ärendet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	7
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
1 Den ekonomiska utvecklingen.....	10
1.1 Vårpropositionen.....	10
1.2 Partimotionerna.....	20
1.3 Ny information om konjunkturen.....	21
1.4 Finansutskottets bedömning av den ekonomiska utvecklingen.....	23
2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	25
2.1 Vårpropositionen.....	25
2.2 Motionerna.....	30
2.3 Finansutskottets ställningstagande till den ekonomiska politiken.....	39
3 Mål för budgetpolitiken.....	60
3.1 Motionerna.....	61
3.2 Finansutskottets ställningstagande till målen för budgetpolitiken.....	62
4 Riktlinjer för budgetpolitiken.....	62
4.1 Budgetutvecklingen.....	63
4.2 Vårpropositionen.....	65
4.3 De politiska alternativen.....	68
4.4 Finansutskottets ställningstagande till de budgetpolitiska riktlinjerna.....	73
5 Användning av inkomstavdrag.....	84
5.1 Riksrevisionens rapport.....	84
5.2 Riksrevisionens styrelses framställning.....	85
5.3 Motionerna.....	86
5.4 Riksdagsbehandlingen av det tillfälliga sysselsättningsstödet.....	87
5.5 Finansutskottets ställningstagande.....	87
6 Övriga frågor.....	89
6.1 Utgiftsområdesindelningen.....	89
6.2 Obetecknade anslag.....	89
6.3 Ändrad redovisning av statsbudgetens inkomster.....	90
Reservationer.....	92
1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (m, fp, kd, c).....	92
2. Mål för budgetpolitiken, punkt 2 (m, fp, kd, c).....	119
3. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (m).....	121
4. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (fp).....	123
5. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (kd).....	126
6. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (c).....	129
7. Användning av inkomstavdrag, punkt 4 (m, fp, kd, c).....	132
8. Utgiftsområdesfördelningen, punkt 5 (m).....	133
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	135
Proposition 2004/05:100.....	135
Fölmotioner med anledning av prop. 2004/05:100.....	135
Framställning 2004/05:RRS17.....	136

Följdmotion med anledning av framst. 2004/05:RRS17.....	136
---	-----

Tabeller

Tabell 1.1 Regeringens prognoser över tillväxten i världsekonomin.....	11
Tabell 1.2 Regeringens prognoser över försörjningsbalansen.....	14
Tabell 1.3 Förutsättningarna i regeringens prognos.....	15
Tabell 1.4 Nyckeltalen i regeringens prognos.....	16
Tabell 1.5 Nyckeltalen i regeringens lågtillväxtalternativ.....	19
Tabell 1.6 Nyckeltalen i regeringens högtillväxtalternativ.....	20
Tabell 4.1 Den offentliga sektorns finanser.....	64
Tabell 4.2 Fördelningen av den offentliga sektorns finansiella sparande 2004–2007.....	65
Tabell 4.3 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo samt statsskuldens utveckling.....	65
Tabell 4.4 Utgiftstak för staten och takbegränsade utgifter 2004–2007.....	66
Tabell 4.5 Nu föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar...	68
Tabell 4.6 Finansiellt sparande i Moderata samlingspartiets budgetalternativ	69
Tabell 4.7 Finansiellt sparande i Folkpartiet liberalernas budgetalternativ...	70
Tabell 4.8 Finansiellt sparande i Kristdemokraternas budgetalternativ.....	72
Tabell 4.9 Finansiellt sparande i Centerpartiets budgetalternativ.....	73

Diagram

Diagram 1.1 Sysselsättning t.o.m. mars 2005.....	17
Diagram 1.2 Öppen arbetslöshet t.o.m. mars 2005.....	18
Diagram 1.3 Sysselsättningsgraden t.o.m. mars 2005.....	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar och tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört (avsnitt 2.3). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och avslår motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 1,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 1,

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 2 samt

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

2. Mål för budgetpolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 3 och

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

3. Riktlinjer för budgetpolitiken

Riksdagen godkänner det förslag till riktlinjer för budgetpolitiken som regeringen förordar och tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört (avsnitt 4.5). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och avslår motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4,

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (kd)

Reservation 6 (c)

4. Användning av inkomstavdrag

Riksdagen avslår framställning 2004/05:RRS17 och motionerna

2004/05:Fi12 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1–3 och

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 3.

Reservation 7 (m, fp, kd, c)

5. Utgiftsområdesfördelningen

Riksdagen avslår motion

2004/05:Fi17 av Göran Lennmarker m.fl. (m).

Reservation 8 (m)

Stockholm den 2 juni 2005

På finansutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Mikael Odenberg (m), Carin Lundberg (s), Karin Pilsäter (fp), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Mats Odell (kd), Lars Bäckström (v), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Bo Bernhardsson (s), Christer Nylander (fp), Roger Tiefensee (c), Hans Hoff (s), Agneta Gille (s), Cecilia Widegren (m) och Mikael Johansson (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet

- proposition 2004/05:100 2005 års ekonomiska vårproposition om förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1,
- motioner som väckts med anledning av proposition 100,
- förslag 2004/05:RRS17 Riksrevisionens styrelses framställning angående användningen av inkomstavdrag m.m. i statsbudgeten samt
- motion som väckts med anledning av förslag RRS17.

De behandlade förslagen finns redovisade i förteckningen i *bilaga 1*.

Övriga yrkanden i propositionen och motionerna väckta med anledning av propositionen behandlas i finansutskottets betänkande 2004/05:FiU21 Tilläggsbudget I för budgetåret 2005.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Utskottets bedömning i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning i vårpropositionen att konjunkturen i världsekonomin fortsätter att vara god de kommande åren, även om tillväxttakten avtar i förhållande till fjolårets toppnivå. En rimlig bedömning är att Sveriges BNP stiger med i genomsnitt runt 3 % per år de närmaste åren. Uppgången leder till att sysselsättningen börjar stiga och den öppna arbetslösheten sjunker under 2005 och 2006. De åtgärder som föreslås i vårpropositionen bidrar till denna utveckling. De största riskerna i bedömningen är att oljepriserna fortsätter att stiga kraftigt samt att negativa effekter uppkommer av de stora underskotten i Förenata staternas bytes- och budgetbalanser.

1.1 Vårpropositionen

Utvecklingen internationellt

Lägre tillväxttakt i världsekonomin

BNP i världsekonomin steg under förra året med nästan 5 %. Det är den högsta tillväxttakten som noterats sedan slutet av 1970-talet. Tillväxten var hög i så gott som samtliga länderområden med undantag för euroområdet där den ekonomiska aktiviteten var relativt svag. I Kina steg BNP med nästan 10 % till följd av bl.a. mycket omfattande investeringar.

Mot slutet av 2004 dämpades den internationella konjunkturen av kraftigt stigande oljepriser och avtagande effekter av den tidigare mycket expansiva ekonomiska politiken i bl.a. Förenata staterna.

Regeringen räknar i vårpropositionen med att tillväxttakten i världsekonomin avtar under de närmaste åren från förra årets toppnivå. Fortsatt låga räntor, höga vinster i näringslivet, stigande investeringar och en tilltagande hushållskonsumtion gör att tillväxten ändå blir relativt hög under både 2005 och 2006. Som framgår av tabell 1 räknar regeringen med att BNP i världen sammantaget stiger med 4,1 % i år för att stiga med ytterligare 3,9 % 2006. Det är ungefär samma bedömning som regeringen gjorde i budgetpropositionen. Trots hög tillväxt och stigande oljepriser har det internationella pristrycket varit lågt. Den fortgående globaliseringen talar också för en fortsatt låg inflation och låga räntor.

Osäkerheten är dock ganska stor. Enligt regeringens bedömning är sannolikheten för en lägre tillväxt i världsekonomin än förväntat större än sannolikheten för en högre tillväxt. Den största risken på kort sikt är att

fortsatt stigande oljepriser ytterligare dämpar den internationella efterfrågan. En annan risk är att det stora underskottet i Förenta staternas bytesbalans utlöser en ännu kraftigare försvagning av dollarn än vad som varit fallet de senaste åren.

Tabell 1.1 Regeringens prognoser över tillväxten i världsekonomin

Årlig procentuell förändring	2003	2004	2005	2006	2007 ¹
BNP					
Världen	3,6	4,9	4,1	3,9	3,6
Euroområdet	0,5	2,0	1,6	2,1	2,3
Norden	1	2,7	2,8	2,6	2,4
Förenta staterna	3,0	4,4	3,7	3,4	3,3
Japan	1,3	2,6	1,0	1,7	1,4
Tyskland	-0,1	1,6	1	1,7	2,2
Frankrike	0,6	2,5	2,1	2,0	2,3
Italien	0,4	1,2	1,0	1,7	1,9
Storbritannien	2,2	3,1	2,6	2,5	2,7
Danmark	0,5	2,0	2,3	2,3	2,2
Finland	2,1	3,4	3,1	2,7	1,8
Norge	0,4	2,9	3	2,7	3,3
Sverige	1,5	3,5	3,2	2,7	2,4

¹ Kalkyl för utvecklingen 2007.

Källa: Finansdepartementet

Regeringens prognos bygger på att oljepriset sjunker tillbaka till 44 dollar per fat i slutet av 2005 och 40 dollar per fat i slutet av 2006. Kronan stärks mot dollarn, till en nivå på drygt 6,30 kr per dollar i slutet av 2006. Vidare bygger prognosen på att den internationella arbetsmarknaden fortsätter att förbättras – att sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker under 2005 och 2006.

Fortsatt god amerikansk konjunktur

En stark konsumtion och omfattande investeringar i näringslivet bidrog till att Förenta staternas BNP ökade med 4,4 % under 2004. Det är den högsta tillväxttakten sedan slutet av 1990-talet.

Trots att merparten av den tidigare mycket starka ekonomisk-politiska stimulansen i den amerikanska ekonomin avtog fortsatte den inhemska efterfrågan att öka relativt kraftigt. Stigande sysselsättning, låga räntor, stigande inkomster och historiskt höga vinster i företagssektorn bidrog till att öka såväl hushållens konsumtion som investeringsverksamheten.

Regeringen räknar med att den amerikanska konjunkturen går in i ett lugnare tempo under de närmaste åren och att BNP stiger med 3,7 % 2005 och 3,4 % 2006. Precis som under 2004 är det den inhemska efterfrågan

som väntas vara drivkraften i ekonomin. En förbättrad förmögenhetssituation för hushållen i kombination med en stigande sysselsättning talar för att konsumtionen fortsätter att öka i god takt. Samtidigt väntas investeringarna att fortsätta att öka starkt till följd av goda vinstutsikter, förhållandevis låga räntor och ett investeringsbehov i företagssektorn. Dessutom gynnas exporten av den svagare dollarn.

Det höga oljepriset och underskotten i bytesbalansen och budgeten är enligt regeringen de största riskerna i prognosen, men det kan inte uteslutas att tillväxten i Förenta staterna blir högre än förväntat.

Svagare tillväxt i euroområdet ...

BNP i euroområdet steg under förra året med omkring 2 %, efter en uppgång 2003 på 0,5 %. Bakom uppgången låg en stigande export, medan den inhemska efterfrågan var relativt svag. I likhet med tidigare var skillnaden mellan länderna stor. Tyskland och Italien, som tillsammans utgör nästan 50 % av euroområdets ekonomi, växte med 1,6 % respektive 1,2 %. Tillväxten i de andra två stora ekonomierna, Spanien och Frankrike, uppgick till 2,7 % respektive 2,5 %.

Konjunkturen i euroområdet försvagades markant under andra halvåret i följd till följd av lägre internationell efterfrågan och en starkare euro. Euron har sedan 2002 stigit med drygt 30 % mot dollarn och med över 15 % mot områdets viktigaste handelspartners.

I år sjunker tillväxttakten i euroområdet till i genomsnitt 1,6 % för att öka till 2,1 % 2006, enligt regeringens bedömning. Låga räntor och en något förbättrad sysselsättning väntas öka hushållskonsumtionen samtidigt som investeringarna fortsätter att växa efter den relativt måttliga uppgången i följd.

Regeringen räknar vidare med att tillväxttakten i den brittiska ekonomin sjunker från 3,1 % 2004 till 2,6 % respektive 2,5 % under 2005 och 2006. Den inhemska efterfrågan fortsätter att vara motorn i ekonomin, men uppgången i den privata konsumtionen dämpas av höjda räntor och en svagare inkomstutveckling.

BNP i Danmark och Norge ökar med 2,3 % respektive 3 % under 2005 till följd av en fortsatt stark inhemsk efterfrågan i de båda länderna. Under 2006 väntas BNP öka med 2,3 % respektive 2,7 %.

... och Japan ...

Den japanska tillväxten var hög under inledningen av 2004 men avtog markant under loppet av året på grund av svagare internationell efterfrågan och en avtagande inhemsk konsumtion. BNP steg med 2,6 %, vilket ändå är den högsta tillväxttakten som noterats sedan början av 1990-talet.

En viss återhämtning noterades i början av 2005, men regeringen räknar med att uppgången i BNP begränsas sig till 1 % under 2005 och 1,7 % under 2006.

... men starkare i resten av Asien

I resten av Asien – Kina, Indien, Indonesien, Malaysia, Filippinerna, Sydkorea och Thailand – steg BNP med sammantaget närmare 8 % under 2004, vilket är den högsta tillväxten i området sedan mitten av 1990-talet. I flertalet av länderna minskade emellertid tillväxttakten under loppet av året. Undantaget var Kina där tillväxten ökade mot slutet av året efter en nedgång under andra kvartalet. Kinas BNP steg under 2004 med 9,5 %, mot 9,3 % under 2003.

Regeringen räknar med att tillväxttakten i området avtar under de närmaste åren, till i genomsnitt 7 % respektive 6,5 % under 2005 och 2006.

Utvecklingen i Sverige

Hög tillväxt 2004

I likhet med omvärlden ökade aktiviteten i den svenska ekonomin snabbt under senare delen av 2003 och första halvan av 2004. Sammantaget steg BNP med 3,5 % under 2004, enligt SCB:s första preliminära beräkning av nationalräkenskaperna. Det är 2 procentenheter högre än tillväxttakten 2003 och mer än 1 procentenhet högre än i EU-15 och euroområdet där BNP i genomsnitt steg med 2,3 % respektive 2,1 %.

En del av uppgången förklaras av att 2004 innehöll fler arbetsdagar än 2003. Kalenderkorrigerat, dvs. justerat för skillnader i antalet arbetsdagar, steg BNP med 3 % jämfört med 2003.

I övrigt förklaras uppgången av en kraftigt ökad export och starkt stigande investeringar. Exporten ökade med drygt 10 %, bl.a. på grund av en snabbt stigande försäljning inom t.ex. motorfordons- och teleproduktindustrin. Utrikeshandeln netto, dvs. export minus import, bidrog med 2 procentenheter till BNP-tillväxten.

Investeringarna, som minskat sedan 2001, steg med sammantaget 5,1 %, bl.a. på grund av stigande kapacitetsutnyttjande i näringslivet. Näringslivets investeringar ökade med 4,7 % medan investeringarna i bostäder steg med drygt 16 %.

Hushållens konsumtion ökade endast svagt under 2004, med 1,8 % jämfört med en uppgång på 1,3 % under 2003. Konsumtionen påverkades bl.a. av den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden.

Sysselsättningen fortsatte att minska trots den höga tillväxten, och den öppna arbetslösheten steg. Antalet sysselsatta minskade 0,5 %, bl.a. som en följd av en starkt stigande produktivitet i näringslivet. Antalet arbetade timmar steg med 0,9 %, framför allt på grund av det större antalet arbetsdagar under 2004. Rensat för kalendereffekten minskade antalet arbetade timmar med 0,2 %.

Stigande inhemsk efterfrågan 2005 och 2006

Regeringen räknar med en fortsatt relativ hög svensk tillväxt under de närmaste åren. BNP väntas stiga med 3,2 % respektive 2,7 % under 2005 och 2006. Det är för båda åren 0,2 procentenheter högre än den bedömning som regeringen gjorde i budgetpropositionen. Det senaste årets snabba exporttillväxt avtar medan den inhemska efterfrågan tilltar.

Tillväxtbidraget från utrikeshandeln väntas sjunka till i genomsnitt omkring 0,2 % per år under de närmaste två åren, jämfört med ett bidrag under 2004 på 2 %. Bidraget från den inhemska efterfrågan stiger däremot, till 3 % under 2005 och 2,5 % under 2006 på grund av ökad hushållskonsumtion och fortsatt stigande investeringar. Även den offentliga konsumtionen väntas öka under de närmaste åren, efter en svag utveckling 2004.

Sammantaget innebär regeringens prognos att Sveriges ekonomi växer med i genomsnitt nästan 3 % per år under de kommande två åren. Det är mer än 1 procentenhet högre än det förväntade tillväxtgenomsnittet i euroområdet.

Tabell 1.2 Regeringens prognoser över försörjningsbalansen

	Mdkr		Årlig procentuell förändring			
	2004	2003	2004	2005	2006	2007 ²
Hushållens konsumtionsutgifter	1 224	1,5	1,8	2,2	2,7	2,6
Offentliga konsumtionsutgifter	706	0,8	0,3	1,2	0,7	0,5
Statliga	197	0,8	-0,5	0,5	0,0	0,5
Kommunala	509	0,7	0,5	1,5	1,0	0,5
Bruttoinvesteringar	405	-1,5	5,1	7,1	5,2	5,1
Näringsliv exkl. Bostäder	270	-2,9	4,7	7,3	5,6	5,4
Bostäder	64	5,5	16,1	10,7	4,7	8,0
Myndigheter	71	-1,3	-2,0	2,9	3,7	0,8
Lagerinvesteringar ¹	4	0,4	-0,3	0,4	-0,1	0,0
Export	1 176	5,0	10,2	6,9	5,8	5,7
Import	972	4,9	6,7	7,9	6,2	6,4
BNP	2 543	1,5	3,5	3,2	2,7	2,4

¹ Bidrag till BNP-tillväxt.

² Kalkyl för utvecklingen 2007.

Källa: Finansdepartementet

I tabellerna 1.2, 1.3 och 1.4 redovisas förutsättningarna, nyckeltalen och försörjningsbalansen i regeringens prognos. I punkterna nedan sammanfattas några viktiga delar i prognosen.

- Inflationstrycket i ekonomin fortsätter att vara svagt. Konsumentprisindex (KPI) stiger med i genomsnitt 0,5 % under 2005 och 1,5 % under 2006, enligt regeringens bedömning. Den låga inflationen, både internationellt och i Sverige, gör att räntorna förblir relativt låga. Regeringen antar att Riksbankens reporänta ligger kvar på 2 % i år för att stiga under 2006 till en nivå i slutet av året på 2,75 %.
- Sysselsättningen stiger både i år och under nästa år. Den öppna arbetslösheten sjunker till i genomsnitt 5 % respektive 4,4 % av arbetskraften under 2005 och 2006. Se vidare avsnitt om arbetsmarknaden.

- Låg inflation och en stigande sysselsättning gör att regeringen räknar med att hushållens realinkomster stiger med i genomsnitt 3,3 % under 2005 och 1,8 % under 2006. I budgetpropositionen räknade regeringen med en uppgång på i genomsnitt 1,8 % per år under perioden. Inkomstförstärkningen i kombination med den stigande sysselsättningen och en god förmögenhetsställning i hushållssektorn bidrar till att hushållens konsumtion väntas öka med 2,2 % i år och 2,7 % nästa år. Det är något högre än vad regeringen förutsåg i budgetpropositionen.

Tabell 1.3 Förutsättningarna i regeringens prognos

Årlig procentuell förändring	2003	2004	2005	2006	2007 ⁵
BNP, världen	3,6	4,9	4,1	3,9	3,6
Oljepris, dollar/fat ¹	28,9	39,0	45,1	40,6	39,8
TCW-index ^{1,3}	128	126	122	121	121
Riksbankens reporänta ⁴	2,75	2,0	2,0	2,8	3,3
Tysk långränta ^{1,2}	4,1	4,1	3,8	4,1	4,2
Svensk långränta ^{1,2}	4,6	4,4	4,0	4,3	4,4

¹ Årsgenomsnitt.

² Tioårig statsobligation.

³ TCW-index mäter kronans konkurrensvägs värde. Ju högre indexvärde desto svagare krona.

⁴ Kurs vid årets slut.

⁵ Kalkyl för utvecklingen 2007.

Källa: Finansdepartementet

- En fortsatt relativt god efterfrågan, högt kapacitetsutnyttjande och låga finansieringskostnader bidrar till att investeringarna fortsätter att öka framöver, framför allt inom industrin. Även investeringarna i bostäder fortsätter att stiga efter den kraftiga uppgången i fjol. Sammantaget bedöms investeringarna öka med 7,1 % i år och 5,2 % nästa år. Det är högre än den bedömning regeringen gjorde i budgetpropositionen, då investeringarna väntades stiga med i genomsnitt knappt 5 % per år under perioden.
- Trots att kronan försvagats något de senaste månaderna räknar regeringen med att kronan stärks under loppet av året till ett värde, mätt enligt TCW-index (ju högre indexvärde desto svagare krona), på 122 i genomsnitt under 2005 och 121 under 2006. Under 2004 låg TCW-index på i genomsnitt 126.

Tabell 1.4 Nyckeltalen i regeringens prognos

Årlig procentuell förändring	2003	2004	2005	2006	2007 ⁵
KPI, dec-dec	1,3	0,3	0,6	2,0	2,0
UNDIX, dec-dec	1,6	0,7	0,7	1,5	-
Disponibel inkomst	-0,1	1,5	3,3	1,8	1,0
Sparkvot (nivå) ¹	3,5	4,5	5,6	4,7	3,2
Industriproduktion	2,6	9,1	6,0	5,0	-
Relativ enhetsarbetskostnad	2,6	-5,3	-1,0	-0,7	-
Sysselsättning, antal personer	-0,3	-0,5	0,8	1,1	0,4
Öppen arbetslöshet ²	4,9	5,5	5,0	4,4	4,2
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ²	2,1	2,4	2,7	2,7	2,4
Sysselsättningsgrad ³	77,6	77,0	76,8	77,1	77,4
Handelsbalans (miljarder kronor)	154	172	180	198	206
Bytesbalans ⁴	6,4	8,1	7,8	8,2	8,2
Offentligt överskott ⁴	-0,1	1,1	0,7	0,6	1,1

¹ Exklusive sparande i avtalspension.

² Andel av arbetskraften.

³ Antalet sysselsatta i åldern 20–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.

⁴ Procent av BNP.

⁵ Kalkyl för utvecklingen 2007.

Källa: Finansdepartementet

- Den lägre internationella tillväxten betyder att de senaste årets mycket höga exporttillväxt avtar, enligt regeringens bedömning. För en lägre export talar också det faktum att svensk export normalt sett brukar öka snabbast tidigt i en internationell konjunkturuppgång. En fortsatt god konkurrenskraft för den svenska exportindustrin gör att exporten under 2005 och 2006 ändå växer 6,9 % respektive 5,8 %. Det är något lägre jämfört med regeringens bedömning i budgetpropositionen. Importen av varor och tjänster fortsätter att öka på grund av den stigande inhemska efterfrågan och antagandet om en starkare krona.

Viss ljusning på arbetsmarknaden

Trots starkare konjunktur och kraftigt ökad produktion fortsatte sysselsättningen att minska under 2004.

Produktionsökningen kom i stället till stånd genom en ökad produktivitet i näringslivet och ett ökat antal arbetade timmar, på grund av lägre sjukfrånvaro samt fler arbetsdagar under 2004.

Enligt SCB:s senaste statistik låg sysselsättningen under första kvartalet 2005 på en i stort sett oförändrad nivå jämfört med första kvartalet 2004. Vissa indikatorer tyder dock på att situationen på arbetsmarknaden förbättras framöver. Till exempel har antalet anmälda lediga platser på arbetsförmedlingarna ökat något de senaste månaderna, och antalet varsel om uppsägningar har gått ned. I Konjunkturinstitutets (KI) barometrar anger dessutom tjänsteföretagen att de räknar med att öka antalet anställda framöver. Under 2004 steg också antalet tillfälligt anställda. Normalt sett är det

en god indikation på att sysselsättningen är på väg att stiga. Andra indikatorer, som t.ex. KI:s barometrar över industrisektorn, tyder dock på en svag sysselsättning framöver.

Regeringen räknar i vårpropositionen med att sysselsättningen stiger under 2005 och 2006 i takt med att den inhemska efterfrågan stiger och produktionen inom tjänstesektorn ökar. I år väntas den kommunala sysselsättningen öka till följd av ett stort rekryteringsbehov och kommunernas relativt goda finansiella ställning. Sammantaget bedöms sysselsättningen stiga med 0,8 % eller drygt 32 000 personer under 2005. Av dessa väntas 9 000 vara s.k. reguljärt sysselsatta, medan resterande utgörs av friårsplatser och sysselsatta med anställningsstöd som inte räknas som reguljärt sysselsatta. Under nästa år ökar sysselsättningen med ytterligare 1,1 % eller 48 000 personer, enligt regeringens bedömning. Till skillnad från 2005 väntas så gott som hela uppgången 2006 bestå av reguljär sysselsättning.

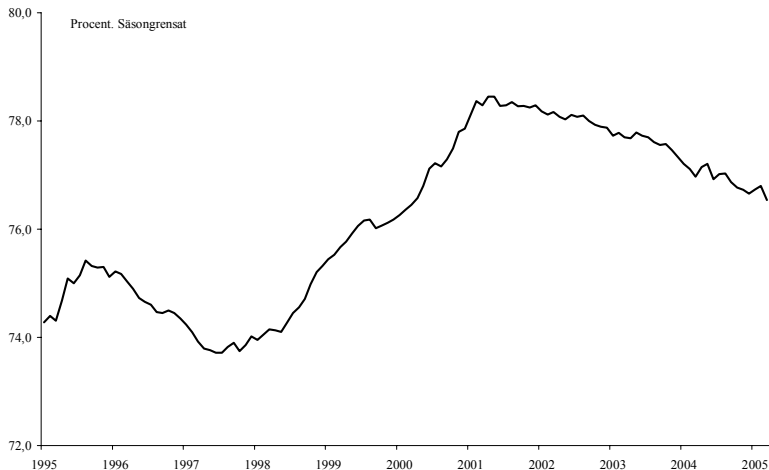
Diagram 1.1 Sysselsättning t.o.m. mars 2005

Den öppna arbetslösheten fortsatte att stiga under 2004 till en nivå på i genomsnitt 246 000 personer eller 5,5 % av arbetskraften. Den totala arbetslösheten, dvs. den öppna arbetslösheten plus antalet deltagare i olika arbetsmarknadspolitiska program, steg till i genomsnitt 7,9 %, från 7 % under 2003. Som framgår av diagram 1.2 har den öppna arbetslösheten säsongrensat varit något lägre under första kvartalet 2005 jämfört med första kvartalet 2004. Regeringen räknar också med att den öppna arbetslösheten fortsätter att sjunka under 2005 och 2006 i takt med att sysselsättningen stiger och antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökar. I genomsnitt väntas en öppen arbetslöshet på 5 % respektive 4,4 % under 2005 och 2006. Den totala arbetslösheten, dvs. inklusive personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, bedöms gå ned till 7,7 % under 2005 och 7,1 % under 2006.

Diagram 1.2 Öppen arbetslöshet t.o.m. mars 2005

Som framgår av diagram 1.3 har sysselsättningsgraden i den svenska ekonomin minskat sedan början av 2001. Regeringens och riksdagens sysselsättningsmål är att antalet sysselsatta i åldern 20–64 år ska uppgå till 80 %. Under 2004 (som ursprungligen var det år sysselsättningsmålet skulle nås) sjönk sysselsättningsgraden med 0,6 procentenheter till 77 %.

Diagram 1.3 Sysselsättningsgraden t.o.m. mars 2005

Regeringen räknar inte med att målet nås under de närmaste två åren utan bedömer att sysselsättningsgraden sjunker till i genomsnitt 76,8 % under 2005 för att stiga till 77,1 % i genomsnitt under 2006. I regeringens högtillväxtalternativ, som beskrivs mer utförligt nedan, antas att sysselsättningsmålet nås 2008. Men då krävs att BNP stiger med i genomsnitt 3,4 % per år under perioden 2005 till 2008 samt att sysselsättningen ökar med drygt 140 000 personer jämfört med huvudalternativet.

Alternativa scenarier för utvecklingen t.o.m. 2008

Prognoser är alltid osäkra. Regeringen redovisar därför i vårpropositionen två alternativa kalkyler för den ekonomiska utvecklingen t.o.m. 2008 – lågtillväxtalternativet och högtillväxtalternativet (alternativen jämförs med ett huvudalternativ som återges i parenteserna i tabellerna nedan).

Lågtillväxtalternativet

Underskottet i Förenta staternas bytesbalans uppgick i början av 2005 till 6 % av BNP. Regeringen antar i lågtillväxtalternativet att det mot slutet av 2005 och under 2006 sker en snabb neddragning av underskottet genom en ytterligare kraftig försvagning av dollarn (med 25 % mot övriga valutor) och därmed högre amerikanska räntor. Ränteuppgången gör att tillväxttakten faller relativt kraftigt till följd av svagare konsumtion och investeringar. Den lägre dollarn gynnar visserligen exporten, men den negativa tillväxteffekten av ränteuppgången bedöms som starkare. Samtidigt stiger sparandet och bytesbalansen förbättras. Den svagare tillväxten sprider sig till omvärlden, och tillväxttakten i världsekonomin sjunker.

Tabell 1.5 Nyckeltalen i regeringens lågtillväxtalternativ

	2005	2006	2007	2008
BNP	3,2 (3,2)	1,5 (2,7)	2,0 (2,4)	2,0 (2,2)
TCW-index, kurs vid årets slut	113 (121)	114 (121)	115 (121)	116 (121)
Marknadstillväxt, svensk export	8,1 (8,1)	6,5 (7,9)	6,1 (7,6)	6,6 (7,4)
Sysselsättningsgrad ¹	76,8 (76,8)	76,4 (77,1)	76,5 (77,3)	76,5 (77,4)
Öppen arbetslöshet	5 (5)	5,1 (4,4)	5,0 (4,2)	5,0 (4,2)
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	0,5 (0,5)	0,1 (1,5)	0,6 (2,0)	1,2 (2,0)
Finansiellt sparande, offentlig sektor ²	0,7 (0,7)	0,1 (0,6)	0,4 (1,1)	0,4 (1,4)
Statsskuld ²	47,1 (47,1)	46,8 (45,9)	46,9 (44,7)	47,0 (43,3)

¹Antalet sysselsatta i åldern 20–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.

² Procent av BNP.

Siffror inom parentes anger regeringens bedömning i baskalkylen.

Källa: Finansdepartementet

För svensk ekonomi innebär lågtillväxtalternativet bl.a. följande:

- Kronans värde stiger med ca 7 % i TCW-termer och exporttillväxten minskar kraftigt på grund av svagare internationell efterfrågan och den starkare kronan.
- BNP-tillväxten blir ungefär 0,4 procentenheter lägre per år under perioden 2005–2008 jämfört med huvudalternativet. Exporten, konsumtion och investeringarna utvecklas svagare. Nedgången i tillväxt inträffar framför allt under 2006.
- Sysselsättningen blir lägre än i huvudalternativet och den öppna arbetslösheten blir drygt en halv procentenhet högre. Sysselsättningsgraden är under 2008 0,9 procentenheter lägre än i huvudalternativet.
- Den lägre tillväxten leder till att de statliga och kommunala finanserna försämras. Det samlade finansiella sparandet i offentlig sektor väntas bli i genomsnitt 0,4 % per år 2005–2008, mot 1 % i huvudalternativet.

Högtillväxtalternativet

I detta alternativ antas att den internationella konjunkturen utvecklas i enlighet med huvudalternativet, men att den svenska arbetsmarknaden och lönebildningen fungerar bättre. Sysselsättning och produktion antas kunna öka snabbare utan att inflationen och lönerna stiger i en ohållbar takt. Utbudet av arbetskraft väntas stiga betydligt kraftigare än i huvudalternativet, bl.a. genom att antalet sjukskrivna och antalet förtidspensionerade minskar mer samt att antalet personer i olika utbildningar är lägre.

För svensk del innebär högtillväxtalternativet bl.a. följande:

- BNP-tillväxten stiger till omkring 3,4 % per år under perioden, och BNP-nivån är i slutet av 2008 drygt 3 % högre än i huvudalternativet. Tillväxten drivs uppåt av en stark inhemsk efterfrågan till följd av bl.a. stigande sysselsättning och ökade inkomster.
- Sysselsättningen stiger markant. I slutet av 2008 är ytterligare 140 000 personer sysselsatta jämfört med huvudalternativet, och den öppna arbetslösheten sjunker till 3,5 %. Sysselsättningsmålet nås 2008.
- De statliga och kommunala finanserna stärks kraftigt, och de sammanlagda offentliga finanserna visar ett överskott på 3,5 % av BNP 2008.

Tabell 1.6 Nyckeltalen i regeringens högtillväxtalternativ

	2005	2006	2007	2008
BNP	3,7 (3,2)	3,6 (2,7)	3,2 (2,4)	3,2 (2,2)
Sysselsättningsgrad ¹	77,1 (76,8)	78,2 (77,1)	79,1 (77,3)	80 (77,4)
Öppen arbetslöshet	4,8 (5,0)	4,0 (4,4)	3,5 (4,2)	3,5 (4,2)
Inflation, KPI, årsgenomsnitt	0,5 (0,5)	1,5 (1,5)	2,0 (2,0)	2,0 (2,0)
Finansiellt sparande, offentlig sektor ²	1,0 (0,7)	1,5 (0,6)	2,5 (1,1)	3,5 (1,4)
Statsskuld ²	46,7 (47,1)	44,4 (45,9)	42 (44,7)	38,9 (43,3)

¹Antalet sysselsatta i åldern 20–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.

² Procent av BNP.

Siffror inom parentes anger regeringens bedömning i baskalkylen.

Källa: Finansdepartementet

1.2 Partimotionerna

Moderata samlingspartiet anför i motion Fi13 att det finns en påtaglig risk för att både den internationella och svenska ekonomin utvecklas svagare än den ljusa bild som regeringen tecknar i vårpropositionen. Tecknen på en reguljär avmattning i Förenta staterna blir alltfler och i euroområdet finns inga tendenser till stigande ekonomisk aktivitet.

Regeringen beaktar inte heller de inhemska svenska riskerna för att tillväxten blir lägre än vad man räknar med i vårpropositionen, enligt motionärerna. Den senaste tidens statistik visar på en snabb avmattning av industrikonjunkturen. Dessutom har hushållen blivit mer negativa om den framtida ekonomiska utvecklingen. Detta kan bl.a. leda till att konsumtionen och investeringar utvecklas svagare än vad regeringen förväntar sig.

Regeringens prognos om en stigande sysselsättning bygger i stor utsträckning på att kommunerna ska anställa fler personer. Argumentet är att kommunernas ekonomiska situation förbättrats. Enligt motionärerna är det svårt att förstå varför tillfälligt bättre finanser ska leda till högre kommunal sysselsättning. Det finns därför skäl att tro att den kommunala sysselsättningen blir lägre än vad regeringen förväntar sig.

Folkpartiet liberalerna anför i motion Fi14 att det mesta tyder på att tillväxttakten i världsekonomin blir relativt hög under 2005, även om den sjunker jämfört med 2004. Orosmomenten är det höga oljepriset och underskotten i den amerikanska budgeten och bytesbalansen.

Regeringens prognos för den svenska tillväxten bygger på att hushållens konsumtion och att investeringarna ska ta fart. De senaste uppgifterna tyder dock på att hushållen blivit mer pessimistiska om såväl sin egen som den svenska ekonomins utveckling framöver. Dessutom visar KI:s senaste barometer på en svagare industrikonjunktur. Detta är, enligt motionärerna, signaler som kan tyda på att tillväxten i den svenska ekonomin inte blir lika hög som regeringen förväntar sig i vårpropositionen.

Kristdemokraterna konstaterar i motion Fi15 att tillväxttakten i världsekonomin är på väg att bromsa in till mer normala nivåer efter den höga tillväxten i fjol. Motionärerna anför vidare att regeringens prognoser i vårpropositionen över den svenska tillväxten 2005 och 2006 ligger i överkant av vad de flesta andra bedömare anser. Särskilt när det gäller arbetslösheten hyser regeringen en betydligt större optimism än snittet bland prognosmakarna, enligt motionärerna. Motionärerna varnar för att snabbt stigande lönekostnader – 3,5 % per år trots svag sysselsättning enligt regeringens bedömning – tillsammans med en starkare krona kan leda till att den svenska konkurrenskraften försämras.

1.3 Ny information om konjunkturen

Prognoserna i vårpropositionen bygger på uppgifter som fanns tillgängliga fram till den 4 april 2005. Den statistik och de indikatorer som publicerats efter det datumet tyder på en viss dämpning av den ekonomiska aktiviteten.

Lägre oljepris och stigande dollarkurs

Sedan början av april till mitten av maj har det internationella priset på råolja sjunkit med omkring 5 dollar per fat till ett pris strax under 50 dollar per fat. Samtidigt har värdet på den amerikanska dollarn stigit omkring 3 % mot den svenska kronan. Sammantaget har värdet på den svenska kronan sjunkit med drygt 1 %, till ett värde på TCW-index i mitten av maj på runt 127. De internationella obligationsräntorna har gått ned med 0,35–0,45 procentenheter till följd av tecken på svagare konjunktur. De svenska obligationsräntorna har sjunkit med drygt 0,4 procentenheter, och den tidigare marginalen mot den tyska obligationsräntan har försvunnit. I början av

maj höjde den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, sin styrränta med ytterligare 0,25 procentenheter till 3 %. Kurserna på de internationella aktiebörserna har i stort sett legat stilla, med viss tendens till nedgång.

Fortsatt god konjunktur i Förenta staterna

Enligt preliminära uppgifter från det amerikanska handelsdepartementet steg Förenta staternas BNP under första kvartalet med 3,1 % i beräknad årstakt, jämfört med en uppgång under fjärde kvartalet i fjol på 3,8 %. Det var 0,4 procentenheter lägre än vad genomsnittet av olika bedömare hade räknat med. Det var framför allt den privata konsumtionen och i viss mån investeringarna som bidrog till uppgången.

Positivt var också att sysselsättningen ökade starkt i april, med 274 000 personer mot förväntade 174 000 personer. Samtidigt reviderades sysselsättningsutvecklingen under februari och mars upp relativt kraftigt. Arbetslösheten låg i april på 5,2 %, samma nivå som i mars.

Inköpschefsindex över industrisektorn sjönk under både mars och april till en indexnivå i april på 53,3, vilket fortfarande är över 50 – den nivå som betraktas som gränsen mellan avmattning och tillväxt. Inköpschefsindex för tjänstesektorn steg tydligt i mars men föll tillbaka något i april. Nivån på index är dock fortfarande hög. Konsumtionen fortsätter att utvecklas relativt gynnsamt. Omsättningen i detaljhandeln steg i april med 1,4 % jämfört med mars, dubbelt upp mot förväntat.

Inflationen fortsatte att stiga i mars efter uppgången i februari, till en inflationstakt på 3 %.

Svagare i euroområdet

De senaste indikatorerna över utvecklingen i euroområdet tyder på en viss avmattning. Inköpschefsindex för industrisektorn sjönk under både mars och april till en nivå i april under expansionsvärdet 50. Även EU-kommissionens samlade konjunkturbarometer för euroområdet sjönk i april, framför allt till följd av minskat förtroende inom industri- och tjänstesektorerna. Barometern för konsumtionen steg dock något.

Inköpschefsindex för de större länderna Frankrike, Italien och Tyskland sjönk relativt mycket i april. I Tyskland föll även det s.k. IFO-index, vilket är en viktig indikator över den tyska industrins utveckling, under både mars och april.

Tysklands BNP steg under första kvartalet med 1 % jämfört med kvartalet dessförinnan. Det var en halv procentenhet högre än förväntningarna. Jämfört med första kvartalet 2004 var dock BNP oförändrad.

Svagare svensk industrikonjunktur

Den svenska industrikonjunkturen mattades tydligt under första kvartalet, enligt Konjunkturinstitutets senaste barometer. Både orderingången och produktionstillväxten var lägre än tidigare samtidigt som antalet anställda

fortsatt att minska. Den s.k. konfidensindikatorn, vilken är ett mått på konjunkturläget och som successivt stigit sedan mitten av 2003, sjönk under första kvartalet till en nivå i linje med det historiska genomsnittet. Industrieföretagen är dessutom återhållsamma om utvecklingen framöver. Sammantaget räknar de med en måttlig ökning av orderingången och produktionen fram till sommaren. Konjunkturläget inom den privata tjänstesektorn och inom byggsektorn har dock förbättrats, enligt KI:s barometer. Inom handeln har däremot utvecklingen under första kvartalet varit svagare än vad företagen förväntade sig.

Resultaten i KI:s barometer bekräftas av inköpschefsindex för industrin som sjunkit under både mars och april.

Hushållens förväntningar om den ekonomiska utvecklingen, mätta enligt KI:s sammanvägda förtroendeindikator CCI, sjönk markant i april. Delindikatorerna visar dock att hushållens syn på arbetsmarknadens utveckling blev något mer positiv i april jämfört med mars. Omsättningen i detaljhandeln steg under både februari och mars, enligt nya siffror, medan däremot inregistreringen av personbilar sjönk under samma period.

På arbetsmarknaden var antalet sysselsatta under första kvartalet oförändrat jämfört med första kvartalet 2004, enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU). Den öppna arbetslösheten gick ned med 0,3 procentenheter till 5,6 % jämfört med samma kvartal i fjol. Mellan mars och februari minskade antalet sysselsatta säsongsrensats med 14 000 personer. Den öppna arbetslösheten sjönk däremot med 9 000 personer till 5,5 %.

Inflationen i den svenska ekonomin är fortsatt låg. Inflationstakten mätt enligt KPI uppgick i mars och april till 0,1 % respektive 0,3 %. Inflationstakten mätt enligt det underliggande inflationsmättet UNDI_X låg under samma månader på 0,5 % respektive 0,4 %.

Sedan regeringen offentliggjorde sin prognos har EU-kommissionen, LO, Nordea och SEB presenterat nya bedömningar av den svenska ekonomin. I genomsnitt räknar de med att BNP stiger med 2,9 % 2005 och 2,8 % 2006. Det kan jämföras med regeringens bedömning i vårpropositionen om en tillväxt på 3,2 % 2005 och 2,7 % 2006.

1.4 Finansutskottets bedömning av den ekonomiska utvecklingen

Utskottet delar regeringens bedömning i vårpropositionen att konjunkturen i världsekonomin fortsätter att vara god under de närmaste åren, även om tillväxttakten blir lägre än förra årets toppnivå. Som framgår av redovisningen under avsnittet Ny information om konjunkturen tyder den senaste statistiken och de senaste indikatorerna på viss dämpning av den ekonomiska aktiviteten i framför allt euroområdet. I Förenta staterna har ekonomin under den senaste tiden i stort sett utvecklats i linje med regeringens bedömning.

Låga räntor, höga vinster i näringslivet, ökad sysselsättning, stigande investeringar och en tilltagande hushållskonsumtion talar för en god internationell tillväxttakt under både 2005 och 2006. En risk som kan förändra utvecklingen är att oljepriserna fortsätter att stiga kraftigt, vilket verkar dämpande på den internationella efterfrågan. Under den senaste månaden har oljepriserna dock sjunkit något efter uppgången under februari och mars 2005.

Under dessa förutsättningar är det enligt utskottets mening rimligt att räkna med en tillväxttakt i den svenska ekonomin under de närmaste åren på i genomsnitt runt 3 % per år. De åtgärder som regeringen föreslår i vårpropositionen för att bl.a. stimulera utvecklingen på arbetsmarknaden kommer enligt utskottets mening att bidra till denna utveckling.

Utskottet konstaterar att Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna i stort sett delar vårpropositionens beskrivning av den internationella konjunkturutvecklingen. I likhet med regeringen anser även motionärerna att stigande oljepriser och negativa effekter av underskotten i Förenta staternas bytes- och budgetbalanser är de främsta riskerna i prognosen.

I motion Fi13 (m) menar dock motionärerna att det finns alltför och tydliga tecken på en reguljär avmattning i Förenta staterna.

Enligt utskottets mening är det rimligt att anta att tillväxttakten i Förenta staterna avtar de närmaste åren från förra årets höga tillväxt på 4,4 %, i takt med att räntorna stiger och den tidigare mycket kraftigt stimulerande finanspolitiken avtar. Däremot finns det inget i dagsläget som tyder på en betydligt kraftigare nedgång. Tvärtom har sysselsättningen den senaste tiden stigit mer än förväntat samtidigt som konsumtionen utvecklats gynnsamt. Inflationen är visserligen fortfarande relativt hög, men rensat för energi- och livsmedelspriser har inflationen dämpats.

I motion Fi13 (m) och motion Fi14 (fp) menar motionärerna att hushållen den senaste tiden blivit mer pessimistiska om den framtida ekonomin. Det kan, enligt motionärerna, leda till att hushållskonsumtionen utvecklas svagare än vad regeringen förväntar sig.

Utskottet kan konstatera att hushållens sammantagna förväntningar om den ekonomiska framtiden försämrats under de senaste månaderna. Tittar man däremot enbart på hushållens förväntningar om den egna ekonomins utveckling har hushållen varit förhållandevis optimistiska hittills under 2005. Statistik över detaljhandel visar dessutom att försäljningen ökat relativt starkt under årets första tertiäl. Detta i kombination med stigande inkomster och en god förmögenhetsställning i hushållssektorn innebär enligt utskottets mening att det är rimligt att räkna med en ökad konsumtionstillväxt under 2005 och 2006 jämfört med 2004.

Kristdemokraterna hävdar i sin motion Fi15 (kd) att regeringens prognoser över den svenska tillväxten 2005 och 2006 ligger i överkant av vad andra bedömare anser.

Utskottet konstaterar att de prognoser som redovisades under månaden innan regeringen presenterade vårpropositionen i genomsnitt räknade med att Sveriges BNP skulle stiga 3 % 2005 och 2,8 % 2006. Det kan jämföras med regeringens bedömning på 3,2 % 2005 och 2,7 % 2006. Som framgår av redovisningen under avsnittet Ny information om konjunkturen räknar de prognoser som presenterats efter att regeringen presenterade sin bedömning med att BNP stiger med i genomsnitt 2,9 % 2005 och 2,8 % 2008.

Genomgången visar att regeringens prognoser ligger något över genomsnittet för 2005, men något under genomsnittet för 2006. Utskottet kan också konstatera att skillnaderna mellan de olika bedömarna är relativt liten.

Utskottet vill till sist kommentera varningen i motion Fi15 (kd) att snabbt stigande lönekostnader och en starkare krona kan leda till att den svenska konkurrenskraften försämras.

För den svenska ekonomins långsiktiga utveckling är det enligt utskottets mening avgörande att de svenska arbetskraftskostnaderna inte ökar snabbare än i omvärlden, med hänsyn tagen till både växelkurs och produktivitet. Det mått som är mest relevant vid en sådan analys är den relativa enhetsarbetskraftskostnaden. Enligt regeringens beräkningar sjunker den relativa enhetsarbetskraftskostnaden inom industrin med 1 % 2005 och knappt 1 % 2006, till följd av en fortsatt stigande produktivitet. I motsats till Kristdemokraternas farhågor ger detta den svenska exportindustrin en god konkurrenssituation under de närmaste åren.

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen redovisar i vårpropositionen. Riksdagen avstyrker de förslag som förs fram i motionerna. Jämför reservation 1.

2.1 Vårpropositionen

Vårpropositionen, som innehåller förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Regeringen tror på en fortsatt stark ekonomisk tillväxt 2005 och 2006. Arbetslösheten är dock fortfarande alltför hög, vilket är bakgrunden till de prioriteringar som görs i vårpropositionen. De reformer som regeringen och samarbetspartierna enades om i budgetpropositionen för 2005 ligger fast.

Sunda offentliga finanser

Sunda offentliga finanser är enligt regeringen en förutsättning för uthållig tillväxt. Målet som innebär att de offentliga finanserna ska visa ett överskott på 2 % över en konjunkturcykel ligger fast. Det finansiella sparandet i offentlig sektor beräknas till 0,7 % av BNP 2005 och 0,6 % 2006. Regeringens bedömning är att en alltför snabb återgång till ett överskott på 2 % riskerar att fördröja återhämtningen och permanenta arbetslösheten på en hög nivå.

Utgiftstaket har klarats samtliga år sedan det infördes 1997. Regeringen återkommer i budgetpropositionen för 2006 med utgiftstaken för 2007 och 2008. Utgifterna ska hållas på en nivå som är förenlig med överskottsmålet, och det ska finnas marginaler för att bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik och för att möta oförutsedda utgifter. Budgeteringsmarginalen för 2005 beräknas till ca 1 miljard kronor.

Sysselsättningspaket för arbete och utbildning

Regeringen föreslår ett nytt sysselsättningspaket, som ger ekonomiskt utrymme för 26 600 personer i arbete eller utbildning hösten 2005. Detta, tillsammans med i höstas beslutade åtgärder, väntas minska den öppna arbetslösheten till 5 % 2005 och 4 % andra halvåret 2006. Sysselsättningspaketet innehåller bl.a. en omfattande satsning på arbete för långtidsarbetslösa. Arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa får skatterabatt genom förstärkta anställningsstöd. Subventionen motsvarar upp till 85 % av lönekostnaden. Vidare ingår höjt tak för lönebidrag från 13 700 till 15 200 kronor i månaden. Ett antal åtgärder genomförs för att förbättra arbetsförmedlingen. Förmedlingen ska bli mer företagsinriktad och regelverket förtydligas. Sysselsättningspaketet innehåller också fler platser i kvalificerad yrkesutbildning, ökad utbildning i bristyrken, nya utbildningsplatser vid folkhögskolorna samt kompletterande utbildning för invandrade akademiker. Satsningar görs även på kommunal vuxenutbildning, ökad rörlighet på arbetsmarknaden samt jobb och tillväxt i de regioner som berörs mest av försvarsomställningen.

Stöd till dem som drabbats av flodvågen och stormen

För att stödja dem som drabbades av flodvågen har regeringen tillsatt ett nationellt råd för samordning och stöd. Regeringen anslår därutöver 150 miljoner kronor för att täcka direkta kostnader i samband med flodvågskatastrofen. Med anledning av stormen i södra Sverige avsätts sammanlagt drygt 2,8 miljarder kronor 2005 och 2006 som stöd till drabbade skogsägare. Huvuddelen av stödet utgörs av en skattereduktion på stormfällt virke.

Satsningar på välfärden

En del tidigare utlovade reformer för att öka rättvisan och tryggheten sjösätts nu. Det handlar bl.a. om bättre villkor för barnfamiljerna, mer personal i förskolan samt satsningar på sjukvården. Den 1 november 2005 införs en nationell vårdgaranti som innebär att ingen ska behöva vänta mer än tre månader från beslut till planerad behandling.

En sund ekonomi i den kommunala sektorn är avgörande för välfärdens centrala områden: vården, skolan och omsorgen. Under 2005 och 2006 bedömer regeringen att den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn är fortsatt god till följd av en positiv inkomstutveckling och stora statliga tillskott. För 2007 och 2008 ser utvecklingen inte lika gynnsam ut.

Regeringen hänvisar vidare till en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om att det är angeläget att skapa utrymme för att höja lönerna i kvinnodominerade yrken. Regeringen gör bedömningen att kommunsektorn behöver tillföras ytterligare resurser för de närmaste åren. Regeringen återkommer om detta i budgetpropositionen för 2006.

Regeringen redovisar fem strategier för framtiden. Det handlar om att få fler i arbete, att stärka Sveriges konkurrenskraft, att göra Sverige och världen mer rättvis, att investera i kommande generationers miljö samt att få mer välfärd för varje skattekrona.

Strategi för fler i arbete

För att finansiera framtidens välfärd måste fler få arbete och antalet arbetade timmar öka. Arbetslinjen är en överordnad princip i regeringens ekonomiska politik. Målet är att höja den reguljära sysselsättningen till 80 % av befolkningen i åldern 20 till 64 år. För att fler ska komma i arbete tillsätts en särskild expertgrupp med uppdraget att göra analyser och ta fram förslag om hur utbudet av arbetskraft kan öka, i synnerhet bland ungdomar och äldre samt bland svenskar med utländsk bakgrund. Sysselsättningen bland utrikes födda ska öka och närma sig den för hela befolkningen genom exempelvis mer individanpassad och snabbare introduktion till arbetsmarknaden för nyanlända invandrare. Sverige ska bli ett föregångsland på integrationsområdet. I vårpropositionen 2006 ska en samlad strategi för det fortsatta arbetet inom integrationsområdet presenteras.

Regeringen kommer att presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader under 2005. Utgångspunkten är att arbetsmarknadens parter har ansvar för lönebildningen. Den långsiktiga ambitionen är att all könsdiskriminering på arbetsmarknaden ska upphöra. Många kvinnor arbetar deltid, ofta ofrivilligt. Regeringen har tillsatt en utredning för att stärka rätten till heltid. Vidare vill regeringen stärka det arbetsrättsliga skyddet för gravida och föräldralediga.

Att skapa bättre möjligheter att arbeta för arbetshandikappade och personer med funktionshinder är ytterligare ett sätt att på sikt öka utbudet av arbetskraft. Regeringen avser att återkomma med en samlad översyn av åtgärderna för arbetshandikappade i en arbetsmarknadspolitisk proposition under 2005.

Regeringen gör bedömningen att målet att halvera sjukskrivningarna till 2008 är inom räckhåll. I budgetpropositionen för 2002 presenterade regeringen ett elvapunkturprogram för ökad hälsa, vilket till stora delar nu är genomfört. Alltför många människor har i dag sjuk- eller aktivitetsersättning. Många av dessa vill återgå i arbete. Regeringen har ändrat regelverket så att en förnyad prövning av arbetsförmågan sker minst vart tredje år för alla som beviljas denna typ av ersättning. Regeringen avser att följa utvecklingen noga och vidta ytterligare åtgärder om det visar sig nödvändigt.

Strategi för stärkt konkurrenskraft

Globaliseringen skapar nya möjligheter men även nya problem. Konkurrensen ökar inom nästan alla branscher och mellan länder och regioner. Den s.k. Lissabonstrategin syftar till att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga område 2010. Utvärderingar visar att Sverige är ett av de länder som lyckats bäst med att klara målen i Lissabonstrategin. Sverige ska möta den ökande globala konkurrensen med tre grundläggande perspektiv: full sysselsättning, social sammanhållning och ekologisk omställning. Den svenska konkurrenskraften ska stärkas genom satsningar på kunskap, kompetens och kreativitet – inte med låga löner. Regeringen föreslår exempelvis ökade resurser till förskolor och skolor samt genomför särskilda satsningar på skolor i utsatta områden. Vidare ska universitet och högskolor internationaliseras, äldre ska få bättre möjligheter att studera och fler högskoleplatser ska inrättas. Tre områden som är viktiga för Sveriges framtida tillväxt och utveckling prioriteras i en stor forskningsinsats: medicinsk forskning, teknisk forskning och forskning till stöd för hållbar utveckling.

Regeringen vill se fler och växande företag i alla delar av landet. Genom omfattande regelförenklingar ska det bli lättare att starta och driva företag. Exempelvis reformeras skattereglerna för fåmansbolag, de s.k. 3:12-reglerna. Tillgången till riskkapital förbättras genom s.k. såddfinansiering. I syfte att stärka näringslivets konkurrenskraft vill regeringen öka utbytet av idéer och kunskap mellan näringslivet och högskolorna.

Strategi för ökad rättvisa

Den ekonomiska politiken ska bidra till ökad sysselsättning och tillväxt i hela landet, men också till ökad rättvisa. För att öka rättvisan måste all diskriminering bekämpas, oavsett om den sker till följd av kön, ålder, etnicitet, sexuell läggning eller funktionshinder. Rättvisemålet om att behovet av socialbidrag ska halveras jämfört med 1999 års nivå ligger fast. De enskilt viktigaste åtgärderna för att nå målet är att bekämpa arbetslösheten

och öka sysselsättningen för både kvinnor och män. Regeringen genomför en rad generella satsningar för att förbättra barnfamiljernas ekonomi. Exempelvis höjs barnbidragen och underhållsstödet förbättras. Regeringen har tillsatt en utredning för att se över socialbidraget. Utredningen ska lämna förslag som stärker de ekonomiska drivkrafterna för arbete och förtydligar och förbättrar ansvarsfördelningen mellan stat och kommun.

Sverige är ett av få länder som lever upp till FN:s rekommendation om att avsätta minst 0,7 % av bruttonationalinkomsten (BNI) till internationellt utvecklingssamarbete. År 2006 kommer 1 % av BNI att anslås till bistånd. För många utvecklingsländer är dock de rika ländernas handels- och jordbrukspolitik viktigare än biståndspolitiken. Regeringen har därför infört ett mål om att alla politikområden ska bidra till en rättvis och hållbar utveckling.

Sverige ska bidra till en rättvis globalisering genom en human asyl- och flyktingpolitik. För att göra asylprocessen tydligare och mer öppen ersätts Utlänningsnämnden med ett domstolsförfarande fr.o.m. den 1 januari 2006.

Strategi för investeringar i kommande generationers miljö

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Alla beslut ska utformas så att de beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser. Med hjälp av ny teknik, byggande, samhällsplanering och en aktiv energi- och miljöpolitik ska idén om det gröna folkhemmet förverkligas. Basen för miljöpolitiken är de 15 nationella miljömålen. Regeringen har under våren 2005 lämnat en miljömålsproposition (2004/05:150) som utgör en första utvärdering av arbetet med att nå de av riksdagen beslutade delmålen.

I syfte att stimulera användningen av förnybara energikällor föreslår regeringen att anslagen till energiforskningen ökar med 100 miljoner kronor 2006 och lika mycket 2007.

För en ekologiskt hållbar utveckling spelar den gröna skatteväxlingen en central roll. Sedan 2001 har en skatteväxling på 13,6 miljarder kronor genomförts. Fram till 2010 fullföljs en skatteväxling på ytterligare drygt 16 miljarder kronor. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2006 ange riktlinjer för den fortsatta skatteväxlingen.

Strategi för mer välfärd för varje skattekrona

För att klara välfärdens finansiering i framtiden när allt fler blir allt äldre och efterfrågan på välfärdstjänster ökar krävs, förutom en ökad sysselsättning, också en god hushållning med de gemensamma resurserna. Varje satsad skattekrona ska användas så effektivt som möjligt. Det handlar om att öka produktiviteten i den offentliga sektorn, att bekämpa fusk i skatte- och förmånssystem och att se till att skattesystemet är effektivt utformat. Regeringen presenterar nu ett antal åtgärder för att bekämpa skatte- och förmånfusk. I detta innefattas t.ex. bättre skattekontroll, typgodkända kassaregister, utökad informationsutbyte mellan myndigheter samt åtgärder för

att stävja svartarbete inom byggbranschen. Regeringen har tidigare gett Ansvarskommittén i uppdrag att se över hela samhällsorganisationen så att välfärden kan produceras mer effektivt i framtiden.

Det finns inget generellt samband mellan skatter och tillväxt, men varje skatteslag måste prövas utifrån ett tillväxtperspektiv. Utvecklingen med allt fler äldre gör att skattesystemet även måste ses över i syfte att stimulera till ökat arbetsutbud. Behovet av att ställa om Sverige till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle gör att de progressiva och gröna inslagen i skattesystemet kan behöva öka. Regeringen avser att påbörja en översyn av hela skattesystemet 2006.

2.2 Motionerna

Moderata samlingspartiet

Ungefär 1,5 miljoner människor försörjs i dag genom olika offentliga ersättningar i stället för arbetsinkomster eller arbetar mindre än de skulle önska. I stora delar av landet står en tredjedel av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden. Kostnaderna för sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och AMS-åtgärder uppgår till svindlande 185 miljarder kronor per år. Samtidigt står Sverige inför en demografisk utveckling som innebär att allt färre kommer att behöva ta hand om allt fler och finansiera alltmer.

I denna situation saknar regeringen en ekonomisk strategi, och de konkreta förslag som lämnas i propositionen är få och små. Effekterna av regeringens förslag kommer inte att bli mer än marginella. Trots att sysselsättningen står högst på regeringens dagordning förmår man inte omprioritera alls inom ramen för en 900-miljarders budget. I stället lånar regeringen ytterligare pengar.

Moderata samlingspartiet föreslår i motion Fi13 en ekonomisk-politisk strategi där kärnan är att vi måste bli fler som arbetar och vi måste arbeta mer. Det finns inga genvägar för att klara av framtidens utmaningar. Strategin innebär att utbudet av arbetskraft måste öka. Detta är möjligt genom en kombination av sänkta skatter på arbete och stramare bidrag. Våra trygghetssystem måste vara utformade så att de fångar upp och skyddar dem som drabbas av sjukdom, arbetsskada eller arbetslöshet, men systemen måste också ge tillräckliga incitament för arbete. Strategin innebär också att efterfrågan på arbetskraft måste öka. Både företagsklimatet och arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras. Motionärernas politik handlar ytterst om att öka välbståndet och tryggheten för alla medborgare.

Moderata samlingspartiets politik består av fyra huvudkomponenter.

Det måste löna sig att arbeta. Ett större arbetsutbud är avgörande för att möta kraven som följer av en åldrande befolkning. Med ett större arbetsutbud ökar ekonomins produktionsförmåga och därmed utrymmet för konsumtion, både för hushållen och för den skattefinansierade välfärden. För att göra det mer lönsamt att arbeta är det nödvändigt att såväl sänka skatterna och strama åt bidragen som att göra arbetsmarknaden mer flexibel.

Skatterna bör sänkas så att effekten på arbetsutbudet blir så stor som möjligt. Kärnan i skattestrategin är ett särskilt förvärvsavdrag för arbetsinkomster med inriktning i första hand på låga och medelhöga inkomster, dvs. de grupper som har störst marginaleffekter. Sedan i höstas har förslaget justerats så att incitamenten har stärkts för att gå från bidragsförsörjning till deltidarbete. Som en del av strategin för att öka arbetsutbudet vill Moderata samlingspartiet även strama åt sjukpenningen, arbetslöshetsförsäkringen, föräldraförsäkringen, förtidspensionerna och studiefinansieringen. Människor ska stimuleras att komma tillbaka till arbetslivet. Den nuvarande huvudregeln att förtidspensionera den som varit sjukskriven i mer än ett år ska därför tas bort.

Företagens konkurrenskraft måste förbättras. För att svenska företag ska klara den tilltagande internationella konkurrensen behövs en rad åtgärder för att förbättra företagets villkor, som t.ex. avskaffad förmögenhetsskatt, minskad regelbörda, skärpt konkurrens och bättre beskattning av fåmansbolag.

Arbetsmarknaden måste reformeras så att fler människor kommer i arbete. Särskilt viktigt är det att unga snabbt kommer in på arbetsmarknaden och att personer med svag förankring på arbetsmarknaden kan komma tillbaka. Därför föreslår Moderata samlingspartiet, tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige, s.k. nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna slopas helt för personer som i mer än ett år varit beroende av bidrag och att slopandet gäller lika länge som personen varit bidragsberoende, dock högst fem år. Ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i mer än sex månader omfattas också av förslaget. Nystartsjobben ska vara en rättighet som administreras av Skatteverket.

Regeringens integrationspolitik har misslyckats. Moderata samlingspartiet anser att integrationspolitiken måste reformeras så att arbetslinjen återupprättas. Invandrare måste få både ökade möjligheter och förstärkta drivkrafter att försörja sig genom arbete. Invandrare måste snabbare än i dag komma in på arbetsmarknaden. En lärlingsintroduktion som gör det möjligt att delta i arbetslivet samtidigt med språkträning skulle kunna vara en möjlighet. Moderata samlingspartiet avser att till hösten återkomma med förslag om en politik som är inriktad på snabbare och bättre integration av invandrare i arbetslivet.

Den offentliga sektorn måste reformeras och välfärden tryggas. Den enskildes valfrihet måste stärkas, och alla vägar till effektivitetsvinster i den offentliga sektorn måste tas till vara. Det behövs ökad konkurrens och förbättrade styrsystem inom de offentliga verksamheterna. Avgiftsfinansieringen inom vården bör öka. Något högre avgifter kan väntas dämpa den övrefterfrågan som den offentliga finansieringen skapar men är också ett sätt att tillföra resurser till de offentliga verksamheterna. Höjda skatter är ingen framkomlig väg för att långsiktigt säkra välfärdens finansiering. De stora skattehöjningar som i så fall behövs skulle ytterligare dämpa arbetsutbudet och minska ekonomins tillväxtkraft. Incitamenten att arbeta skulle bli

ännu mindre och möjligheterna att rekrytera människor, inte minst till vård och omsorg, skulle försämrats. Moderata samlingspartiet vill satsa på den offentliga kärnverksamheten och gör en tydlig politisk prioritering. Sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen är viktigare än generösa ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet. Kommunsektorn får ett sammantaget tillskott på 10 miljarder kronor åren 2005–2007 utöver regeringens förslag.

Uthålliga offentliga finanser måste säkras. Dagens generation har inte rätt att bevilja sig själva förmåner som framtida generationer tvingas betala. Finanspolitiken bör inriktas på en långsiktigt uthållig skuldsättning för den konsoliderade offentliga sektorn. För att på fem år reducera skuldsättningen till ca 40 % av BNP vill Moderaterna fastställa ett årligt mål för staten så att det offentliga överskottet uppgår till ca 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Moderata samlingspartiet föreslår en budgetpolitik i linje med de övergripande prioriteringarna. Skatterna måste sänkas i syfte att göra det mer lönsamt att arbeta och att driva företag. Skattesänkningarna ska till övervägande delen finansieras av stramare bidrag, vilket förutom själva finansieringen också är en viktig del i strategin att stärka drivkrafterna att arbeta. Den tredje delen är en bred satsning för att rusta upp tryggheten i skolan, sjukvården och brottsbekämpningen.

Sammantaget innebär Moderata samlingspartiets politik en viss förstärkning av de offentliga finanserna. Åren 2006–2008 beräknas det offentliga sparandet stärkas med 7, 4 respektive 4 miljarder kronor utan att några beteendeförändringar beaktats. Motionärerna bedömer dock att förslagen på längre sikt kommer att leda till betydande förbättringar av de offentliga finanserna genom att sysselsättningen sannolikt kommer att öka påtagligt genom den föreslagna politiken.

Folkpartiet liberalerna

Att stimulera tillkomsten av tiotusentals nya jobb är det viktigaste syftet med förslagen i *Folkpartiet liberalernas motion Fi14*. Vårpropositionen ska ange riktlinjerna för den ekonomiska politiken men handlar mer om kort-siktiga uttryckningar för att rädda utgiftstaket eller om att tillgodose vissa speciallönskemål från stödpartierna, anser motionärerna.

Utanförskapet måste brytas. Motionärerna menar att utanförskapet är ett av regeringens stora misslyckanden. Trots goda yttre förutsättningar har regeringen inte lyckats få in människor i arbete i tillräcklig utsträckning, vilket leder till bidragsberoende och stora mänskliga tragedier. Mer än en miljon människor i åldern 20–64 år står i dag utanför arbetsmarknaden. Ett nytt socialt landskap har vuxit fram präglad av utestängning från arbetsmarknaden, bostadssegregation, bidragsberoende och maktlöshet. Utanförskapet leder även till att ekonomin är svagare än vad den annars kunde vara. För att möta den demografiska utmaningen framöver måste fler personer komma i arbete. I första hand handlar det om att få fler unga människor i

arbete tidigare, att minska arbetslöshet, sjukskrivningar och förtidspensioner samt att få en mycket snabbare integration av invandrare på arbetsmarknaden.

Villkoren för företag förbättras. Företagsamheten är ytterligare ett område där regeringens politik brister, enligt motionärerna. Det krävs en politik som snabbt lyfter undan de hinder som finns för att både nya och etablerade företag ska efterfråga medarbetare. Sverige behöver en ny våg av entreprenörskap, där betydligt fler nya företag startas än i dag. Därför lägger Folkpartiet liberalerna stor tonvikt vid förbättringar av villkoren för små och växande företag och för företagaren.

Skattestopp och strategiska skattesänkningar. Motionärerna betonar nödvändigheten av ett skattestopp. Särskilt kommunala skattehöjningar slår hårt mot låg- och medelinkomsttagare och måste hållas tillbaka. Folkpartiet liberalerna föreslår en rad strategiska skattesänkningar i syfte att få fler människor i arbete och för att skapa nya, varaktiga arbeten. Skatten för låg- och medelinkomsttagare sänks för att stimulera övergången från bidragstagande till arbete. Skattesänkningen sker i form av ett förvärvsavdrag för att göra det mer lönande att arbeta. Detta ska utformas så att det ersätter dagens grundavdrag för arbetsinkomster. Folkpartiet liberalerna vill även successivt ta bort den s.k. värns-katten. Arbetsgivaravgifterna sänks. I syfte att stimulera småföretagarna att anställa slopas arbetsgivaravgiften i varje företag på en lönesumma upp till 250 000 kr per år. Vidare föreslås en sänkning av de skatter som småföretagare betalar enligt de s.k. 3:12 reglerna, i syfte att stimulera människor att bli och förbli företagare. För att öka tillgången till riskkapital föreslås nya åtgärder på skattesidan: bl.a. avskaffande av förmögenhetsskatten och av dubbelskatten på aktier.

Gemensamt borgerligt förslag om nystartsjobb. För att underlätta för människor som har en svag förankring i arbetslivet att komma tillbaka föreslår Folkpartiet liberalerna tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige att s.k. nystartsjobb införs. Förslaget innebär att arbetsgivaravgifterna för företag i näringslivet tas bort helt för personer som varit bidragsberoende i mer än ett år och att nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit bidragsberoende. För ungdomar i åldern 20–24 år ska nystartsjobb vara möjliga redan efter sex månaders bidragsberoende. Nystartsjobben ska vara en rättighet som administreras av Skatteverket.

En reformerad arbetsmarknadspolitik. Syftet med regeringens arbetsmarknadspolitik är sedan länge förskjutet till att inför val dölja öppen arbetslöshet, snarare än att lösa de arbetslösas problem, menar motionärerna. Folkpartiet liberalerna vill reformera arbetsmarknadspolitikerna på en rad områden. Exempelvis görs arbetslöshetsförsäkringen om till en verklig omställningsförsäkring, AMS i dess nuvarande form läggs ned, arbetsmarknadspolitikerna öppnas för konkurrens och arbetsrätten moderniseras. Subventionerade anställningar ska bara användas temporärt, och fokus ska i stället ligga på att skapa fler riktiga jobb.

Satsning på forskning och utbildning. Utbildning och forskning är två prioriterade områden för Folkpartiet liberalerna. Forskningen tillförs 2 miljarder kronor mer än vad regeringen satsar under en femårsperiod. Bildningsskolan återupprättas genom tydligare fokus på kunskap, arbetsro och valfrihet.

En ny energipolitik. En förtida avveckling av kärnkraften innebär enligt motionärerna en enorm kapitalförstörelse och i praktiken att Sverige ökar sitt bidrag till växthuseffekten. Folkpartiet liberalerna lägger fast en ny energipolitik i vilken avvecklingen av kärnkraften avbryts och möjligheterna öppnas att bygga fler kärnkraftverk på platser där kärnkraft redan produceras.

Åtgärder för att minska sjukskrivningar och förtidspensioneringar. I motionen föreslås ett antal åtgärder i syfte att minska sjukskrivningar och förtidspensioneringar. Sjukvård och försäkringskassa ska slås samman i ett antal vårdregioner. Ett nationellt husläkarsystem ska förbättra den förebyggande hälsovården. De fyra partierna inom Allians för Sverige har en överenskommelse om en nationell vårdgaranti. Regeringen vill, enligt motionärerna, begränsa nytänkande och fler privata alternativ i vården med en stopplag. Folkpartiet liberalerna vill i stället, tillsammans med övriga partier i Allians för Sverige, införa en startlag som säger ja till alternativa vårdgivare och entreprenörer samt stöder ”avknoppning”.

Offensiv för jämställdhet. Sverige har en tydligt segregerad arbetsmarknad med en strukturell uppdelning i mans- och kvinnoyrken, vilket enligt motionärerna är en av huvudförklaringarna till att kvinnor fortfarande bara tjänar drygt 80 % av männens löner. Folkpartiet liberalerna föreslår en rad åtgärder i syfte att göra svensk arbetsmarknad mer jämställd, bl.a. bonus till mammor och pappor som delar på föräldraledigheten och flexiblare arbetstidslagar.

Nytt mål för statsfinanserna. Sunda offentliga finanser är, enligt motionärerna, en nödvändig förutsättning för en stabil ekonomi. Under nästan två ordinära konjunkturcykler har regeringen inte lyckats nå målet om 2 % överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel. Staten har vidare gått med underskott sedan 2002, och det är överskottet i pensionssystemet som svarat för det offentliga överskottet. Folkpartiet liberalerna föreslår ett nytt mål avseende statens finanser, där kravet är att statens finansiella sparande ska vara i balans över en konjunkturcykel.

Kristdemokraterna

I *Kristdemokraternas motion Fi15* beskrivs de senaste tio åren med socialdemokratiskt styre som ett misslyckande inom många viktiga områden. Sjukvård, skola, tillväxtpolitik, barnomsorg, företagande, rättstrygghet, arbetslöshet och sjukfrånvaro är de områden som utmålas som misslyckandena.

Sverige står inför stora ekonomisk-politiska utmaningar. Omkring 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder är av olika anledningar utanför den reguljära arbetsmarknaden. Den demografiska utvecklingen innebär att försörjningsbördan redan fr.o.m. 2007 kommer att öka. Med fler personer över eller under arbetsför ålder ökar kostnaderna för centrala välfärdsverksamheter. Internationalisering har lett till en global konkurrens om arbetskraften där Sverige genom höga lönekostnader har en konkurrensnackdel som måste kompenseras för.

Kristdemokraternas ekonomiska politik inriktas på strukturåtgärder för ökad sysselsättning och tillväxt. Bland annat ska skattetrycket sänkas och lönebildning och arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Med Kristdemokraternas ekonomiska politik ökar utbudet av arbetskraft och kapital och ekonomins långsiktiga tillväxtpotential stärks. Det övergripande målet för Kristdemokraternas ekonomiska politik är att uppnå en varaktigt hållbar BNP-tillväxt på minst 3 % per år över konjunkturcykeln. Kristdemokraterna vill minska statskuldens andel av BNP till 40 %. Detta ska ske genom utförsäljning av statlig egendom men även genom minskade utgifter på statsbudgeten. Kristdemokraternas budgetförslag innebär att statskulden som andel av BNP beräknas bli 43 % av BNP 2007.

Motionärerna vill införa ett kompletterande budgetpolitiskt mål – ett balanskrav för statens finansiella sparande över en konjunkturcykel. Detta mål ska införas stegvis med hänsyn till underskotten i statsfinanserna. Genom en snabbare utförsäljningstakt av statligt aktieinnehav samt lägre utgifter för staten uppnås en minskad statskuld i förhållande till regeringens förslag. Detta i kombination med Kristdemokraternas förslag på arbetsmarknads- och skatteområdet bedöms leda till att statsfinanserna kommer att bli mindre sårbara vid konjunktursvängningar.

Kristdemokraterna vill införa ett nytt ekonomisk-politiskt mål: Antalet arbetade timmar ska öka. Målet ska också vägleda alla myndigheter som kan påverka antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin. Den totala andelen arbetade timmar hos den arbetsföra befolkningen bör öka till de nivåer som rådde på 1980-talet. Endast genom ett ökat antal arbetade timmar kan välfärdssystemen på sikt tryggas. Ett ökat arbetsutbud uppnås enligt motionärerna genom sänkt skattetryck och lägre marginaleffekter. Marginalskatten ska sänkas för alla förvärvsaktiva låg- och medelinkomsttagare genom ett avdrag på uppemot 10 % av inkomsten. Värnskatten avskaffas successivt fr.o.m. 2007, och därmed minskar marginalskatten för dem med högre inkomster. Därtill föreslås en skattereduktion för hushållstjänster, vilket stimulerar framväxten av en vit sektor för hushållstjänster.

Arbetsmarknad och lönebildning måste reformeras. Lönebildningen har på senare år förbättrats men arbetsmarknadens funktionssätt kan utvecklas ytterligare så att en bättre balans uppnås i lönebildningsprocessen. Kristdemokraterna anger att skattesänkningar för låginkomsttagare kan underlätta för fler att komma in på arbetsmarknaden. I likhet med övriga borgerliga partier föreslår Kristdemokraterna också att s.k. nystartsjobb införs. Försla-

get innebär att arbetsgivaravgifterna för företag i näringslivet tas bort helt för personer som varit bidragsberoende i mer än ett år och att nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit bidragsberoende. För ungdomar i åldern 20–24 år ska nystartsjobb vara möjliga redan efter sex månaders bidragsberoende. Nystartsjobben ska vara en rättighet som administreras av Skatteverket. Nystartsjobben subventionerar en större grupp än vad som är fallet med anställningsstöden inom den nuvarande arbetsmarknadspolitiken. Kostnaderna för arbetslösheten bör synliggöras genom en högre egenfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen. Egenfinansieringen kompenseras fullt ut för den enskilde genom sänkt skatt.

Antalet sjukfrånvarande aktivitets- och sjukersatta är rekordhøgt. Motionärerna vill motverka ohälsan framför allt genom rehabilitering av långtids-sjukskrivna men samtidigt beivra det över- eller felutnyttjande av ersättningssystemen som finns. Tyngdpunkten för rehabiliteringsansvaret ska flyttas till en huvudaktör. Kristdemokraterna vill samtidigt avveckla det nyligen införda finansieringsansvaret för sjuklönen som arbetsgivarna har efter den andra sjuklöneveckan. Den sjukpenningrundande inkomsten ska bygga på de inkomster man faktiskt har haft.

Möjligheterna att förlänga arbetslivet ska förbättras. Motionärerna vill göra det lönsamt för såväl arbetsgivare som löntagare att förlänga arbetslivet och föreslår att skatten på förvärvsinkomster för dem som fyllt 65 år halveras. Kristdemokraterna har dessutom förslag som ska underlätta för de äldre att arbeta längre än vid nuvarande politik. Arbetstagare och arbetsgivare kan komma överens om en högre pensionsålder. Fler äldre ska ges möjlighet att förlänga arbetslivet genom kompetensutveckling via ett individuellt kompetenssparande.

Sverige behöver en ny företagarpolitik. Kristdemokraterna ser med oro på att antalet företagare minskat den senaste tioårsperioden. Sverige är ett litet öppet land som konkurrerar med omvärlden. Sänkt skattetryck och minskade marginaleffekter är viktiga för ett ökat företagande som i sin tur kan finansiera välfärden. Enligt motionärerna bör ett riskkapitalavdrag införas för att stimulera investeringar även i onoterade företag. Vidare föreslås att ett etableringskonto införs för att underlätta etableringen av fler nya företag med eget kapital. Kristdemokraterna avser också att avskaffa förmögenhetsskatten och dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster. För att delvis finansiera detta ska bolagsskatten höjas till 30 %. På sikt bör arbetsgivaravgifter och löneskatter sänkas. Partiet betonar också vikten av god konkurrens som ett medel till högre välfärd. Genom att bl.a. avveckla statligt och kommunalt ägande på marknader där privata företag skulle kunna konkurrera stärks konkurrensen.

För Kristdemokraterna intar familjerna och de äldre en särställning. Genom ett kommunalt vårdnadsbidrag skapas ökad valfrihet samtidigt som kvaliteten i barnomsorgen säkerställs genom att maxtaxan höjs. Barnfamiljernas situation förbättras genom bl.a. en kraftig höjning av barnbidraget. Pensionärerna får en särskild inkomstkattesänkning genom ett höjt grundav-

drag, och garantipensionen höjs. Kommunerna måste få ökade resurser att förbättra kvaliteten i vården och omsorgen. Partiet föreslår liksom tidigare att fastighetsskatten avskaffas samtidigt som kommunerna får möjlighet att ta ut en kommunal fastighetsavgift.

Centerpartiet

I *Centerpartiets motion Fi16* framhålls att grundproblemet i svensk ekonomi är att en så stor del av befolkningen av olika skäl står utanför arbetsmarknaden. Därmed räcker resurserna till välfärden, trots höga skatter, inte till. Den samlade ohälsan ligger kvar på rekordhöga nivåer, och den totala arbetslösheten är över 8 % av arbetskraften. Ansvaret för dagens situation vilar på den socialdemokratiska regeringen. Centerpartiet vill att var och en som vill bidra också får chansen att göra det. Den omläggning av den ekonomiska politiken som motionärerna vill genomföra syftar till att sänka inkomstskatterna och öka incitamenten att jobba. Fler ska gå från bidrag till arbete. För att öka antalet riktiga jobb måste fler ges möjligheter att komma in på arbetsmarknaden samtidigt som företagandets villkor förbättras. Därtill ska fler regioner och näringar ges möjlighet att växa i ett grönare Sverige.

För att få fler människor i arbete måste arbetsmarknadspolitiken förändras i kombination med en politik för ökad tillväxt. Sysselsättningsmålet på 80 % är möjligt att nå. *Centerpartiet vill underlätta för människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden.* Tillsammans med de övriga partierna i Allians för Sverige vill partiet att s.k. nystartsjobb införs. Förslaget innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som varit bidragsberoende i mer än ett år och att nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit bidragsberättigad. För ungdomar i åldern 20–24 år ska nystartsjobb vara möjliga redan efter sex månaders bidragsberoende. Nystartsjobben ska vara en rättighet som administreras av Skatteverket.

I jämförelse med regeringens förslag vill partiet också öka antalet lönebidragsplatser och subventionsnivån i systemet. Lönebidrag ska dessutom kunna ges upp till 67 års ålder. *Centerpartiet vill lämna den centraliserade arbetsmarknadspolitiken till förmån för mer lokal makt.* Privata arbetsförmedlare ska ges möjlighet att arbeta parallellt med de offentligt finansierade arbetsförmedlingarna. För att förbättra matchningen på arbetsmarknaden vill Centerpartiet också inrätta fler platser för kvalificerade yrkesutbildningar.

Självbestämmande är utgångspunkten för Centerpartiets skattepolitik. Människor ska kunna leva på den egna inkomsten utan godtyckliga bidrag. Centerpartiet vill göra det möjligt för låg- och medelinkomsttagare att leva på sin lön och göra det lönsamt att arbeta. Motionärerna föreslår ett system med jobbvdrag som utgår mot inkomster från förvärvsarbete. Med förslaget sänks i praktiken marginalskatterna för alla med inkomster upp till 28 000 kr i månaden, och därigenom kommer arbetsutbudet att stärkas. Partiet vill också att avdrag för bl.a. resekostnader och pensionssparande

görs om till skatterabatter. Dessa tillsammans med partiets inkomstskattereform innebär att kommuner och landsting får behålla sina skattebaser. I motsvarande mån reduceras de generella statsbidragen. Med detta reformerade system minskar kommunernas beroende av statsbidrag. Motionärerna föreslår vidare att fastighetsskatten reduceras. För att finansiera åtgärderna föreslås att både reavinstskatten och stämpelskatten på bostäder höjas.

Ge företagen bättre villkor så att de vill växa och anställa fler. Genom att göra det möjligt för alla att starta företag, ta bort snedvidande skatte regler och göra det lättare att anställa och garantera goda kommunikationer, ges företagen bättre villkor. Nya växande företag behöver en trygg arbetskraftsförsörjning, vilket underlättas genom satsningar på utbildning och forskning. Det måste vara möjligt för alla att starta företag. Centerpartiet vill införa möjligheten att skattefritt kunna spara till ett startkapital; dessutom ska man ha möjlighet att göra avdrag för riskkapital som sätts in i det egna företaget. Förmögenhetsskatten liksom skattereglerna kring fåmansbolagen (3:12-reglerna) motarbetar företagandet. Motionärerna föreslår att förmögenhetsskatten halveras under budgetperioden. Centerpartiet vill införa halverad arbetsgivaravgift för den först anställda i företaget och samtidigt halvera arbetsgivaravgiften för nyanställda i näringslivet.

Det måste också vara tryggt att anställa nya medarbetare. De nya reglerna för företagens sjuklöneansvar innebär större risker för framför allt små företag. Reglerna kan leda till att företagare sorterar bort potentiella sjukdomsfall. Centerpartiet föreslår i stället ett sjuklönesystem som bygger på att företagen får ansvar för samma antal sjukdagar som de har anställda. Företagen kan få ansvar för högst 30 sjuklönedagar. Arbetsgivaravgiften ska sänkas för alla arbetsgivare motsvarande ett sjuklöneansvar på 30 dagar. Vidare vill partiet uppvärdera och stimulera den hushållsnära tjänstesektorn genom att införa ett hushållsavdrag som motsvarar en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden upp till 50 000 kr per år. För att stimulera miljödriven tillväxt föreslås att anslagen för forskning och utveckling kring alternativa energislag utökas i förhållande till regeringens förslag.

Genom att få fler människor i arbete kan resurser frigöras för en gemensam trygg välfärd. *Hälsoarbetet inriktas på hälsofrämjande åtgärder* och på att på ett tidigt stadium stödja människor och därmed förhindra att sjukdomar utvecklas. Motionärerna föreslår en rehabiliteringsgaranti som innebär att åtgärder och uppföljning ska inledas efter en månads sjukskrivning. För att skapa utrymme för Centerpartiets prioriteringar behövs också besparingar. För att komma till rätta med kostnader för sjukfrånvaron vill partiet införa ytterligare en karenssdag. Vidare ska ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen sänkas till 70 % för den som inte har ansvar för minderåriga, och den sjukpenninggrundande inkomsten ska fortsättningsvis beräknas på ett genomsnitt av de senaste 24 månadernas lön. Arbetslöshetsförsäkringen utformas enligt samma principer. Trafikförsäkringen privatiseras för att ge

bilister incitament att köra säkrare. För att finansiera sina satsningar föreslår motionärerna också ytterligare besparingar på myndigheterna på drygt 3 miljarder kronor utöver regeringens förslag för 2006.

Genom att frigöra resurser ges utrymme för en gemensam trygg välfärd. Centerpartiet föreslår att barnbidragen dubblas då barnet är mellan 1 och 4 år. Tryggheten vid ålderdom ska förbättras genom en höjning av garantipensionen till minst 5 000 kr per månad. Tryggheten i närmiljön ska ökas genom att ge polisen ett anslagstillskott utöver regeringens förslag. Partiet vill också införa en nationell vårdgaranti fr.o.m. 2006. Tsunamin i Sydostasien och stormen Gudrun har påmint oss om vårt samhälles sårbarhet. Centerpartiet vill införa en fond utanför statsbudgeten som kan utnyttjas för katastrofinsatser. Avsättningen till fonden bör ske från utdelningen från statligt ägda bolag.

2.3 Finansutskottets ställningstagande till den ekonomiska politiken

Den internationella konjunkturen var stark under 2004. Tillväxttakten i världsekonomin var den högsta som noterats sedan slutet av 1970-talet, och BNP i Sverige steg med 3,5 % – den största ökningen sedan 2000.

Mycket talar för att konjunkturen fortsätter att vara gynnsam under de närmaste åren, även om den internationella tillväxttakten inte kommer upp i förra årets toppnivåer.

Utskottet tvingas däremot konstatera att den höga tillväxten ännu inte har påverkat den svenska sysselsättningen. Tvärtom fortsatte situationen på arbetsmarknaden att försämrans under 2004. De uppgifter som hittills publicerats för 2005 tyder på en viss stabilisering men någon tydlig ljusning kan dessvärre ännu inte noteras.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB:s) senaste arbetskraftsundersökning var antalet sysselsatta under första kvartalet i år i stort sett oförändrat jämfört med samma kvartal i fjol. Den öppna arbetslösheten sjönk under samma period från 5,9 % till 5,6 %, medan den totala arbetslösheten, dvs. öppen arbetslöshet plus andelen personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, steg från 7,8 % till 8,5 %.

Även om det finns signaler om att sysselsättningen stiger framöver är utskottet allvarligt bekymrat. De senaste årens utveckling på arbetsmarknaden är inte acceptabel. Hög arbetslöshet är ett slöseri med mänskliga resurser, och ytterligare åtgärder måste, enligt utskottets mening, vidtas för att öka antalet sysselsatta och pressa tillbaka arbetslösheten.

I motion Fi15 (kd) hävdas att regeringens mål om en öppen arbetslöshet på 4 % inte på långa vägar är uppfyllt trots att siffran manipuleras genom att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kraftigt utökats. Sysselsättningsmålet kommer inte heller att uppfyllas, enligt motionärerna. Även Folkpartiet liberalerna och Moderata samlingspartiet kritiserar regeringen för att inte nå målen inom arbetsmarknadspolitiken. Folkpartiet

liberalerna menar i motion Fi14 (fp) att målet om öppen arbetslöshet kan nås lagom till valet 2006 genom att arbetslösa flyttas över till arbetsmarknadsåtgärder. I motion Fi16 (c) hävdas att dagens arbetsmarknadspolitik är ett misslyckande och att dess innehåll måste reformeras. Liknande påståenden framförs i t.ex. motion Fi13 (m). Samtliga partier föreslår samtidigt omfattande nedskärningar inom arbetsmarknadsområdet.

Målet för den öppna arbetslösheten nåddes 2000

Utskottet vill med anledning av motionerna erinra om att målet om en halvering av den öppna arbetslösheten till 4 % 2000 som regering och riksdag satte upp 1996 nåddes i oktober 2000. Den öppna arbetslösheten låg i genomsnitt på 4 % under både 2001 och 2002 men började stiga mot slutet av 2002 till en högsta nivå i början av 2004 på 6 %. Till en början berodde uppgången på att antalet deltagare i de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen sjönk kraftigt. Men under de senaste åren är det den minskade sysselsättningen till följd av bl.a. svag inhemsk efterfrågan, kraftigt stigande produktivitet i näringslivet och sjunkande sjukfrånvaro som bidragit till att den öppna arbetslösheten stigit.

Sysselsättningsmålet nåddes inte 2004

Riksdagens och regeringens ambitiösa sysselsättningsmål, dvs. att antalet sysselsatta som andel av befolkningen i åldern 20–64 år ska uppgå till 80 % 2004, utvecklades väl fram t.o.m. 2001. Den högsta nivån nåddes i april 2001 då den säsongsrensade sysselsättningsgraden uppgick till 78,5 %. Till följd av lågkonjunkturen åren därefter och den svaga sysselsättningen i fjol har sysselsättningsgraden successivt sjunkit till en nivå i mars 2005 på 76,5 % säsongsrensat.

Båda målen ligger fast som delmål mot full sysselsättning

Utskottet vill här klart deklarerat att båda målen ligger fast som viktiga delmål mot det övergripande målet om full sysselsättning. De båda målen kompletterar dessutom varandra. Utskottet vill i detta sammanhang passa på att ta avstånd från påståendena i t.ex. Fi15 (kd) om att den öppna arbetslösheten skulle vara ett mått på arbetslösheten som statistiskt manipuleras på olika sätt. Enligt utskottets mening är det minst lika viktigt att bekämpa den öppna arbetslösheten som att öka sysselsättningen. Personer som under långa tider tvingas ut i öppen arbetslöshet riskerar att permanent hamna utanför arbetsmarknaden. Detta leder i förlängningen till att utbudet av arbetskraft minskar.

En rad åtgärder inom olika områden måste enligt utskottets mening vidtas för att de arbetsmarknadspolitiska målen ska nås. På kort sikt handlar det bl.a. om åtgärder för att öka efterfrågan och stärka konkurrenskraften

och därmed stimulera sysselsättningen. På lite längre sikt handlar det om att öka utbudet av arbetskraft för att trygga den framtida arbetskraftsförseringen.

I budgetpropositionen för 2005 presenterade regeringen ett antal åtgärder för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. För att stimulera efterfrågan höjdes därför fr.o.m. den 1 januari 2005 kompensationen för löntagarnas egenavgifter från 75 % till 87,5. Vidare höjs barnbidragen under 2006, flerbarnstilläggen förbättras, golvet och taket i föräldraförsäkringen höjs samtidigt som en satsning om 1 miljard kronor görs på ekonomiskt utsatta familjer.

Det generella sysselsättningsstödet till kommunerna utökades till sammanlagt 7,5 miljarder kronor 2005 och 7 miljarder kronor 2006. För att dämpa arbetslösheten och rusta de arbetslösa med utbildning och praktik utökades antalet platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen under både 2005 och 2006 kraftigt i förhållande till budgetpropositionen för 2004.

Nya åtgärder för att nå målen i vårpropositionen

I vårpropositionen går regeringen vidare med nya insatser för att redan i år pressa ned arbetslösheten och öka sysselsättningen. De viktigaste redovisas i punkterna nedan:

- Arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa får en skatterabatt motsvarande 85 % av lönekostnaden. Detta förstärkta anställningsstöd väntas ge 10 000 heltidsplatser under 2005 och 2006. I ramen för satsningen skapas 1 500 projektanställningar för miljöinriktat arbete. Stödet beräknas minska statens skatteinkomster med 1 miljard kronor 2005.
- Taket för lönebidrag för anställning av arbetshandikappade och anställda i skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare höjs med 1 500 kr till 15 200 kr i månaden.
- Arbetsförmedlingen intensifieras och förbättras. Förmedlingen ska också bli mer företagsinriktad samtidigt som regelverket förtydligas för att öka rättssäkerheten och stödja dem som har störst behov av hjälp. 2 000 av de tidigare beslutade s.k. friårsplatserna omfördelas från 2005 till 2006 för att ge Arbetsmarknadsverket (AMV) möjlighet att öka kvaliteten i såväl förmedlingsverksamheten som friårssatsningen.
- Antalet platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen utökas med 1 000 platser fr.o.m. hösten 2005. Dessutom skapas 2 000 nya platser i arbetsmarknadsutbildningen med särskild inriktning mot bristyrken.
- Vid folkhögskolorna inrättas temporärt 500 nya utbildningsplatser för långtidsarbetslösa ungdomar.
- En ettårig kompletterande utbildning för invandrade akademiker införs vid Linköpings universitet och Malmö högskola.
- En särskild vidareutbildning av obehöriga lärare genomförs i samarbete med kommunerna. Satsningen ska framför allt vara inriktad mot yrkeslärare och startar hösten 2005 med 500 platser och utökas med ytterligare 500 platser våren 2006.

- För att säkerställa antalet platser i den kommunala vuxenutbildningen behålls det riktade statliga stödet för vuxenutbildning i ytterligare tre år.
- För att öka rörligheten på arbetsmarknaden utökas anslagen till Rikstrafiken med 100 miljoner kronor per år perioden 2005–2007. Satsningen ska stärka den interregionala kollektivtrafiken. Regeringen anger också i vårpropositionen att den under 2005 avser att ta ställning till utredningsförslagen om dubbel bosättning (SOU 2005:28).
- Omfattande satsningar för jobb och tillväxt görs i de regioner som berörs mest av omställningarna inom försvaret.

Fler satsningar i budgetpropositionen för 2006

Enligt utskottets mening återstår det att se om åtgärderna är tillräckliga för att vända utvecklingen på arbetsmarknaden. Utskottet vill erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att den kommer att följa utvecklingen och vid behov föreslå ytterligare åtgärder i budgetpropositionen för 2006.

Vid sidan av de ovan redovisade omedelbara satsningarna redovisar regeringen i vårpropositionen sin grundläggande strategi för att långsiktigt få fler människor i arbete, nå sysselsättningsmålet och därmed bidra till att säkra den framtida finansieringen av den svenska välfärden.

Fler i arbete – en grundläggande framtidsstrategi

Det handlar bl.a. om att underlätta för olika grupper att komma in på arbetsmarknaden, grupper som i dagsläget har en lägre sysselsättningsgrad än genomsnittet av befolkningen. Satsningar ska göras inom bl.a. följande områden:

- **Fler yngre i sysselsättningen.** De mycket stora satsningarna som gjorts på utbildning sedan mitten av 1990-talet har inneburit att ungdomarnas sysselsättningsgrad sjunkit. Det är inom denna grupp som sysselsättningen minskat mest sedan början av 1990-talet. Åtgärder kommer att vidtas för att uppmuntra yngre människor att tidigare än i dagsläget etablera sig på arbetsmarknaden. Detta ska dock ske utan att regeringens långsiktiga mål om att 50 % av en årskull ska ha börjat studera vid högskola senast vid 25 års ålder åsidosätts. Som ett led i detta läggs under våren förslag till nya antagningsregler för högskolan. Dessutom tillsatte regeringen nyligen en nationell koordinator för att snabba upp de yngres inträde på arbetsmarknaden.
- **Fler äldre i arbetskraften.** För att öka äldres möjligheter att vara kvar längre i arbetslivet har bl.a. en utredning tillsatts för att se över reglerna för tjänstepensioner och privata pensionsförsäkringar. Regeringen anger i vårpropositionen att behovet av ytterligare åtgärder för att öka de äldres arbetskraftsdeltagande kommer att analyseras i budgetpropositionen för 2006.
- **Ökad jämställdhet.** Kvinnors förvärvsfrekvens i Sverige är hög jämfört med andra industriländer. För att ytterligare höja den kvinnliga förvärvsfrekvensen måste en rad olika åtgärder vidtas för att öka jäm-

ställdheten såväl i familjelivet och på arbetsmarknaden som i samhället som helhet. Regeringen kommer under 2005 att bl.a. presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader. Handlingsplanen kommer att vara bred och bl.a. behandla jämställdhetslagen, anställningsformer, inflytande, kompetensutveckling och fördelningen av ledighet inom föräldraförsäkringen.

- **Ökade möjligheter för arbetshandikappade att arbeta.** Ytterligare insatser ska göras för att öka arbetskraftsdeltagandet bland funktionshindrade och arbetshandikappade, vid sidan av t.ex. höjningen av taket i lönebidraget som utskottet redovisat tidigare. Regeringen kommer under 2005 att presentera en samlad översyn av åtgärder för arbetshandikappade.
- **Ökad integration.** Sverige är i dag ett av de länder i Europa som har störst andel invånare med utländsk bakgrund. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för gruppen är 60 %, även om skillnaderna mellan olika grupper av invandrare är stora. Regeringen har under de senaste åren genomfört ett antal åtgärder för att öka integrationen på arbetsmarknaden. En ny diskrimineringslagstiftning har tagits fram, en satsning på antidiskrimineringsbyråer har genomförts och AMS har fått mer resurser för att öka integrationen. Vidare har bl.a. satsningar genomförts med kompletteringsutbildning för invandrare, validering av utländsk yrkeskompetens, s.k. prova-på-platser och andra åtgärder inom de arbetsmarknadspolitiska programmen. Detta är inte tillräckligt utan fler förändringar och åtgärder måste vidtas. Ytterligare insatser behövs för att ge nyanlända svenskar snabbt tillträde till den svenska arbetsmarknaden. Bland annat måste kvaliteten i svenskundervisningen höjas. Undervisningen måste också starta tidigare än vad den gör i dag och kunna ske parallellt med arbete, arbetspraktik, validering och utbildning. Regeringen anger i vårpropositionen att den senast våren 2006 kommer att lägga en proposition på riksdagens bord om de nyanländas etablering. Dessutom ska ytterligare särskilda satsningar göras för de invandrare som under lång tid stått utanför arbetsmarknaden. Vidare ska diskrimineringen i samhället bekämpas ytterligare. Till exempel tillsatte regeringen nyligen en utredning som ska se över förutsättningarna för s.k. anonymiserade ansökningshandlingar. För att minska diskrimineringen på bostadsmarknaden kommer regeringen att ta initiativ till överläggningar med Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag om en etisk uppförandekod för de kommunala bostadsbolagen.

Betydelsen för det svenska samhället av att öka sysselsättningsgraden bland utlandsfödda framgår enligt utskottets mening mycket tydligt av de beräkningar Konjunkturinstitutet (KI) presenterade i sin lönebildningsrapport för 2004. Enligt KI är skillnaden i sysselsättningsgrad mellan svenskfödda och utrikesfödda i dagsläget omkring 20 procentenheter. Om denna skillnad halveras under de närmaste tio åren skulle antalet personer i arbetskraften öka med ytterligare omkring 92 000 personer. I absoluta tal skulle sysselsätt-

ningen om tio år vara omkring 107 000 personer högre jämfört med en trendmässig förbättring. Dessutom skulle de offentliga finanserna stärkas med 53 miljarder kronor, räknat i dagens penningvärde.

Enligt utskottets mening är det avgörande att Sverige blir ett föregångsland på integrationsområdet. Utskottet vill även erinra om att regeringen anger att den avser att återkomma med olika förslag i budgetpropositionen för 2006. I vårpropositionen för 2006 ska dessutom en samlad strategi för det fortsatta integrationsarbetet presenteras.

Oppositionens besparingar riskerar öka arbetslösheten

I partimotionerna föreslås omfattande besparingar inom arbetsmarknadspolitiken. Enligt utskottets uppfattning skulle besparingarna, om de genomfördes, leda till att arbetslösheten permanentades på nuvarande nivå eller t.o.m. steg. I Folkpartiet liberalernas motion Fi14 föreslås att AMS läggs ned och ersätts av en ny mycket mindre myndighet som bl.a. ska upphandla arbetsförmedlingstjänster och arbetsmarknadsåtgärder av privata producenter. Liknande resonemang förs i bl.a. motion Fi16 (c).

En styckning och nedskärning av AMS skulle enligt utskottets mening försämra situationen för många arbetslösa, inte minst för personer som bor i regioner där efterfrågan på arbetskraft är svag. De redan nu stora geografiska skillnaderna i sysselsättning skulle förstärkas ytterligare.

I motionerna Fi14 (fp) och Fi15 (kd) föreslås också förändringar i arbetsrättslagstiftningen som åtgärder för att förbättra arbetsmarknaden.

Utskottets principiella uppfattning i denna fråga är att det är en felaktig föreställning att försvagningar i arbetsrättslagstiftningen skulle ge positiva effekter på tillväxten och sysselsättningen. Arbetsrätten bidrar enligt utskottets mening till att skapa trygga arbetsförhållanden och stabila ekonomiska villkor, vilket i sig stärker tryggheten för de anställda. Enligt en studie av arbetsrätten i olika länder som OECD publicerat i Employment Outlook har utformningen av arbetsrätten inga entydiga effekter på den totala sysselsättningen eller den totala arbetslösheten i ett land.

Såvitt utskottet förstår har även Moderata samlingspartiet insett detta. I sin motion med anledning av budgetpropositionen för 2005 skrev de att omfattningen av arbetsrätten tycks ha mindre betydelse för arbetslösheten, sysselsättningen och inflationen i ekonomin. Forskningen kan inte påvisa något samband mellan strikt arbetsrätt och hög arbetslöshet, menade motionärerna.

I motion Fi13 (m) föreslås att ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen sänks.

En av de viktigaste effekterna av sänkta ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen är att lönerna för de lägst avlönade på arbetsmarknaden pressas nedåt, med vidgade klyftor och negativa välfärdseffekter som följd. Detta är enligt utskottets mening inte en riktig väg att beträda för ett framtida konkurrenskraftigt Sverige.

Utskottet noterar också att motionärerna i Fi14 (fp) menar att höga skatter och en inflexibel lönebildning slagit ut den arbetsmarknad för mindre produktiva arbeten som skulle behövas för att minska bidragsberoendet och utanförskapet.

Här har utskottet en helt annan principiell ståndpunkt. Det är, enligt utskottets mening, viktig för den ständigt pågående moderniseringen av Sverige att kvalitetshöjningar och produktivitetsökningar fortsätter att vara centrala. Det är en väg som tjänat Sverige väl och skapat en i internationell jämförelse konkurrenskraftig produktion med goda inkomster.

Antalet sjukdagar ska halveras till 2008

En mycket viktig del i politiken för att öka sysselsättningen och öka utbudet av arbetskraft är enligt utskottets mening att minska den höga sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron innebär dessutom ett stort lidande för dem som drabbas samt höga kostnader för samhället, kostnader som hotar att tränga undan andra viktiga välfärdssatsningar.

I motionerna Fi13 (m), Fi14 (fp), Fi15 (kd) och Fi16 (c) presenteras olika åtgärder för att minska sjukfrånvaron, varav en del ligger i linje med de olika åtgärder regeringen genomfört eller arbetar med. När det gäller sjukfrånvaron vill utskottet anföra följande:

Hösten 2002 beslutade riksdagen att antalet sjukdagar ska halveras fram till 2008 samt att nya aktivitets- och sjukersättningar ska minska. Hösten 2001 presenterade regeringen det s.k. 11-punktsprogrammet för att förbättra arbetsvillkoren och minska ohälsan i arbetslivet. Programmet har sedan följts upp och utökats i de vår- och budgetpropositioner som presenterats sedan dess och stora delar av programmet är nu genomfört. Utskottet har vid tidigare behandlingar av frågan utförligt redovisat inriktningen av regeringens politik och vilka åtgärder som vidtagits, se t.ex. betänkandena 2004/05:FiU1 s. 64–66 och 2003/04:FiU20 s. 41–43.

40 % av målet om antalet sjukdagar uppfyllt

Utskottet konstaterar att åtgärderna har börjat få avsedd effekt. Trenden med kraftigt stigande sjukskrivningstal har definitivt brutits, och antalet sjukskrivningsdagar har minskat. Under första kvartalet 2005 minskade antalet sjukskrivningsdagar med 12 % jämfört med samma kvartal i fjol, visar Försäkringskassans senaste statistik. Enligt Försäkringskassan har hittills nästan 40 % av målet om en halvering av antalet sjukdagar uppfyllts.

Utskottet kan dock konstatera att antalet personer med aktivitets- och sjukersättning tvärtom fortsatt att öka kraftigt. Det s.k. ohälsotalet, dvs. de samlade utbetalningarna för sjukpenning, aktivitets- och sjukersättning och rehabiliteringsersättning, har däremot stadigt sjunkit under 2004 och hittills under 2005.

När det gäller aktivitets- och sjukersättningen infördes nyligen nya regler om en att förnyad prövning av arbetsförmågan ska ske minst vart tredje år. Och eftersom nära 60 % av alla som erhåller aktivitets- och sjukersätt-

ning är kvinnor fick Försäkringskassan nyligen i uppdrag att särskilt fokusera sin verksamhet på att minska ohälsan bland kvinnor. Utskottet vill här erinra om att regeringen i vårpropositionen anger att den kommer att noga följa utvecklingen och vidta ytterligare åtgärder om det visar sig nödvändigt.

Utskottet vill också i anslutning till diskussionen om sjukfrånvaron påminna om att ersättningsnivån i sjukförsäkringen den 1 januari 2005 återställdes till den nivå som gällde före den 1 juli 2003.

Enligt utskottets mening är det en viktig princip, inte minst för allmänhetens förtroende för välfärdssystemen, att ersättningarna i socialförsäkringarna ligger på en sådan nivå att drabbade hushåll klarar att upprätthålla sin standard på en rimlig nivå även om de skulle drabbas av t.ex. sjukdom. Utskottet avvisar därför de förslag om sänkning av ersättningsnivåerna och införandet av ytterligare en karensdag i sjukförsäkringen som Moderata samlingspartiet föreslår i motion Fi13. Förslagen slår mot dem som redan är utsatta.

Sveriges tillväxt är betydligt starkare än i euroområdet

Utskottet övergår nu till att diskutera frågor om tillväxt och tillväxtklimat.

I motion Fi15 (kd) påstås att regeringen saknar en tillväxtpolitik. I motioken redovisas som vanligt en del beräkningar som sägs bevisa att Sverige släpat efter i tillväxt även under senare delen av 1990-talet och början av 2000-talet. Bland annat hävdas att Sveriges BNP år 2004 skulle ha varit drygt 1 380 miljarder kronor högre om Sverige under perioden 1994–2004 hade haft samma tillväxttakt som Irland. Den här typen av beräkningar är enligt utskottets mening bara en lek med siffror där resultatet är starkt beroende av t.ex. val av jämförelseland och tidsperiod. Det är ungefär som att påstå att tillväxtklimatet i Förenta staterna är extremt dåligt eftersom tillväxttakten i den amerikanska ekonomin under de senaste tio åren endast varit mindre än hälften så hög som den i Kina.

Sanningen är i stället att Sverige under de senaste tio åren haft en internationellt sett hög tillväxttakt. Sveriges BNP steg med i genomsnitt 3 % per år mellan åren 1994 och 2004, enligt KI:s statistik. Tillväxten i OECD-området ökade under samma period med i genomsnitt 2,7 % per år, medan den i EU och euroområdet steg med i genomsnitt 2,3 % respektive 2,1 % per år. Detta innebär att om Sverige under perioden hade haft samma tillväxttakt som OECD-området, EU eller euroområdet i genomsnitt hade nivån på Sveriges BNP varit lägre 2004.

Utskottet undrar ibland om Kristdemokraterna har svårt att se skogen för alla träd. I motion Fi15 (kd) hävdar motionärerna att Storbritannien sedan 1997 utvecklats till en av Europas mönsterekonomier, med robust tillväxt, låg inflation och låg arbetslöshet. Utskottet kan vid en jämförelse konstatera att Storbritanniens BNP under perioden 1997–2004 stigit med i genomsnitt 2,8 % per år, medan Sveriges tillväxt under samma period uppgått till i genomsnitt 2,9 % per år. Inflationen i Storbritannien har legat på 1,4 %

per år och den svenska på 1,5 % per år. Den brittiska arbetslösheten har mellan åren sjunkit med omkring 2 procentenheter medan den svenska har gått ned med omkring 4 procentenheter, enligt OECD:s standardiserade arbetslöshetsstatistik.

Utskottets slutsats av detta är att om nu Storbritannien är en mönsterekonomi, så borde även Sverige ligga ganska nära den beskrivningen.

OECD:s s.k. välfärdsligan

Kristdemokraterna, Folkpartiet liberalerna och Moderata samlingspartiet använder i sin politiska argumentation den s.k. tillväxt- eller välfärdsligan som OECD publicerar. ”Sverige tappar i välståndsligan” är ett vanligt förekommande uttryck i motionerna. Vad det handlar om är den statistik som OECD sammanställer av s.k. köpkraftskorrigerade BNP-uppgifter per invånare. Enligt motion Fi15 (kd) har Sverige sedan 1994 halkat från en trettonde till en fjortonde plats i välfärdsligan, vilket enligt motionärerna bevisar att Sverige under det senaste decenniet inte tagit igen något jämfört med andra länder.

Som utskottet påpekat vid tidigare behandlingar (senast i bet. 2004/05: FiU1) är OECD:s statistik så pass osäker att man bör vara mycket försiktig med att dra långtgående slutsatser av uppgifterna. Möjligheten att göra jämförelser och rangordna länderna är mycket begränsad, enligt OECD:s egna uppgifter. Möjligheterna till tillväxtjämförelse mellan länderna begränsas också av att länderna i sina BNP-beräkningar behandlar produktiviteten i den offentliga sektorn olika. En del länder, däribland Sverige, antar schablonmässigt att produktiviteten i den offentliga sektorn är noll, medan andra länder beräknar produktivetsförändringen i den offentliga sektorn till 0,5 % eller 1 %. Detta får genomslag i BNP-utfallet och missgynnar särskilt länder som Sverige som har en stor utbyggd offentlig sektor.

Ligan är inget bra mått på välfärden

Måttet har dessutom stora brister som mått på den ekonomiska välfärden. Utskottet vill i detta sammanhang visa på att det finns andra undersökningar som mer djuplodande än OECD behandlar och mäter välfärdsutvecklingen i olika länder. SCB presenterade förra våren en omfattande studie baserad på fyra jämförande välfärdsindex där faktorer som t.ex. utbildning, sysselsättning, arbetsmiljö, inkomster, materiell levnadsstandard, boende, fritid, trygghet, livslängd och hälsa värderas. Välfärdsindexen har utarbetats av FN och av forskningsinstitutioner i USA, Tyskland och Holland. Enligt SCB hamnar Sverige i täten i flertalet av dessa index. Sverige har även klättrat uppåt något i välfärdsindexen de senaste åren efter en viss försämring i samband med den ekonomiska krisen i början och mitten av 1990-talet, enligt SCB.

Baserat på OECD:s köpkraftskorrigerade statistik kan emellertid utskottet konstatera att svensk ekonomi tappat i relativ position mot andra länder under framför allt två perioder de senaste 35 åren – under andra hälften av 1970-talet och i början av 1990-talet. Den absolut största nedgången kom i början av 1990-talet då Sveriges BNP föll samtidigt som flera andra länder fortsatte att ha en positiv tillväxt.

Hög tillväxt är ett viktigt mål

Kristdemokraterna anger i sin motion att målet för den ekonomiska politiken bör vara en hållbar tillväxt på minst 3 % per år över konjunkturcykeln.

Som utskottet framhållit tidigare är en hög ekonomisk tillväxt en avgörande del av den ekonomiska politiken, under förutsättning att den är ekologiskt hållbar. Som redovisades ovan har Sveriges BNP under de senaste tio åren stigit med i genomsnitt 3 % per år, vilket är lika högt som Kristdemokraternas tillväxtmål. Det är också hela 0,9 procentenheter mer i tillväxt per år än genomsnittet i euroområdet och 0,3 procentenheter mer per år än genomsnittet för OECD-länderna.

Helt avgörande för den svenska tillväxten och därmed också sysselsättningen är att Sveriges konkurrens- och företagsklimat är gott. Till skillnad mot vad som hävdas i motionerna Fi13 (m), Fi14 (fp), Fi15 (kd) och Fi16 (c) anser utskottet att det grundläggande klimatet för tillväxt, expansion och företagande är relativt gott, även om de senaste årens internationella lågkonjunktur och den tilltagande globaliseringen skapat spänningar på skilda håll i närings- och arbetslivet.

Det finns en god grund för svensk tillväxt

Den makroekonomiska grunden i ekonomin är stabil. De offentliga finanserna har sanerats. Inflationen och räntorna är låga. De svenska obligationsräntorna ligger i dagsläget i nivå med eller t.o.m. något under de tyska obligationsräntorna. Detta kan jämföras med situationen vid mitten av 1990-talet då de svenska obligationsräntorna låg 4–5 procentenheter över de tyska. Företagens konkurrenssituation är relativt god, och de nominella löneökningarna i ekonomin har sänkts från de mycket högt uppskrivade talen på 1980-talet och början av 1990-talet. Tvärt emot vad kristdemokrater påstår i motion Fi15 (kd) har lönebildningen genomgått omfattande förändringar under de senaste tio åren. Dessutom är förtroendet för en låg inflation stort bland ekonomins olika aktörer. Pensionssystemet har reformerats, till skillnad från situationen i många andra europeiska och utomeuropeiska länder.

Åtgärder har genomförts för att öka konkurrensen i den svenska ekonomin och pressa ned prisnivån. Marknader har öppnats för konkurrens, konkurrenslagstiftningen har skärpts och konkurrensövervakningen utökats. Utbildnings- och kunskapsnivån hos den svenska arbetskraften har stigit ytterligare genom de senaste årens satsningar på utbildning och forskning. Sverige är det land i världen som enligt OECD investerar mest resurser i kunskap som andel av BNP. Utgångspunkten för politiken är att Sverige

även i fortsättningen ska vara världens främsta kunskapsnation. Stora resurser satsas för att bygga ut och förbättra infrastrukturen. Den svenska företagsbeskattningen är konkurrenskraftig i ett internationellt perspektiv, även om globaliseringen på olika sätt ställer beskattningen inför nya utmaningar.

Sveriges samlade affärer med utlandet, dvs. bytesbalansen, visar på rekordöverskott. Överskottet uppgick till 8,1 % av BNP 2004. Folkpartiet liberalerna påstår i motion Fi14 att det höga överskottet är ett tecken på att det investeras för lite inom landet. Kapitalet används i stället för investeringar utomlands.

Som svar på detta vill utskottet bl.a. hänvisa till de beräkningar av kapitalavkastning och investeringar i Sverige jämfört med övriga länder som KI redovisar i Lönebildningsrapporten för 2004. Enligt KI ligger avkastningen på kapital i Sverige på ungefär samma nivå som i Förenta staterna och EU. Dessutom är investeringarna som andel av förädlingsvärdet minst lika höga i Sverige som i övriga delar av världen. Betydelsen av detta är att Sverige står sig minst lika bra som andra länder i den globala konkurrensen om investeringskapital. Som utskottet redovisat tidigare började de svenska investeringarna öka under förra året, efter en relativt svag nedgång under lågkonjunkturåren.

Tillväxtklimatet måste ständigt förbättras

Den fortgående globaliseringen skärper konkurrensen ytterligare, och enligt utskottets mening måste förutsättningarna för tillväxt och expansion ständigt utvecklas.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att regeringen i vårpropositionen redovisar en strategi för att fortsätta att stärka Sveriges konkurrenskraft. Strategin bygger bl.a. på den innovationsstrategi, Innovativa Sverige, som regeringen presenterade förra sommaren. Utgångspunkten är att Sveriges konkurrenskraft bl.a. ska förbättras genom omfattande satsningar på utbildning, kreativitet och kompetens samt åtgärder för att få fler och växande företag. Forskning ska ytterligare förstärkas. Resurserna till forskningen höjs med 2,3 miljarder kronor under de närmaste tre åren och de områden som ska prioriteras är medicinsk forskning, teknisk forskning samt forskning till stöd för hållbar utveckling. Övriga delar av strategin för att öka konkurrenskraften redovisar utskottet mer utförligt nedan.

Sveriges bronsplats i tillväxtklimat ska behållas

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att olika institut och organisationer genomgående placerar Sverige högt på sina rankingslistor när de analyserar olika länders tillväxtförutsättningar. World Economic Forum (WEF) utsåg i höstas Sverige till det tredje bästa landet i världen vad gäller konkurrens- och tillväxtklimat – för andra året i rad. WEF:s studie undersöker 104 länder inom en mängd olika områden, som mikroekonomiskt klimat, generellt konkurrensklimat, infrastruktur, samarbetsklimat,

lagstiftning, hållbarhet och miljökrav, IT-utveckling etc. Vidare ligger Sverige stadigt bland toppländerna i EU-kommissionens uppföljningar av den s.k. Lissabonprocessen. Utskottet vill i detta sammanhang bara erinra om att Sverige är ett av tre länder inom EU som nått EU:s mål om 70 % sysselsatta.

Utskottet vill till sist också nämna att det internationella kreditinstitutet Standard & Poor's förra våren höjde Sveriges kreditbetyg till det högsta betyget AAA (triple A). Det är, enligt utskottets mening, ett erkännande av den svenska ekonomins grundläggande styrka.

Det är också utskottets övertygelse att tillväxtklimatet i den svenska ekonomin hade varit betydligt sämre om Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet liberalerna och Centerpartiet fått genomföra de budgetalternativ och den ekonomiska politik de propagerat för under de senaste åren. Partiernas omfattande skattesänkningar och budgetnedskärningar hade med stor sannolikhet skapat en betydande osäkerhet och oro bland ekonomins olika aktörer.

Bättre villkor för företagandet

Sverige behöver fler företagare. Ytterligare satsningar på företagandet är viktiga, inte minst för att skapa fler arbetstillfällen. Utskottet ser därför positivt på regeringens åtgärder för att få fram fler och växande företag i alla delar av landet. Samtidigt kan utskottet konstatera att Sverige redan i dag erbjuder goda förutsättningar för företagen. Den kritik av företagandets villkor som framförs i motionerna är enligt utskottets mening kraftigt överdriven. Exempelvis anklagar Moderaterna i motion Fi13 regeringen för att vara handlingsförlamad när det gäller förbättringar av närings- och entreprenörsklimatet. I motion Fi15 talar Kristdemokraterna om en byråkrati- och regeldjungle som håller på att kväva småföretagarna. I skarp kontrast till sådana beskrivningar står Världsbankens nyligen publicerade rapport *Doing Business in 2005*, där Sverige ligger på nionde plats bland 145 länder när det gäller enkla och bra regelverk för företagen.

Regeringen har, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, i en skrivelse till riksdagen (2004/05:48) presenterat ett handlingsprogram med närmare 300 åtgärder för att stimulera företagandet. Handlingsprogrammet omfattar enklare regler, färre blanketter och minskat uppgiftslämnande, ökat samarbete mellan myndigheter, kortare handläggningstider och bättre service och tillgänglighet. Många förenklingar har redan genomförts. Det har exempelvis blivit lättare att starta företag. Det räcker i dag med en enda anmälan via Internet, för att få ett enskilt bolag registrerat hos både Bolagsverket och Skatteverket. I handlingsprogrammet slås också fast att regeringen ska sätta upp ambitiösa mål i syfte att minska företagens administrativa kostnader. Mål ska ha satts för samtliga områden senast i maj 2006 och alla mål ska vara uppnådda till 2010. Verket för näringslivsutveckling, Nutek, blir den centrala myndigheten för regelförenklingar. Detta innebär att Nutek, i samarbete med berörda myndigheter och i samråd med

näringslivets organisationer, ska bygga upp en servicefunktion dit företag och blivande företagare kan föra fram synpunkter och förslag om ytterligare förbättringar. Det innebär också att Nutek kontinuerligt ska arbeta fram förslag till förenklingar för företagen.

Andra viktiga initiativ för att stimulera företagandet är reformeringen av skattereglerna för fåmansbolag, de s.k. 3:12-reglerna samt den förbättrade tillgången till riskkapital genom s.k. såddfinansiering. Sistnämnda innebär att ca 2 miljarder kronor satsas under en tioårsperiod på företag som befinner sig i skärningspunkten mellan idé och färdig produkt. Vidare har arvs- och gåvoskatten slopats, vilket underlättar för alla de tusentals företagare som är på väg mot pension och vill lämna företaget vidare.

Regeringen har, tillsammans med företrädare för bas- och verkstadsindustri och dess fackliga organisationer, påbörjat ett arbete för att gemensamt utarbeta program för att utveckla Sveriges ledande positioner inom trä/skogsindustri, metallurgi och fordonsindustri. Några av Sveriges största företag verkar i branscher där investeringar i forskning och utveckling är helt avgörande för internationell framgång. Regeringen genomlyser, i samarbete med näringslivet och berörda fackliga organisationer, förutsättningarna för IT/telekom, bioteknik och läkemedel i Sverige. Regeringen avser också att arbeta vidare med det program för att utveckla samarbetet mellan industrin och den offentliga sektorn i syfte att stärka svensk konkurrenskraft, som Industrikommittén redovisade hösten 2004.

Utskottet ser vidare positivt på verksamheten inom de industriella utvecklingscentrum (IUC), som i dag finns i 19 regioner i Sverige. IUC-bolagen ägs och leds av regionala aktörer och är värdefulla för många mindre aktörer. Regeringen överväger olika möjligheter att stödja och utveckla verksamheten inom IUC.

En väl utbyggd infrastruktur är av central betydelse för företagens möjligheter att verka i landet. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla betydelsen av att mellan 2004 och 2015 genomförs den största satsningen på infrastruktur i modern tid i Sverige. Vägar och järnvägar rustas upp och trafiksäkras.

Den offentliga upphandlingen har stor betydelse för utvecklingen av nya produkter och innovationer, inte minst när det gäller miljöomställningen av Sverige. Samspelet mellan offentlig och privat sektor har haft stor betydelse för Sveriges utveckling till en modern välfärdsstat. Därför är det också enligt utskottets mening av central betydelse att se till att denna möjlighet utnyttjas även i framtiden.

De statliga bolagens beslut om investeringar och produktutveckling påverkar utvecklingen av Sverige. Flertalet av dessa bolag verkar på affärsmässiga grunder och måste ta hänsyn till de villkor som följer av detta. Det hindrar dock inte att dessa statliga bolag i ökad omfattning kan bidra till innovationer och omställningen av Sverige.

Utskottet vill även framhålla betydelsen av den pågående utvecklingen avseende den elektroniska förvaltningen, ofta benämnd 24-timmarsmyndighet. Syftet är att företag och medborgare på elektronisk väg ska kunna få information, lämna uppgifter samt uträtta andra ärenden på ett snabbt och enkelt sätt oberoende av tid och plats. Så långt det är möjligt ska det räckas med en myndighetskontakt för att framföra ett ärende. Enligt flera jämförande internationella studier är den svenska förvaltningens användning av informationsteknik bland de mest utvecklade i världen. När det gäller utbudet av avancerade offentliga tjänster på nätet är Sverige världsledande. Exempel på en sådan tjänst är Tullverkets automatiserade tullhantering som för många företag inneburit halverade kostnader jämfört med manuella rutiner. Ett annat exempel är ett samverkansprojekt för automatisk hämtning av registeruppgifter från flera myndigheter, som inneburit att handläggningstiden för ansökan om yrkestrafiktillstånd har minskat från trettio till tre dagar. Projektet drivs av länsstyrelsen i Stockholms län.

Skatterna har sänkts för låg- och medelinkomsttagare

I samtliga motioner föreslås omfattande skattesänkningar. I varierande grad anklagar oppositionspartierna också regeringen för att vilja höja skatterna för låg- och medelinkomsttagare. Denna beskrivning är enligt utskottet grovt missvisande. Under perioden 2000–2002 togs på regeringens initiativ de tre första stegen i en inkomstskattereform för att sänka skatterna för främst låg- och medelinkomsttagare. Exempelvis har skiktgränsen för statlig inkomstskatt höjts och en extra skattesänkning för pensionärer genomförts. Uttaget från fastighets- och förmögenhetsskatterna har sänkts samtidigt som dämpnings- och begränsningsregler införts. För att minska marginaleffekterna och stimulera efterfrågan i den svenska ekonomin har kompensationen för den allmänna pensionsavgiften höjts fr.o.m. 2005 från 75 % till 87,5 %. Vidare har grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare höjts med 2 400 kr för att balansera höjda skatter på drivmedel inom ramen för den gröna skatteväxlingen. Arvs- och gåvoskatten avskaffades i december 2004. Som redovisats ovan kommer småföretagare att få sänkt skatt genom lättnader i de s.k. 3:12-reglerna.

Enligt utskottets mening bestäms skattenivån i samhället av vilka välfärds- och fördelningsmässiga ambitioner man har. Skatter ska dels stimulera till arbete, investeringar och uthållig ekonomisk tillväxt, dels minska ekonomiska och sociala klyftor. Utskottet instämmer i regeringens synsätt att det visserligen inte finns något generellt samband mellan skatter och tillväxt, men att varje skatteslag måste prövas utifrån ett tillväxtperspektiv. Utvecklingen med alltfler äldre gör att skattesystemet även måste ses över i syfte att få in fler i arbete. Behovet av att ställa om Sverige till ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle gör att de progressiva och gröna inslagen i skattesystemet kan behöva öka. Regeringen avser att påbörja en översyn av hela skattesystemet 2006.

Utskottet avvisar de omfattande skattesänkningar som föreslås i motionerna, då risken är stor att sänkningarna leder till instabila statsfinanser och omfattande neddragningar av viktig offentlig verksamhet.

Mer välfärd för varje skattekrona

För att klara välfärdens finansiering i framtiden krävs, förutom en ökad sysselsättning, också en god hushållning med de gemensamma resurserna. Staten ska bidra till ökad produktivitet i offentlig sektor, genom att effektivisera sin egen verksamhet och förse kommuner och landsting med de verktyg de behöver i sitt utvecklingsarbete. Det är av avgörande betydelse att kommuner och landsting använder varje skattekrona effektivt för att öka kvaliteten i välfärden. Regeringen har gett Ansvarskommittén i uppdrag att se över hela samhällsorganisationen så att välfärden kan produceras mer effektivt i framtiden.

Svartarbete, skatte- och förmånsfusk leder till snedvriden konkurrens och skulle på sikt kunna riskera att undergräva legitimiteten för den svenska välfärdsmodellen. Utskottet anser att motionärerna utan grund kritiserar regeringen för passivitet i frågan om synen på förmånsfusk. I själva verket har regeringen under senare år vidtagit en rad åtgärder för att bekämpa skatte- och förmånsfusk. Ett exempel är sammanslagningen av skattemyndigheterna till Skatteverket, vilket frigjorde resurser för att bekämpa skattefusk. Regeringen intensifierar nu detta arbete och presenterar i vårpropositionen åtgärder för bl.a. bättre skattekontroll, typgodkända kassaregister, utökat informationsutbyte mellan myndigheter samt åtgärder för att stävja svartarbete inom byggbranschen. Vidare ska den straffrättsliga regleringen av förmånsfusk reformeras och en delegation mot förmånsfusk inrättas.

Bättre villkor för barnfamiljerna

Fortfarande lever många barnfamiljer med knappa marginaler. Inför innevarande mandatperiod utlovade regeringen en rad nya satsningar som nu sjösätts. Exempelvis höjs barnbidraget och flerbarnstillägget. Underhållsstödet höjs och bostadsbidraget till barnfamiljer ökar. Dessutom införs ett nytt barntillägg i studiemedelssystemet. Den första juli 2006 höjs taket i föräldrapenningen, från 7,5 till 10 basbelopp. Mot bakgrund av att män fortfarande har en högre inkomst än kvinnor anser utskottet att höjningen av taket i föräldraförsäkringen är viktig, inte minst för att få män att ta ut en större del av föräldraförsäkringen.

Utskottet konstaterar att Moderaterna i motion Fi13 hävdar att det är angeläget att föräldraförsäkringen utnyttjas jämnare av män och kvinnor, men samtidigt motsätter sig höjningen av taket. Vidare noterar utskottet att Kristdemokraterna förespråkar en höjning av maxtaxan för kommunal barnomsorg med hela 20 %, vilket kraftigt skulle försämra ekonomin och incitamenten till ökat arbetsutbud för många barnfamiljer. Moderaterna å

andra sidan, som tidigare förespråkade en rejäl höjning av maxtaxan, tvärvänder nu och slopar sitt tidigare förslag med hänvisning till att det strider mot arbetslinjen.

Mer resurser till vård, skola och omsorg

En sund ekonomi i den kommunala sektorn är avgörande för välfärdens centrala områden: vården, skolan och omsorgen. Utskottet konstaterar att ekonomin i kommunsektorn ser stark ut under 2005 och 2006 till följd av en positiv inkomstutveckling och stora statliga tillskott. För 2007 och 2008 är dock prognoserna mindre gynnsamma. Kommunsektorn behöver tillföras ytterligare resurser för de närmaste åren och regeringen avser att återkomma om detta i budgetpropositionen för 2006.

Svensk hälso- och sjukvård håller hög kvalitet och personalen har god kompetens, men långa väntetider på vissa håll och larmrapporter om missförhållanden på enskilda sjukhus gör att många oroar sig över sjukvården. Utskottet ser mot den bakgrunden med tillfredsställelse på de satsningar som regeringen gör de närmaste åren. Den 1 november 2005 införs en nationell vårdgaranti, som innebär att ingen ska behöva vänta mer än 3 månader från beslut till planerad behandling. Dessutom genomförs en särskild satsning på psykiatri och omsorgen om personer med psykiska funktionshinder. Därutöver höjs det generella stödet till kommuner och landsting, så att fler kan anställas i både vården och omsorgen. Utskottet vill även betona vikten av att utveckla vården ur ett jämställdhetsperspektiv. Socialstyrelsen har i en rapport med titeln Jämställd vård pekat på att tillgången till vissa delar av den högspecialiserade vården är snedfördelad mellan kvinnor och män. Denna rapport bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Regeringen fullföljer nu den satsning på grund- och gymnasieskolan som inleddes under förra mandatperioden. Mellan 2001 och 2006 anställs 15 000 fler lärare och andra specialister i grund- och gymnasieskolan. Ett program i 11 steg genomförs för en bättre gymnasieskola. Exempelvis införs en gymnasieexamen, kursbetyg ersätts av ämnesbetyg och historia blir ett nytt kärnämne. Från och med 2006 införs individuella utvecklingsplaner för alla elever i grundskolan. För att förbättra undervisningen i de skolor som verkar i utsatta områden tillskjuter regeringen 70 respektive 155 miljoner kronor 2006 och 2007. Regeringen föreslår även en utökning av den särskilda lärarutbildningen för obehöriga lärare.

Insatser för ökad jämställdhet

Utskottet tvingas konstatera att arbetsmarknaden är långt ifrån jämställd. Kvinnor har i jämförelse med män sämre arbetsvillkor, tjänar mindre, blir oftare sjukskrivna och når mer sällan ledande befattningar. För att höja den kvinnliga förvärvsfrekvensen ytterligare måste jämställdheten öka, både i familjelivet, på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Som nämndes tidigare i betänkandet avser regeringen att presentera en nationell handlingsplan mot könsdiskriminerande löneskillnader under 2005.

Lönenivån i kvinnodominerande yrken inom den offentliga sektorn behöver höjas. Utskottet ser därför positivt på att regeringen bedömer att kommunsektorn behöver tillföras ytterligare resurser för de närmaste åren. Regeringen avser att återkomma till detta i budgetpropositionen för 2006. Överläggningar kommer att ske med Sveriges kommuner och landsting för att i god tid inför nästkommande avtalsförhandlingar klargöra förutsättningarna för att bl.a. minska lönegapet mellan kvinnor och män.

Många kvinnor arbetar deltid, ofta ofrivilligt. Antalet deltidsarbetslösa kvinnor är fler än antalet heltidsarbetslösa kvinnor. Detta trots att deltidsarbetslösheten fallit kraftigt sedan 1997. Att bekämpa ofrivillig deltid är en viktig del i arbetet med att öka antalet arbetade timmar. Regeringen har tillsatt en utredning för att stärka rätten till heltid. Regeringen har även tillsatt en utredning med uppdrag att göra en översyn av jämställdhetspolitikens mål, inriktning, organisation och effektivitet.

Utskottet kan konstatera att trots att det finns mycket kvar att göra på jämställdhetsområdet så ligger Sverige bra till i ett internationellt perspektiv. Det framgår av en nyligen publicerad internationell undersökning av World Economic Forum (WEI). WEI har undersökt 58 länder (däribland samtliga OECD-länder) ur ett könsperspektiv genom att titta på fem områden: ersättning för arbete, tillgång till arbetsmarknaden, politisk makt samt möjlighet till utbildning och hälsa. Enligt undersökningen hamnar Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, i topp när det gäller likheten mellan könen i ovan uppräknade avseenden.

Fördelningspolitik för ökad rättvisa

Sverige tillhör den grupp av länder som har lägst andel hushåll med en svag ekonomi. Ändå är de ekonomiska klyftorna alltför stora.

I bilaga 3 till vårpropositionen för 2005 finns en redogörelse för hushållens inkomster och inkomstfördelning sedan början av 1990-talet. Här framgår att hushållens ekonomiska standard ökade med 12,5 % mellan 1991 och 2003. Ökningen är något lägre för män (12 %) än för kvinnor (12,6 %). Mest gynnsam har utvecklingen varit för ålderspensionärer, där den ekonomiska standarden ökade med 13,4 % för sammanboende pensionärer och 18 % för ensamstående pensionärer. Minst gynnsam har utvecklingen varit för ungdomar i åldern 18–24 år. För sistnämnda grupp ökade den ekonomiska standarden med endast 1,5 % under perioden. Lönespridningen minskar för andra året i rad efter att ha ökat kontinuerligt under hela 1990-talet. Även inkomstspridningen har bromsats upp efter 2000 och minskar nu för tredje året i rad.

Som komplement till arbetslöshets- och sysselsättningsmålet har regeringen fastställt rättvisemålet, som innebär att behovet av socialbidrag ska halveras mellan 1999 och 2004. Mellan 1999 och 2003 minskade behovet av socialbidrag med 26 %. Under 2002 och 2003 avtog minskningstakten och under 2004 ökade behovet av socialbidrag något. Den främsta orsaken till att målet inte nåddes inom utsatt tid var den svaga utvecklingen på

arbetsmarknaden. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2006 med en närmare avstämning av rättvisemålet. Vidare har regeringen tillsatt en utredning för att se över socialbidraget. Utredningen ska lämna förslag som stärker de ekonomiska drivkrafterna för arbete och förtydligar och förbättrar arbetsfördelningen mellan stat och kommun. Det handlar om att underlätta för människor att gå från bidrag till arbete och att stärka samhällets insatser för de mest utsatta grupperna.

I detta sammanhang vill utskottet tydligt ta avstånd från Moderaternas förslag om kraftigt sänkta ersättningsnivåer för några av de mest utsatta grupperna i samhället; de sjuka och de arbetslösa. Detsamma gäller även Centerpartiets förslag, där dock sänkningarna är mindre omfattande. I motion Fi13 skriver Moderaterna att man noga kommer att följa utvecklingen och vidta åtgärder om ”konsekvenserna för vissa grupper blir orimliga”. Detta är enligt utskottets mening en cynisk inställning och ett uttryck för att vilja experimentera med människors välfärd.

Biståndspolitik för minskad fattigdom

Det är nu fem år sedan FN lade fast millenniemålen, som syftar till att göra världen mer rättvis till 2015. Sverige tillhör den lilla grupp av fem länder som lever upp till FN:s rekommendation om att avsätta minst 0,7 % av BNI till internationellt utvecklingssamarbete. Utskottet kan konstatera att den svenska biståndsramen har ökat kraftigt sedan 1997 och 2006 kommer 1 % av BNI att anslås till bistånd. I absoluta tal är Sverige världens åttonde största biståndsgivare och det svenska biståndet är betydelsefullt i kampen mot världens fattigdom.

Utskottet noterar att det råder stor oenighet i synen på biståndspolitiken bland allianspartierna. Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna står i princip bakom regeringens politik medan Centerpartiet når enprocentsmålet först 2007. Moderaterna föreslår däremot att biståndet sänks kraftigt i förhållande till regeringens förslag. Utskottet finner det anmärkningsvärt att Moderaterna genomför kraftiga besparingar på biståndsområdet då sådana besparingar kan väntas få allvarliga konsekvenser för de mest utsatta i världen. Samtidigt måste utskottet emellertid konstatera att Moderaternas besparingar i detta sammanhang är helt i linje med flera av deras övriga förslag. Det gäller inte minst de sänkta ersättningsnivåerna för arbetslösa och sjuka, som ju främst drabbar dem i samhället som redan har det svårt.

För många utvecklingsländer är de rika ländernas handels- och jordbrukspolitik viktigare än biståndspolitiken. Det är därför enligt utskottet oerhört betydelsefullt att fattiga länder ges tillträde till internationella marknader utan snedvridande subventioner och regleringar. Regeringen arbetar för att EU:s handels- och jordbrukspolitik ska bli mer utvecklingsfrämjande och för att WTO:s ministermöte i Hong Kong i december 2005 ska ta ett viktigt steg mot ett mer öppet och rättvist politiskt regelverk. Regeringen har vidare infört ett mål om att alla politikområden ska bidra till en rättvis och hållbar utveckling.

Det är enligt utskottet viktigt att Sverige även bidrar till en rättvis globalisering genom en human asyl- och flyktingpolitik. Utskottet är därför positivt till att Utlänningsnämnden ersätts med ett domstolsförfarande under 2006, i syfte att göra asylprocessen tydligare och mer öppen. Denna fråga behandlas mer ingående i betänkande 2004/05:FiU21 under utgiftsområde 8.

Investeringar i kommande generationers miljö

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Alla beslut ska utformas så att de beaktar ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser. Basen för miljöpolitiken är de 15 nationella miljömålen. Regeringen har under våren 2005 lämnat en miljömålsproposition (2004/05:150), som utgör en första utvärdering av arbetet med att nå de av riksdagen beslutade delmålen. Av denna framgår att miljöpolitiken under de senaste åren varit framgångsrik. Effekterna av försurning och övergödning har avtagit och påverkan på människors hälsa av föroreningar i utomhusmiljön har minskat. Regeringens uppfattning är att den tydliga miljömålsstruktur som nu har etablerats effektiviserar mål- och resultatstyrningen av arbetet med att lösa de stora miljöproblemen, särskilt som den kombineras med ett tydligt uppföljningssystem. Men trots att miljösituationen i många avseenden har förbättrats under senare år, kvarstår svårösta problem som innebär risker för människor. I propositionen föreslår regeringen att systemet med miljö kvalitetsmål kompletteras med ett sextonde mål om biologisk mångfald. Nya delmål för de nuvarande femton miljö kvalitetsmålen presenteras också, tillsammans med åtgärder och strategier för att säkerställa att det långsiktiga målet uppnås.

Utskottet delar regeringens bedömning att en av de största utmaningarna på miljöområdet är klimatfrågan. En stor majoritet av forskarsamhället anser att utsläppen av växthusgaser redan lett till temperaturförändringar. Sverige har satt upp målet att minska utsläppen med 4 % mellan 1990 och 2008–2012.

Regeringen har beslutat att skapa ett nationellt forum för hållbar utveckling i syfte att öka erfarenhetsutbytet mellan lokala och regionala aktörer, näringsliv och organisationer.

För en ekologiskt hållbar utveckling spelar också den gröna skatteväxlingen en central roll. Sedan 2001 har en skatteväxling på 13,6 miljarder kronor genomförts. Fram till 2010 fullföljs en skatteväxling på ytterligare drygt 16 miljarder kronor. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 2006 ange riktlinjer för den fortsatta skatteväxlingen. Regeringen ser också över möjligheterna att förbättra de skattemässiga villkoren för en övergång från direktverkande el i bostadshus till mer effektiva, energisnåla och miljövänliga uppvärmningssystem.

En politik för hållbar och kostnadseffektiv energiförsörjning

Utskottet anser att Sveriges energipolitik ska skapa förutsättningar för en hållbar och kostnadseffektiv energiförsörjning med låg inverkan på hälsa, miljö och klimat. Sverige satsar sedan många år tillbaka på alternativa energikällor. Regeringen vill ytterligare stimulera användningen av förnybara energikällor och föreslår att anslagen till energiforskningen ökar med 100 miljoner kronor 2006 respektive 2007.

Utskottet kan konstatera att flera av oppositionspartiernas förslag inom energiområdet står mycket långt från regeringens satsningar på en mer hållbar, miljövänlig och framåtblickande energipolitik. Moderaterna säger i Fi13 exempelvis nej till miljöbonusen för vindkraftsel. Därutöver vill Moderaterna slopa skattestödet till källsorteringslokaler och till miljöinvesteringar i offentliga lokaler. I Folkpartiet liberalernas motion Fi14 föreslås en ny energipolitik som innebär att avvecklingen av kärnkraften avbryts och att möjligheterna öppnas för att bygga fler kärnkraftverk på platser där kärnkraft redan produceras. Vidare avvisar Folkpartiet liberalerna regeringens ökade satsning på energiforskning. Med Moderaternas och Folkpartiets förslag skulle Sverige ta ett kliv tillbaka när det gäller att hitta lösningar inom energiområdet som håller på lång sikt och för kommande generationer.

Utskottet noterar samtidigt att energipolitiken är ett av de områden där de inbördes motsättningarna mellan de borgerligas politik framstår särskilt tydligt. Den bakåtsträvande energipolitik som framför allt Moderaterna och Folkpartiet representerar står i skarp kontrast till Centerpartiets förslag i motion Fi16 om satsningar på alternativa bränslen och en miljö- och energipolitik som gör Sverige världsledande inom den nya tekniken.

Regionalpolitik för att motverka utflyttning och arbetslöshet

Utskottet ställer sig bakom regeringens satsningar på jobb och tillväxt i de regioner som berörs mest av försvarsomställningen. Regeringen aviserade i försvarspropositionen (prop. 2004/05:5) flera åtgärder för att möta de påfrestningar som omställningen av försvaret innebär för regionerna Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland. På uppdrag av regeringen har en särskild utredare övervägt och föreslagit lämpliga lokaliseringar av statliga arbetstillfällen. Lokaliseringsutredningens slutrapport (N2004:15) överlämnades till regeringen i mars 2005. Regeringen uppger att den kommer att genomföra betydande omlokaliseringar av statlig verksamhet till de nämnda regioner som drabbats av nedläggningar av försvaret. Dessa omlokaliseringar ska ske på ett sådant sätt att verksamheten långsiktigt kan fungera med bibehållen kvalitet. Kostnaden för omlokaliseringen skiljer sig åt mellan de olika myndigheterna, liksom myndigheternas ekonomiska situation. Därför kommer varje myndighet att bedömas utifrån sina förutsättningar så att merkostnaderna för omlokaliseringen finansieras. Regeringen uppger att man följer utvecklingen på arbetsmarknaden noga och att man kommer att föreslå fler åtgärder i budgetpropositionen för 2006, om det visar sig nödvändigt.

Utskottet ser regeringens ansträngningar på det regionalpolitiska området som viktiga, inte minst mot bakgrund av att man i vissa delar av landet har stora problem med utflyttning och hög arbetslöshet. AMS siffror från april visar att den sammanlagda arbetslösheten, dvs. öppen arbetslöshet plus arbetsmarknadspolitiska åtgärder, var 13,6 % i Norrbottens län och 12,6 % i Gävleborgs län. Motsvarande siffror för Stockholms län låg i april på 5,3 %. Men trots att det finns stora skillnader i sysselsättning och inkomster mellan olika regioner försvinner dessa i praktiken när värdet av olika offentliga transfereringar räknas in. Det sker således en kraftfull regional utjämning genom de offentliga systemen. Denna utjämning skulle enligt utskottets mening starkt hotas av Moderaternas förslag i Fi13 om sänkta ersättningsnivåer samt förslaget om att avskaffa riksnormen för socialbidrag. Samtidigt vill utskottet betona att det självklart krävs aktiva lokala insatser i alla delar av landet för att förbättra förutsättningarna för tillväxt och högre sysselsättning. Under de senaste åren har också en rad viktiga åtgärder inom detta område beslutats. Exempelvis har högskolan decentraliserats, ett antal stora infrastrukturinvesteringar har satts i gång och det pågår ett antal olika projekt för att stärka särskilda regioner och för att stärka konkurrenskraften i vissa näringsgrenar.

De s.k. tillväxtavtalen som varit verksamma under perioden 1998–2003 ersätts under perioden 2004–2007 av regionala tillväxtprogram. Programmen ska identifiera specifika regionala behov och möjligheter och föreslå en så effektiv samordnad resursanvändning som möjligt för att möta dessa behov och utnyttja möjligheterna fullt ut. Fokus ska vara att utveckla lokala och hållbara arbetsmarknadsregioner utifrån ett näringsperspektiv. Samtidigt ska programmen, genom ett effektivare resursutnyttjande på den lokala nivån, också bidra till en hållbar nationell tillväxt.

Stöd till dem som drabbats av flodvågen och stormen

Under slutet av 2004 blev vi brutalt påmindas om naturens krafter. Flodvågen i södra Asien tog hundratusentals människors liv. Stormen i södra Sverige fällde skog motsvarande mer än ett års avverkning i hela landet. Utskottet välkomnar därför regeringens initiativ till stöd för dem som drabbats.

Regeringen har tillsatt ett nationellt råd för samordning och stöd för de som drabbades av flodvågen. Rådet har i uppgift att kartlägga befintliga resurser, identifiera behov, samordna myndigheternas åtgärder och information, underlätta kontakter mellan myndigheterna och de drabbade och anhöriga och ge förslag till eventuella författningsändringar. Regeringen anslår därutöver 150 miljoner kronor för att täcka direkta kostnader i samband med katastrofen.

Med anledning av stormen i södra Sverige har en rad åtgärder vidtagits. Dieselskatten för skogsmaskiner i det berörda området slopas temporärt i syfte att öka avverkningskapaciteten i Götaland. Stödet uppgår till 200 miljoner kronor 2005 och 2006. 500 miljoner kronor avsätts till ekonomiskt

stöd för att lagra det stormfällda virket. 100 miljoner kronor satsas på ett schablonstöd för att återställa skogsbilvägar och skogsmark efter ökade transporter. Drabbade skogsägare får därutöver ett särskilt stöd på 50 kr per kubikmeter av det virke som forslas ut ur den stormfällda skogen. Detta stöd utformas som en skattereduktion och uppgår totalt till 2 miljarder kronor 2005 och 2006. Dessutom får Skogsstyrelsen 15 miljoner kronor för flyginventering av stormfälld skog och kartläggning av insektsangrepp.

Utskottet noterar att det i flera av motionerna föreslås en annan utformning av stöden till dem som drabbades av flodvågen och stormen. Centerpartiet vill exempelvis bilda ett s.k. katastrofkonto genom en årlig avsättning till en fond utanför statsbudgeten. Avsättningen till fonden ska enligt förslaget ske ur utdelningen från statligt ägda bolag. Den konstruktion som Centerpartiet föreslår innebär att statsbudgeten varken belastas när medel tillförs fonden eller när de tas i anspråk samt att riksdagen kringgås. De budgetmässiga problem som uppstår med Centerpartiets förslag till katastrofkonto behandlas ingående längre fram i betänkandet i avsnitt 4.2 om riktlinjer för budgetpolitiken.

Utskottets sammanfattande ställningstagande

Med hänvisning till vad som anförts ovan tillstyrker utskottet propositionen yrkande 1, i denna del och avstyrker motionerna Fi13 (m) yrkande 1, Fi14 (fp) yrkande 1, Fi15 (kd) yrkandena 1 och 2 samt Fi16 (c) yrkande 1.

3 Mål för budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om att ändra utformningen av målen för budgetpolitiken.

Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c).

Riksdagen har lagt fast ett långsiktigt mål för finanspolitiken som innebär att de samlade offentliga finanserna ska uppvisa ett överskott på i genomsnitt 2 % av BNP sett över en konjunkturcykel. Eftersom BNP för närvarande uppgår till ungefär 2 600 miljarder kronor innebär detta mål uttryckt i nominella termer att de samlade inkomsterna för staten, kommunerna och ålderspensionssystemet ska överstiga utgifterna med i genomsnitt ca 50 miljarder kronor per år under en konjunkturcykel. Överskottet kan ett visst år vara högre eller lägre, men för perioden som helhet ska det motsvara 2 % av BNP.

Överskottsmålet på 2 % av BNP innebär att statsskulden kan minska som andel av BNP samtidigt som tillgångar byggs upp inom det allmänna pensionssystemet.

Riksdagen har varje år också lagt fast ett utgiftstak för de närmaste tre åren, vilket sätter en gräns för hur stora utgifter som staten kan dra på sig. Utgiftstaket omfattar dels de egentliga utgifterna på statsbudgeten exklusive statsskuldsräntorna, dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Utgiftstaket fastställs alltid med viss marginal, och skillnaden mellan de takbegränsade utgifterna och utgiftstaket benämns budgeteringsmarginalen. Om belastningen på de takbegränsade utgifterna ökar kommer budgeteringsmarginalen att minska, och i princip försvagas då också budgetsaldot eller saldot för ålderspensionssystemet med ett lika stort belopp.

3.1 Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i *motion Fi13* att ankaret i finanspolitiken bör vara ett mål för den offentliga sektorns skuldsättning. Med ett sådant mål innebär oväntade överskott att det blir enklare att föra finanspolitiken i framtiden. När skuldmålet är uppnått är det tillräckligt att upprätthålla balans i de offentliga finanserna, skriver motionärerna. Den offentliga sektorns skuldsättning bör reduceras från dagens ca 50 % till ca 40 % av BNP. För att åstadkomma detta bör den offentliga sektorns strukturella sparande uppgå till minst ca 2 % per år de kommande fem åren. Därefter finns det skäl att överväga om ytterligare skuldreduktion bör ske. Eftersom pensionsystemet är autonomt och kommuner och landsting omfattas av ett balanskrav bör det operativa målet för finanspolitiken avse ett årligt mål för statens finansiella sparande.

Folkpartiet skriver i *motion Fi14* att man under lång tid har kritiserat hur målet för de offentliga finanserna formuleras. Pensionssystemet är autonomt och dess tillgångar kan inte användas till andra utgifter. Detta kommer att markeras när Eurostat under våren 2007 kommer att rensa bort premiepensionen ur de offentliga finanserna. För kommunerna finns sedan tidigare ett balanskrav och detta bör bibehållas. Målformuleringen bör mot denna bakgrund inte avse hela den offentliga sektorn utan endast staten. Kravet bör vara att statens finansiella sparande ska vara i balans över en konjunkturcykel och med detta avses en period på 4–5 år, skriver motionärerna. Ett sådant mål för staten innebär att statsskulden förblir oförändrad i kronor och att den minskar i relation till BNP.

Kristdemokraterna anser i *motion Fi15* liksom tidigare att nuvarande överskottsmål för de offentliga finanserna bör kompletteras och på sikt ersättas av ett balansmål för statens finansiella sparande, och att ett sådant mål måste trappas in stegvis. Ålderspensionssystemet är autonomt och kommunsektorn är ålagd ett balanskrav. Balans i statens finansiella sparande innebär då att statsskulden inte ens i nominella termer ökar över tiden. En fördel med ett balansmål för staten, anser motionärerna, är att det inte kom-

mer att innebära krav på överskott i staten den dag pensionssystemet till följd av den demografiska utvecklingen får ett minskande finansiellt sparande.

Motionärerna anser också att skuldkvoten bör minska till 40 % av BNP senast till 2007, vilket vid sidan av en stramare finanspolitik än regeringen också kommer att kräva försäljningar av statliga företag.

3.2 Finansutskottets ställningstagande till målen för budgetpolitiken

Frågan om hur målet för det finansiella sparandet bör vara utformat behandlades utförligt av utskottet våren 2004 (bet. 2003/04:FiU20, s. 58–67). Oppositionspartierna framförde då förslag med samma innebörd som nu, nämligen att målet skulle ändras så att det avser statens, och inte hela den offentliga sektorns, finansiella sparande. Utskottet ansåg då inte att det fanns någon anledning att ompröva dagens mål och anförde en rad argument för detta. Exempelvis ansåg utskottet att ett mål för hela den offentliga sektorn är lämpligare än ett mål för staten ur ett stabiliseringspolitiskt perspektiv och att det är mindre känsligt för organisatoriska förändringar. Utskottet konstaterade vidare att dagens mål överensstämmer med internationell standard och att om målet ändrades som motionärerna förespråkar skulle Sverige komma att använda ett mål i den inhemska politiken och ett annat i EU-sammanhang, vilket skulle riskera att göra finanspolitiken mindre tydlig.

Utskottet ansåg också att om oppositionen är ute efter en stramare finanspolitik än regeringens vore ett höjt mål för den offentliga sektorns finansiella sparande att föredra framför att bryta ut staten och skapa ett mer begränsat mål.

Utskottet ser ingen anledning att ompröva sina tidigare ställningstaganden i denna fråga och avstyrker därmed motionerna Fi13 (m) yrkande 2 i denna del, Fi14 (fp) yrkande 3 och Fi15 (kd) yrkandena 3 och 4.

4 Riktlinjer för budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens och samarbetspartiernas förslag till riktlinjer för budgetpolitiken och avstyrker de alternativa förslag som framförts av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet.

Jämför reservationerna 3 (m), 4 (fp), 5 (kd) och 6 (c).

4.1 Budgetutvecklingen

Under de båda senaste mandatperioderna har de offentliga finanserna förbättrats dramatiskt. När budgetkrisen var som djupast 1993 uppgick underskottet till 11,6 % av BNP. Redan efter fem år med omfattande besparingsprogram hade de offentliga finanserna återhämtat sig så mycket att de åter uppvisade överskott. Överskottet växte snabbt och var som störst 2000 då det uppgick till 5,1 % av BNP. På nio år stramades alltså de offentliga finanserna upp med mer än 16 % av BNP. Därefter har en avmatning skett, men fortfarande har Sverige i motsats till flertalet andra EU-länder överskott i de offentliga finanserna.

Med de tidigare stora underskotten ökade också skuldbördan snabbt. Den offentliga sektorns bruttoskuld hade i slutet av 1996 vuxit till nästan 74 % av BNP, vilket var 14 procentenheter mer än vad skuldriteriet i Maastrichtfördraget tillåter. Därefter skedde en vändning, och regeringen räknar nu med att bruttoskulden ska ha minskat till 47,3 % av BNP vid utgången av 2007.

Den växande skuldbördan urholkade också snabbt den offentliga sektorns förmögenhetsställning. Skulderna växte sig större än de finansiella tillgångarna inklusive AP-fonden, och denna nettoskuld ökade till 467 miljarder kronor, motsvarande 27 % av BNP under 1996. Med de stora finansiella överskotten åren därefter var nettoskulden helt avvecklad 2001. Redan året därpå kom emellertid återhämtningen av sig när kraftiga värde-minskningar på den offentliga sektorns aktieinnehav ledde till att de finansiella tillgångarna åter understeg skulderna. Överskottet i det finansiella sparandet och uppgången på aktiemarknaden förbättrade nettoställningen till nära 6 % av BNP 2004. Regeringen räknar nu med att den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet kommer att uppgå till drygt 200 miljarder kronor, ca 7 % av BNP vid utgången av 2007.

Statsskulden – mätt i nominella termer – var som störst i slutet av 1998 då den uppgick till 1 445 miljarder kronor. Regeringen beräknar nu att skulden uppgår till 1 309 miljarder kronor vid slutet av 2007. Detta innebär en ökning av statsskulden sedan 2004 med ca 100 miljarder kronor, men ökningen är inte större än att skulden fortsätter att minska som andel av BNP, från 47,7 % 2004 till 44,7 % 2007.

Den snabba förbättringen av de offentliga finanserna förklaras till en del av en gynnsam ekonomisk utveckling. Den förda budgetpolitiken och det saneringsprogram med omfattande skattehöjningar och besparingar som genomfördes i mitten av 1990-talet har emellertid varit helt avgörande.

Programmet för sanering av den offentliga ekonomin har följts av en strikt målstyrning i form av utgiftstak för staten och överskottsmål för de offentliga finanserna. Denna form av målstyrning har kommit att bli ett viktigt inslag i budgetpolitiken. Inte minst utgiftstaken har visat sig vara ett verkningsfullt instrument. Genom att i förväg bestämma omfattningen på de statliga utgifterna och därefter hålla fast vid detta åtagande blir budgetpolitiken långsiktig och mer förutsägbar. En restriktion som utgiftstaket

avser exempelvis att förhindra att tillfälligt högre inkomster används för att finansiera varaktigt högre utgifter. Fastställda utgiftstak har hållits varje år. Regeringen är enligt budgetlagen skyldig att vidta åtgärder om utgiftstaken hotar att överskridas.

I motsats till många andra europeiska länder har Sverige förmått att möta den internationella konjunkturedgången utan ohållbara underskott. Våra marginaler till stabilitets- och tillväxtpaktens krav på att underskotten inte får överstiga 3 % av BNP är mycket goda.

Både 2002 och 2003 var det offentliga sparandet negativt, men under 2004 vändes detta till ett överskott på drygt 1 % av BNP, och sparandet beräknas vara fortsatt positivt under hela perioden fram till 2007. Både den offentliga sektorns inkomster och utgifter minskar under prognosperioden som andel av BNP. Delvis som en följd av expansiv finanspolitik är det finansiella sparandet lägre både 2005 och 2006 än vad det var 2004, trots att resursutnyttjandet i ekonomin ökar och arbetslösheten sjunker. År 2007 beräknas sparandet förstärkas till 1,1 % av BNP främst genom lägre utgifter. Den offentliga sektorns finansiella ställning fortsätter att förstärkas under perioden tack vare att pensionssystemet uppvisar ett överskott. Statens finanser uppvisar underskott samtliga år, men den offentliga skuldkvoten minskar under hela perioden. Den offentliga sektorn beräknas 2007 ha en nettoförmögenhet på ca 7 % av BNP.

Tabell 4.1 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor och procent av BNP

	2004	2005	2006	2007
Inkomster	1 414	1 463	1 523	1 586
<i>procent av BNP</i>	55,6	54,9	54,5	54,2
Utgifter	1 386	1 444	1 506	1 554
<i>procent av BNP</i>	54,5	54,2	53,9	53,1
Finansiellt sparande	28	19	17	32
<i>procent av BNP</i>	1,1	0,7	0,6	1,1
Konsoliderad bruttoskuld	1 301	1 331	1 358	1 385
<i>procent av BNP</i>	51,2	49,9	48,6	47,3
Nettoförmögenhet	147	161	179	209
<i>procent av BNP</i>	5,8	6,0	6,4	7,1

Den offentliga sektorns finansiella sparande fördelar sig enligt nedanstående tabell. Ålderspensionssystemet uppvisar ett stabilt överskott på ca 2 % av BNP, och den kommunala sektorn förväntas gå med fortsatta överskott hela perioden.

Tabell 4.2 Fördelningen av den offentliga sektorns finansiella sparande 2004–2007*Miljarder kronor*

	2004	2005	2006	2007
Staten	-21	-43	-47	-28
Ålderspensionssystemet	48	54	56	55
Kommunsektorn	2	8	8	5
Totalt finansiellt sparande	28	19	17	32
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>1,1</i>
<i>Årsvisa mål</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>		

Statsbudgeten omfattar alla inkomster och utgifter som påverkar statens lånebehov. Ett budgetunderskott är därmed synonymt med att staten behöver låna. Statsbudgetens utgifter innehåller förutom anslagen också Riksgäldskontorets nettoutlåning där bl.a. Centrala studiestödsnämndens (CSN) nettopplåning för studielån och vissa lån för finansiering av infrastrukturinvesteringar ingår. Budgetsaldot beräknas vara negativt åren 2004–2007 trots att försäljningsinkomster från statlig egendom ingår med 15 miljarder kronor per år från 2005. Underskotten innebär att statsskulden ökar nominellt men i relation till BNP beräknas skulden sjunka hela perioden. Från att 1996 ha varit mer än 80 % av BNP har statsskulden minskat dramatiskt och beräknas uppgå till ca 45 % av BNP i slutet av beräkningsperioden. Den konsoliderade bruttoskulden beräknas vara nere i 47,3 % av BNP 2007, och avståndet till stabilitetspaktens gräns på 60 % är således betryggande.

Tabell 4.3 Statsbudgetens inkomster, utgifter och saldo samt statsskuldens utveckling*Miljarder kronor*

	2004	2005	2006	2007
Inkomster	694,4	720,9	755,7	778,9
Utgifter m.m.	747,7	759,8	785,9	804,5
Statsbudgetens saldo	-53,3	-38,9	-30,2	-25,6
Statsskuld vid årets slut	1 213,1	1 254,4	1 282,8	1 309,4
<i>Statsskuld i procent av BNP</i>	<i>47,7</i>	<i>47,1</i>	<i>45,9</i>	<i>44,7</i>

4.2 Vårpropositionen

Regeringens budgetpolitik är inriktad på att upprätthålla sunda offentliga finanser, vilket är en förutsättning för hög tillväxt och full sysselsättning. Sedan 2000 tillämpar Sverige ett mål om att de offentliga finanserna ska visa ett överskott på 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Målet innebär att statsskulden kan minska som andel av BNP samtidigt som tillgångar byggs upp inom pensionssystemet. På så sätt skapas en buffert för att möta de kommande demografiska påfrestningarna på välfärden, som kommer att innebära både att utgifterna för pensioner, vård och omsorg ökar och att skatteinkomsterna avtar när andelen förvärvsarbetande blir mindre. Överskottsmålet skapar också utrymme för finanspolitiken att kunna dämpa

konjunktursvängningarna utan att underskotten blir för stora i en lågkonjunktur. Dessutom innebär överskottsmålet att Sverige upprätthåller en betryggande marginal till underskottsgränsen på 3 % av BNP i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt.

Enligt ett beslut från Eurostat räknas premiepensionssystemet fr.o.m. 2007 inte längre till det offentliga sparandet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till hur denna förändring ska hanteras.

För 2004 var det årliga överskottsmålet fastställt till 0,5 % av BNP, vilket överskreds med god marginal. En god utveckling i kommunsektorn och lägre utgifter för bl.a. statsskuldsräntor bidrog till att överskottet uppgick till 1,1 % av BNP. Trots att tillväxten för 2005 förväntas vara stark är arbetslösheten fortfarande hög. Regeringen bedömde i budgetpropositionen för 2005 att en alltför snabb återgång till ett överskott på 2 % av BNP skulle riskera att permanenta arbetslösheten på en hög nivå. Därför fastställdes överskottsmålet för 2005 också till 0,5 %. Det genomsnittliga överskottet sedan 2000 beräknas uppgå till 1,3 % av BNP i slutet av 2007. Målet om ett överskott på 2 % av BNP i genomsnitt över konjunkturcykeln ligger fast.

Utgiftstaken har hållits alla år sedan de började användas 1997. År 2004 klarades utgiftstaket med en marginal på 2,4 miljarder kronor. Både 2005 och 2006 är utrymmet under utgiftstaket dock mycket begränsat. Regeringen föreslog därför under hösten 2004 åtgärder för att minska förbrukningen av anslagsbehållningar i statliga myndigheter som sammantagna beräknas minska utgifterna 2005 med ca 8,5 miljarder kronor. Åtgärderna leder till ökat anslagssparande under 2005, och för att sprida förbrukningen av detta kommer regeringen att pröva en rad åtgärder som begränsar utgifterna även under 2006. Utgiftstaket ska klaras.

I budgetpropositionen för 2006 avser regeringen att föreslå utgiftstak för såväl 2007 som 2008. En utgångspunkt för regeringens överväganden om utgiftstaken är att utgifterna ska hållas på en nivå som är förenlig med målet för de offentliga finanserna och att det ska finnas utrymme för såväl en aktiv arbetsmarknadspolitik som för att möta oförutsedda utgifter, t.ex. vid naturkatastrofer. Regeringen avser också att i budgetpropositionen för 2006 återkomma till frågan om en sysselsättningsmarginal.

Tabell 4.4 Utgiftstak för staten och takbegränsade utgifter 2004–2007

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007
Utgiftstak för staten	858,0	870,0	907,0	943,0
Takbegränsade utgifter	855,6	868,9	905,5	932,6
Budgeteringsmarginal	2,4	1,1	1,5	

Anm. Utgiftstaket 2007 är inte fastställt av riksdagen. Det är ett beräkningstekniskt tak baserat på att andelen av potentiell BNP är densamma som 2006 enligt en beräkning i budgetpropositionen.

Att pressa tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen är den överordnade uppgiften för regeringen. Målet är att den öppna arbetslösheten ska ned till 4 % och att den reguljära sysselsättningen i befolkningen mellan 20

och 64 år ska höjas till 80 %. De övergripande målen för budgetpolitiken, överskottsmalet och utgiftstaket skapar förutsättningar för att nå både arbetslöshets- och sysselsättningsmålet. I budgetpropositionen föreslog regeringen en rad åtgärder för att pressa tillbaka arbetslösheten och öka sysselsättningen. Exempelvis höjdes kompensationen för egenavgifterna från 75 % till 87,5 %, antalet platser i arbetsmarknadspolitiska program utökades, villkoren för företag förbättrades och sysselsättningsstödet till kommunsektorn utökades till 7,5 miljarder kronor 2005 och 7 miljarder kronor 2006.

Nu gör regeringen bedömningen att det krävs ytterligare åtgärder. Därför föreslås ett nytt sysselsättningspaket för arbete och utbildning som kortfattat innehåller följande delar:

- 1 miljard kronor ges i form av en skatterabatt till arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa. Subventionen motsvarar 85 % av lönekostnaden. Detta ger utrymme för 20 000 platser redan andra halvåret 2005 och 10 000 platser under 2006.
- Taket för lönebidrag för arbetshandikappade och s.k. offentligt skyddat arbete höjs.
- Arbetsförmedlingen intensifieras och förbättras.
- Antalet platser utökas i arbetsmarknadsutbildningen och den kvalificerade yrkesutbildningen.
- Antalet utbildningsplatser vid folkhögskolorna utökas temporärt.
- Invandrade akademiker ges möjlighet till kompletterande utbildning.
- Satsningar på lärarutbildning och kommunal vuxenutbildning.
- Ökad rörlighet på arbetsmarknaden genom stärkt interregional kollektivtrafik.
- Satsningar för sysselsättning i de regioner som berörs mest av försvarsomställningen.

Om det visar sig att åtgärderna inte är tillräckliga för att pressa tillbaka arbetslösheten avser regeringen att återkomma med ytterligare förslag i höstens budgetproposition.

Regeringen föreslår också ökade resurser för den nya processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden som införs nästa år. Dessutom avser regeringen att kompensera skogsägare som drabbades av stormen i början av januari genom en skattereduktion som baseras på mängden virke som forslas bort från den stormdrabbade skogen. Detta stöd beräknas uppgå till sammantaget 2,2 miljarder kronor under 2005 och 2006.

För att finansiera förslagen presenterar regeringen åtgärder på sammanlagt 0,6 miljarder kronor 2005, 1,8 miljarder kronor 2006 och 1,1 miljarder kronor 2007. Den sammantagna effekten på de offentliga finanserna av satsningarna och finansieringen begränsar sig till ca 2,8 miljarder kronor 2005, 1 miljard kronor 2006 och 0,5 miljarder kronor 2007.

Tabell 4.5 Nu föreslagna eller aviserade utgifts- och inkomstförändringar*Miljarder kronor*

	2005	2006	2007
<i>Utgiftsförändringar</i>			
Reformer	1 019	1 211	976
Finansiering m.m.	-952	-2 149	-1 085
Summa ökning av takbegränsade utgifter	67	-938	-109
<i>Inkomstförändringar</i>			
Skatteutgifter, inkl indirekta effekter	2 700	1 955	654
Nettoförsvagning av offentliga finanser	2 767	1 017	545

4.3 De politiska alternativen

Utskottet behandlar i detta sammanhang regeringens och de båda samarbetspartiernas förslag till:

- riktlinjer för budgetpolitiken (prop. 2003/04:100 punkt 1 i denna del).

Mot den inriktning av budgetpolitiken som förordas i vårpropositionen står oppositionspartiernas alternativa förslag. De kommer till uttryck i följande motionsyrkanden.

Moderata samlingspartiet

- riktlinjer för budgetpolitiken (mot. Fi13 yrk. 2 i denna del),

Folkpartiet liberalerna

- riktlinjer för budgetpolitiken (mot. Fi14 yrk. 2),
- riktlinjer för skattepolitiken (mot. Fi14 yrk. 4),

Kristdemokraterna

- riktlinjer för den ekonomiska politiken (mot. Fi15 yrk. 1 i denna del),
- långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi (mot. Fi15 yrk. 5),

Centerpartiet

- riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (mot. Fi16 yrk. 1 i denna del).

Moderata samlingspartiet

För att trygga framtidens välfärd trots de demografiska påfrestningar som väntar krävs högre tillväxt, att fler personer arbetar och att färre är beroende av bidragssystemen. Moderata samlingspartiets budgetpolitik är därför utformad för att förstärka drivkrafterna för arbete och skapa bättre villkor för en långsiktigt ökad tillväxt och sysselsättning. Det måste vara mer lönsamt att leva på eget arbete i förhållande till att leva på bidragsinkomster. Den viktigaste enskilda komponenten i budgetpolitiken är ett förvärvsavdrag med inriktning i huvudsak på låga och medelhöga inkomster. Därutöver ska skatterna sänkas så att företagen stimuleras att anställa, bl.a. genom s.k. nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna reduceras för personer med svag förankring på arbetsmarknaden.

Skattesänkningarna ska till stor del finansieras genom skärpta regler och sänkta ersättningar i arbetslöshets- och socialförsäkringarna. På så sätt förstärks också den ekonomiska skillnaden mellan att vara försörjd av arbete eller bidrag. Ersättningsnivån i sjukförsäkringen sänks till 75 % de första sex månaderna och därefter till 65 %, och ersättningsnivåerna sänks även inom föräldraförsäkringen och för förtidspensionerna. Egenfinansieringen i a-kassan föreslås bli 30 %, vilket ger både besparingar för staten och ökad försäkringsmässighet i arbetslöshetsförsäkringen.

Den moderata politiken innehåller också satsningar främst inom tre områden, vård och omsorg, utbildning och rättstryggheten. Moderaterna gör också satsningar på infrastrukturen och förespråkar även att det generella statsbidraget till kommunerna höjs. Kommunsektorn tillförs enligt motionärerna sammanlagt 10 miljarder kronor utöver regeringens förslag för åren 2005–2007. Bostadsbidraget föreslås avskaffas och i stället införs ett extra barnbidrag för ensamstående och studerande.

För Moderaterna är det en medveten prioritering att lägre skatter samt vård, omsorg och skola är viktigare än bidrag. Drivkrafterna för att arbeta måste bli starkare och skatteförslagen är utformade för att sänka marginal-effekter och åstadkomma största möjliga effekt på arbetsutbudet. Det viktigaste skälet för att koncentrera besparingarna på uppstramningar av transfereringarna är att arbete och tillväxt måste stimuleras.

I det redovisade budgetalternativet uppgår besparingarna till 66 miljarder kronor och skattesänkningarna netto till 34 miljarder kronor. Motionärerna föreslår också satsningar på 26 miljarder kronor. Sammantaget innebär detta ett finansiellt sparande som beräknas bli 7 miljarder kronor starkare än regeringens nästa år. Vid sidan av denna statiska beräkning bedömer motionärerna också att deras förslag genom sina effekter på sysselsättningen sannolikt kommer att skapa betydande dynamiska effekter som ger väsentliga förstärkningar av de offentliga finanserna på sikt.

Motionärerna beräknar effekterna på den offentliga sektorns finansiella sparande enligt nedanstående tabell.

Tabell 4.6 Finansiellt sparande i Moderata samlingspartiets budgetalternativ

Miljarder kronor

	2006	2007
Moderata samlingspartiets avvikelse från VP	+6,7	+4,2
Moderata samlingspartiets redovisade saldo	23,7	36,2

Folkpartiet liberalerna

Folkpartiet liberalerna arbetar för en ny skattereform. Skatterna måste utformas så att det blir mer lönsamt att arbeta, utbilda sig och att spara och investera i Sverige. Det måste också bli mer lönsamt att starta och driva företag och lättare för företag att anställa. Förändrade skatter måste också göra det lättare för människor att påverka sin egen ekonomi och därmed få mer makt över sin egen situation.

Motionärerna förespråkar ett arbetsavdrag på 23 miljarder kronor som innebär att en klar majoritet av de arbetande får sänkt marginalskatt och att de negativa effekterna av dagens avtrappning av grundavdraget elimineras. Arbetsavdraget gör det relativt sett mer lönsamt att arbeta. Partiet vill föra tillbaka inkomstskatten till principerna att de flesta bara ska betala 30 % i skatt och de med höga inkomster 50 %. Värnskatten bör därför avvecklas.

Folkpartiet liberalerna föreslår också att arbetsgivaravgifterna, förutom pensionsavgiften, tas bort på lönekostnader upp till 250 000 kr i alla företag.

För att göra det gynnsammare för enskilda svenskar att äga aktier bör dubbelbeskattningen sänkas. Möjligheterna för mindre företag att växa med hjälp av eget kapital måste också förbättras, och beskattningen av fåmansbolag måste lindras och förenklas.

Arbetsmarknadspolitiken behöver reformeras. I dag kostar den mer än 70 miljarder kronor och syftet har förskjutits till att dölja öppen arbetslöshet snarare än att lösa de arbetslösas problem. Folkpartiet vill göra om arbetslöshetsförsäkringen till en verklig omställningsförsäkring och den ska inte utgå till den som tackar nej till arbeten. Ersättningen ska vara tidsbegränsad och trappas av successivt. Ersättningsnivån ska vara 80 % de första 300 dagarna och 70 % för de efterföljande 300. Därefter blir ersättningen lika för alla och utgår med grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen, ca 7 000 k per månad.

Arbetsförmedlingen behöver bli effektivare och den statliga förmedlingen bör konkurrensutsättas. AMS i sin nuvarande form bör läggas ned och ersättas av en myndighet som upphandlar lämpliga tjänster, utövar tillsyn m.m.

Folkpartiet vill också göra satsningar, och det är främst inom tre områden som prioriteringarna avviker från regeringens. Inom vård och omsorg tillförs resurser för äldrepolitiken, rehabiliteringen, psykiatrin och handikappades tillgänglighet till offentliga lokaler. Inom familjepolitiken satsar Folkpartiet på en jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen för att stimulera till en jämnare fördelning av barnledigheten mellan föräldrarna. Inom arbetsmarknadspolitiken satsar motionärerna sammanlagt ett par miljarder kronor på åtgärder som bedöms som effektivare än regeringens.

Folkpartiet finansierar sina skattesänkningar och satsningar genom minskade utgifter för sjukförsäkring och förtidspensioner, arbetsmarknadspolitiken m.m. Ökad egenfinansiering i a-kassan bidrar också med 10 miljarder kronor till finansieringen.

Folkpartiet bedömer att deras förslag har följande effekt på den offentliga sektorns finansiella sparande under de närmaste åren.

Tabell 4.7 Finansiellt sparande i Folkpartiet liberalernas budgetalternativ
Miljarder kronor

	2006	2007
Folkpartiet liberalernas avvikelse från VP	+7,9	+7,5
Folkpartiet liberalernas redovisade saldo	24,9	39,5

Kristdemokraterna

Kristdemokraternas budgetpolitik tar sikte på att nedbringa statsskulden. Finanspolitiken bör vara något mindre expansiv än den som regeringen föreslår, men främst ska skulden sänkas genom en snabbare försäljning av statliga företag. På sikt bör de statliga utgifternas andel av BNP minska så att det blir möjligt att sänka skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå.

Motionärerna pekar ut sex områden som partiet ser som prioriterade för sina förslag till inriktning av den ekonomiska politiken och som även styr utformningen av partiets budgetpolitik. De sex prioriteringarna innebär att man vill skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre investerings- och företagarklimat. Man vill föra en skattepolitik för låg- och medelinkomsttagare och stärka valfriheten för barnfamiljerna. Pensionärernas ekonomiska situation liksom satsningar på vård, omsorg och skola är också områden som prioriteras. Dessutom föreslår Kristdemokraterna satsningar på rättsväsendet.

Kristdemokraterna vill reformera skatterna med förslag som bidrar till att förbättra ekonomins funktionssätt och föreslår ett förvärvsavdrag som minskar marginaleffekterna och gör det mer lönsamt att gå från bidragsförsörjning till arbete. Förvärvsavdraget uppgår till nästan 40 miljarder kronor, vilket är nära en fördubbling sedan partiets förslag i höstas. Dubbelskattningen på aktieutdelningar avvecklas successivt liksom förmögenhetsskatten. För att högre utbildning ska löna sig bättre bör värnskatten avvecklas från 2007. Även pensionärer måste få sänkt skatt anser Kristdemokraterna och föreslår ett särskilt grundavdrag för pensionärer. Fastighetskatten avvecklas redan 2006 och ersätts av en kommunal fastighetsavgift.

Kristdemokraternas familjepolitik är inriktad på valfrihet i barnomsorgen och motionärerna föreslår bl.a. ett kommunalt vårdnadsbidrag. Barnbidraget ska fördubblas men göras skattepliktigt för att på så sätt få en bättre fördelningsprofil.

Satsningar föreslås inom vården och utbildningen. Jämfört med regeringens förslag tillförs kommunsektorn sammanlagt 6 miljarder kronor under de kommande två åren. Äldrevården och sjukvården är särskilt prioriterade områden. En ökning av maxtaxan inom barnomsorgen frigör också resurser för kommunsektorn.

Rättsväsendet förstärks genom satsningar på närpolis, åklagarväsendet och domstolsväsendet. Även kriminalvården och det brottsförebyggande arbetet ges ökade resurser.

Motionärerna framhåller att förslagen i motionen är finansierade fullt ut och inte innehåller några s.k. dynamiska effekter. Sammantaget bedömer Kristdemokraterna att politiken kommer att stimulera arbetskraftsdeltagande genom minskade marginaleffekter särskilt för deltidsarbetande och låginkomsttagare, och innebär att sysselsättningen på några års sikt stiger märkbart.

Effekten på det offentliga sparandet av Kristdemokraternas politik framgår av nedanstående tabell.

Tabell 4.8 Finansiellt sparande i Kristdemokraternas budgetalternativ*Miljarder kronor*

	2006	2007
Kristdemokraternas avvikelse från VP	+5,2	+2,5
Kristdemokraternas redovisade saldo	22,2	34,5

Centerpartiet

Det måste löna sig att arbeta och det måste finnas arbeten att gå till. Det behövs ett bättre företagsklimat och det överskott som skapas ska gå till en välfärd värd namnet. Centerpartiet föreslår sänkt inkomstskatt i form av ett jobbavdrag som sänker marginaleffekterna främst för dem med låga och medelhöga inkomster. Med en sådan reform förbättras möjligheterna att klara sig på sin lön och det blir lönsamt att gå från bidragsberoende till arbete.

Avdraget utformas som en statlig skattereduktion, och dessutom omvandlas befintliga avdrag till skattereduktioner. Innebörden av detta är att kommunerna får behålla intäkterna från sina skattebaser och blir mindre beroende av statliga bidrag. Genom Centerpartiets förslag förstärks kommunernas skatteinkomster med 53 miljarder kronor.

För att stimulera småföretagande vill Centerpartiet införa ett riskkapitalavdrag för det egna företaget, öka möjligheterna till avsättning i periodiseringsfonder samt sänka förmögenhetsskatten och på sikt avskaffa den helt.

Motionärerna vill också sänka arbetsgivaravgifterna för nyanställda och förespråkar en sjuklönemodell där arbetsgivarnas sjuklöneansvar är relaterat till företagets storlek.

Centerpartiet vill även sänka uttaget av fastighetsskatt genom en lägre skattesats och ett tak för taxeringsvärden av tomter.

Centerpartiet föreslår också satsningar på bl.a. polisen och infrastrukturen och vill även höja garantipensionen. Man vill också inrätta ett katastrofkonto som på sikt bör uppgå till ca 1 % av BNP för att ha bättre ekonomisk beredskap nästa gång Sverige drabbas av en katastrof.

För att finansiera skattesänkningar och satsningar är det nödvändigt att börja begränsa kostnaderna för ohälsan. Centerpartiet anser att ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen bör vara differentierade så att personer med försörjningsplikt för minderåriga får 80 % och övriga 70 %. En andra karensdag införs och beräkningen av den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI, görs mindre generös. Ett besparingsbeting på statlig administration bidrar också till finansieringen av förslagen.

Centerpartiet beräknar att det finansiella sparandet blir något svagare än vad partiet föreslog i höstas, men bedömer att det på kort sikt är viktigare att skapa riktiga jobb än att uppnå målet om sparande på två procent. På sikt, när sysselsättningen stiger, kommer de offentliga finanserna att förbättras avsevärt.

Den sammantagna effekten på det offentliga finansiella sparandet blir enligt Centerpartiets bedömning följande.

Tabell 4.9 Finansiellt sparande i Centerpartiets budgetalternativ*Miljarder kronor*

	2006	2007
Centerpartiets avvikelse från VP	+6,5	+2,7
Centerpartiets redovisade saldo	23,5	34,7

4.4 Finansutskottets ställningstagande till de budgetpolitiska riktlinjerna

Moderata samlingspartiet

En tydlig strategi har styrt utformningen av det moderata budgetalternativet. Skatter ska sänkas, och det ska finansieras med minskat ekonomiskt stöd till ekonomiskt utsatta hushåll. De som redan har en svår situation på grund av arbetslöshet eller sjukdom får med Moderata samlingspartiets politik därmed bära en mycket tung börda till förmån för skattesänkningar till dem som har arbete. Utskottet kan inte ställa sig bakom en strategi som bygger på att slå mot några av de mest ekonomiskt utsatta grupperna i samhället. Moderaterna har enligt utskottets mening inte heller lyckats förklara hur försämringar för arbetslösa och sjuka kommer att bidra till att öka efterfrågan på arbetskraft.

De moderata skattesänkningarna kommer liksom tidigare att ställa krav på fortsatta, mycket omfattande besparingar för att kunna finansieras. Denna finansiering sker till stor del genom försämringar av socialförsäkringssystemen, något som Moderata samlingspartiet väljer att kalla minskade bidrag även när det handlar om sänkta ersättningar för inkomstbortfall från de offentliga försäkringarna. Nedskärningarna i försäkringssystemen är mycket kraftiga. Nästa år räknar motionärerna med att spara nästan 17 miljarder kronor i sjukförsäkringen, drygt 10 miljarder kronor på arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, 4 miljarder kronor på förtidspensionerna, 3 miljarder kronor inom familjepolitiken och drygt 6 miljarder kronor inom bostadspolitiken.

Ersättningsnivån i sjukförsäkringen ska sänkas till 75 % och inom förtidspensionen till 60 %. Efter ett halvt års sjukskrivning ska ersättningsnivån för sjukpenningen automatiskt minska till 65 %. Dessutom ska en andra karensdag införas i sjukförsäkringen. I arbetslöshetsförsäkringen vill Moderata samlingspartiet sänka ersättningsnivån till 75 %. Efter 100 dagar sänks ersättningen till 65 %. Även i föräldraförsäkringen sänks ersättningen till 75 %. Vidare vill Moderata samlingspartiet att den bidragsgrundande inkomsten (SGI) ska bestämmas med ledning av de 24 senaste månadernas inkomst och inte som i dag utifrån aktuell inkomst. Det senare innebär att ersättningen i än högre grad kommer att försämrats för dem – främst yngre – som uppbär sjukpenning eller föräldrapenning och som ännu inte har hunnit etablera sig på arbetsmarknaden.

Personer som är sjuka drabbas även av andra moderata förslag. Så föreslås t.ex. att högkostnadsskyddet i den öppna vården inträder först när individen betalat 1 500 kr och att medborgarna får betala mer för läkemedel. Försämringarna av högkostnadsskyddet och läkemedelssubventionerna kan ses som en del i en bredare plan där avgifter ska spela en viktigare roll än i dag för finansieringen av de offentliga verksamheterna. De höjda avgifterna inom vården beräknas ge drygt 600 miljoner kronor i inkomster till vården men den stora besparingen sker genom att efterfrågan på vård minskar på längre sikt. Moderaterna räknar med att en sådan minskning innebär en besparing på ca 4 miljarder kronor. Den stora besparingen åstadkoms alltså genom att färre personer söker sig till vården. Moderata samlingspartiets kombination av sänkta ersättningar och höjda avgifter för sjuka kan mycket väl få stora effekter – inte minst för att många sjuka helt enkelt inte kommer att ha råd att söka sig till vården.

Utskottet avvisar denna politik. Den gemensamt finansierade sjuk- och hälsovården är en hörnsten i den svenska välfärden och ska vara tillgänglig för alla, även för dem med små ekonomiska resurser.

En generös föräldraförsäkring bidrar till att upprätthålla oskäligen löneskillnader mellan kvinnor och män anser motionärerna. När kvinnorna tar ett större ansvar för barnen försvagas deras position på arbetsmarknaden och det är därför angeläget att försäkringen utnyttjas jämnare mellan föräldrarna anser man vidare. De förslag som motionärerna sedan lämnar är inget annat än rena försämringar av försäkringen som minskar möjligheterna för nästan alla föräldrar, kvinnor som män, att vara hemma med små barn. Exempelvis föreslår man att ersättningsnivån sänks, att den 13:e månaden och 90 garantidagar slopas, och man avvisar även höjda tak och golv i föräldraförsäkringen. Motionärerna motsätter sig också individualiserad föräldraförsäkring. Hur Moderata samlingspartiets förslag skulle kunna bidra till att minska oskäligen löneskillnader mellan könen eller förbättra kvinnors position på arbetsmarknaden framstår för utskottet som svårbegripligt.

Även inom bostadspolitikerna går motionärerna hårt fram. Man föreslår att både bostadsbidraget och räntebidragen avskaffas. De moderata förslagen innebär att det i princip inte kommer att finnas några stöd till bostadssektorn, varken för produktion eller för individuellt stöd. Sverige kommer då att utmärka sig internationellt som ett land där bostadssektorn så gott som helt lämnas i marknadens händer.

Det internationella biståndet får också bära sin del av finansieringsbördan. Motionärerna avvisar regeringens satsning på ökat bistånd och föreslår minskade utgifter på detta område med 4 miljarder kronor 2006 och närmare 8 miljarder kronor 2007. Regeringens och samarbetspartiernas förslag på biståndsområdet innebär att enprocentsmålet återupprättas 2006. Moderata samlingspartiet saknar till skillnad från övriga partier ambitionen att återgå till enprocentsmålet.

Moderata samlingspartiet anser också att ersättningen för inkomstbortfall vid trafikolyckor ska privatiseras. Genom denna åtgärd minskar statens utgifter med 8–9 miljarder kronor uppger motionärerna och hävdar också att förslaget innebär ökad trafiksäkerhet och är rättvist eftersom premien kan relateras till riskerna. Liknande förslag har avstyrkts upprepade gånger av riksdagen, senast i mars 2005 (bet. 2004/05:LU17). Frågan utreddes av den parlamentariska Personskadekommittén som i januari 2002 presenterade sitt betänkande (SOU 2002:1). Utredningens majoritet ansåg att utvidgat ansvar för trafikförsäkringen av det slag som motionärerna förespråkar skulle innebära ett principiellt viktigt avsteg från ett generellt välfärdssystem och att det inte fanns tillräckligt starka skäl för en sådan förändring. Utredningen behandlas för närvarande av regeringen.

Som utskottet inledningsvis konstaterade har Moderata samlingspartiet en tydlig strategi som innebär att det ska vara större ekonomiska skillnader mellan dem som arbetar och dem som får sin försörjning på annat sätt. Enligt utskottets mening kan man inte ersätta minskade eller avskaffade ersättningar och bidrag med sänkta skatter på detta lättvindiga sätt. Det som i Moderata samlingspartiets förslag ter sig som ett statsfinansiellt nollsummespel kan få mycket långtgående återverkningar för den enskilda individen. För en person som t.ex. blir sjukskriven en längre tid och därmed drabbas av både sänkt ersättningsnivå och ökade avgifter till vård och läkemedel blir konsekvenserna stora. Läger man därtill att bostadsbidraget avskaffas ökar risken att personen måste lämna sitt hem för att få ekonomin att gå ihop.

Utskottet anser att den typ av dramatiskt ökade skillnader i levnadsstandard mellan dem som arbetar och dem som av olika skäl inte gör det är oacceptabel och kan omöjligen ställa sig bakom en sådan politik.

Folkpartiet liberalerna

Folkpartiet liberalerna föreslår betydande skattesänkningar med huvudsaklig inriktning på att stimulera sysselsättning, företagande och tillväxt. Den största enskilda skattesänkningen är ett arbetsavdrag på 23 miljarder kronor i syfte att göra det mer lönsamt att arbeta. Folkpartiet vill också mildra dubbelbeskattningen på aktier, förbättra reserveringsmöjligheterna för mindre företag, sänka arbetsgivaravgifterna, på sikt avskaffa förmögenhetsskatten, värnsskatten och fastighetsskatten, sänka och förenkla beskattningen på fåmansbolag och sänka skatten på hushållsnära tjänster. Sammantaget beräknar Folkpartiet sina skattesänkningar till ca 37 och 42 miljarder kronor åren 2006 och 2007.

Folkpartiet förespråkar också ett ingrepp i kommunernas självständighet i form av ett skattestopp, dock utan att precisera sig närmare.

Motionärerna föreslår också satsningar på vården, jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen, forskningen, rättsväsendet m.m. på sammantaget drygt 8 miljarder kronor 2006.

Skattesänkningarna och satsningarna finansieras av en kombination av höjda skatter, effektiviseringar, besparingar, avskaffande av vissa stöd som redovisas på statsbudgetens inkomstsida och genom att verksamheter lyfts ut ur statsbudgeten för att i stället finansieras vid sidan av den.

Folkpartiet anser att ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen efter 300 dagar ska sänkas från 80 till 70 % och att reglerna ska tillämpas striktare. AMS föreslås läggas ned i sin nuvarande form för att i stället ägna sig åt att utfärda föreskrifter, att övervaka och upphandla tjänster från enskilda utförare. Vidare avvisas regeringens satsning på anställningsstöd.

Utgifterna för sjukförsäkring och förtidspension sänks med 8 miljarder kronor. Motionärerna vill satsa på ökad konkurrens, privata alternativ och en ny organisation i sex till tio vårdregioner, men några konkreta åtgärder som kan förväntas ge den uppgivna besparingen presenteras inte.

Egenavgifterna inom arbetslöshetsförsäkringen höjs kraftigt, vilket innebär att budgetens utgifter kan sänkas med 10 miljarder kronor. Denna typ av besparingar innebär dock ingen lättnad för individen eftersom skatter i praktiken byts mot obligatoriska avgifter.

Som en del av finansieringen står Folkpartiet fortfarande bakom sitt krav att dra ned kommunsektorns resurser med 2 miljarder kronor med hänvisning till att kommunerna bedriver skatteplanering genom sina bolag – ett krav som utskottet avvisat åtskilliga gånger.

Av motionärernas sammanställning framgår att Folkpartiet föreslår minskade utgifter inom exempelvis vuxenstudiestödet, utbildningspolitiken, regionalpolitiken, bostadspolitikerna och räntebidragen. Vilka åtgärder som motionärerna tänker sig för att uppnå besparingseffekterna framgår i många fall inte alls. Folkpartiet sparar drygt 8 miljarder kronor genom att avvisa nedsättningar av skatter och höja övriga inkomster. Inte heller i detta fall redovisar motionärerna vilka nedsättningar som avses.

Såsom budgetprocessen är utformad ska förslagen på våren handla om riktlinjer och övergripande frågor i ett längre tidsperspektiv, och förslagen varken behöver eller bör innehålla alla detaljer. Motionärerna väljer dock att vara utförliga och detaljerade kring sina skattesänkningar och satsningar, men undviker konsekvent att vara precisa i sina förslag till finansieringsåtgärder.

Folkpartiet skräddar inte orden om att regeringen skulle ha misskött budgetpolitiken, och hävdar att man själv föreslår en sanering av de offentliga finanserna som förbättras med 8 miljarder kronor. Utskottet vill emellertid framhålla att motionärernas förslag karakteriseras av att stora och ofta väl preciserade skattesänkningar tillsammans med betydande utgiftsökningar ska finansieras av besparingar som är mycket oklart angivna och i många fall orealistiska. Motionärernas utfall mot regeringens sätt att sköta budgetpolitiken framstår för utskottet därmed som något obalanserade.

Folkpartiet framställer sig gärna som principfasta och strikta vad gäller de offentliga finanserna, men bakom detta tal döljer sig förslag till en budgetpolitik som enligt utskottets mening snabbt skulle gräva stora hål i budgeten och äventyra stabiliteten i de offentliga finanserna. Utskottet avvisar härmed Folkpartiets förslag.

Kristdemokraterna

I Kristdemokraternas budgetalternativ finansieras en stor del av de föreslagna skattesänkningarna med obligatoriska avgifter, snarlika en skatt. Även flera av partiets utgiftsminskningar motsvaras av ökade avgifter för medborgarna. Kristdemokraterna säger att de slopar fastighetsskatten, men ungefär 60 % av denna skattesänkning tas tillbaka som en kommunal avgift. Kostnaderna för trafikolycksfall minskar budgetens utgifter men ska finansieras genom obligatoriska avgifter. En annan stor besparing i Kristdemokraternas förslag är att arbetslöshetsförsäkringen till en tredjedel ska finansieras av avgifter, vilket återigen innebär att individen i stället för skatt får betala en avgift. Värt att notera är att två av de förslag till nya avgifter som ingår i Kristdemokraternas budgetalternativ definitionsmässigt betraktas som skatter i nationalräkenskaperna. Det gäller den kommunala fastighetsavgiften och egenavgiften till den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen.

Den största enskilda förändringen i Kristdemokraternas budgetpolitik är att det tidigare föreslagna arbetsavdragets volym i stort sett fördubblas till 37 miljarder kronor. Motionärerna föreslår också att barnbidraget fördubblas och beskattas samt att ett kommunalt vårdnadsbidrag införs.

För att finansiera detta krävs betydande neddragningar, och arbetsmarknadspolitiken får bära en tung börda. Kristdemokraterna föreslog redan i höstas att utgifterna inom utgiftsområde 13, Arbetsmarknad, skulle minskas med ca 6,5 miljarder kronor efter det att effekten av den ökade egenfinansieringen av arbetslöshetsersättningen räknats bort. Nu föreslår motionärerna därutöver en rad åtgärder. A-kasseavgiften ska finansiera arbetsmarknadsåtgärder för 2 miljarder kronor. Hur det ska gå till praktiskt redovisas inte närmare. Anställningsstödet slopas, nedsättningen av arbetsgivaravgifterna sänks, nedsättningen av egenavgifterna för egenföretagare slopas och anslaget till rekryteringsbidrag tas bort. Dessa åtgärder beräknas tillsammans förstärka statsfinanserna med närmare 13 miljarder kronor utöver de 6,5 miljarder kronor som sedan tidigare finns i motionärernas budgetförslag. Sådana drastiska nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken får enligt utskottets bedömning rimligen negativa följder för arbetslösheten och för de arbetslösa.

Motionärerna föreslår dessutom att föräldrapenning, sjukersättning och arbetslöshetsersättning i fortsättningen ska beräknas med ledning av de två senaste årens genomsnittsinkomst i stället för, som i dag, den aktuella inkomsten. Förslaget är som utskottet ser det inte enbart en teknisk omläggning av försäkringen. En ny beräkning av SGI grundad på historisk inkomst

får också långtgående fördelningspolitiska konsekvenser. För dem som nyligen trätt in på arbetsmarknaden innebär förslaget att ersättningen blir betydligt lägre än 80 % av den faktiska inkomsten. För dessa grupper innebär den föreslagna förändringen av SGI en mycket kraftig försämring av de offentliga inkomstbortfallsförsäkringarna. Utskottet avvisar förslaget.

På flera punkter har Kristdemokraterna ändrat beräkningarna av de egna förslagens effekter i mindre förmånlig riktning. Tidigare har partiet fått kritik av utskottet för att man tillgodoräknat sig orimligt stora ekonomiska vinster av satsningar på ökad rehabilitering. Motionärerna har nu tonat ned dessa effekter. Sammantaget har motionärerna minskat effekterna av sina förslag med 5,5 miljarder kronor 2006 och 8 miljarder kronor 2007 och hävdar att förslaget nu helt saknar dynamiska effekter. Utskottet välkomnar i och för sig att Kristdemokraterna tagit bort några tvivelaktiga effekter av sina egna förslag men konstaterar samtidigt att motionärerna genom sitt sätt att redovisa sin politik gjort det svårt för läsaren att tränga igenom förslagets budgeteffekter. I stället för att som brukligt redovisa hur partiets politik skiljer sig från regeringens, har Kristdemokraterna valt att i sin enda övergripande tabell redovisa skillnader gentemot sitt eget förslag från hösten 2004. Utskottet beklagar att Kristdemokraterna på detta sätt försvårat jämförelser mellan de politiska alternativen.

Kristdemokraterna förlår att den statliga fastighetsskatten avvecklas och till en del ersätts av en årlig kommunal fastighetsavgift på 2 800 kr per hus och 900 kr per lägenhet. Eftersom statsbidraget till kommunerna sänks med ett belopp som motsvarar dessa avgifter kommer alla kommuner som väljer en lägre avgift att förlora ekonomiskt. Förslaget innebär – förutsatt att full avgift tas ut – att alla småhusägare vars fastigheter är taxerade till mindre än 280 000 kr får ökade kostnader. År 2002 beräknades drygt 364 000 småhus få högre avgift med Kristdemokraternas förslag. Förslagets negativa effekter för denna grupp förstärks av att reavinstbeskattningen av bostäder förutsätts bli höjd till 30 %.

Motionärerna anser också att stora besparingar kan göras genom neddragningar av myndigheternas resurser. Besparingen på t.ex. Regeringskansliet uppgår till 875 miljoner kronor. Regeringskansliet har 2005 ett anslag på 5,4 miljarder kronor varav ungefär hälften används till Sveriges nästan 200 ambassader och konsulat. Förutsatt att motionärerna inte avser att montera ned utrikesförvaltningen utan att besparingen drabbar departementen, skulle deras resurser i ett slag redan 2006 minska med cirka en tredjedel. Ett sådant förslag är knappast realistiskt.

Kristdemokraterna återkommer med sina ambitioner att sänka statsskulden kraftigt, till 40 % av BNP redan 2007, vilket i grova drag motsvarar 140 miljarder kronor på två år. Skuldminskningen ska ske genom försäljning av statliga företag. Utskottet vill med anledning av detta framhålla att en lägre statsskuld naturligtvis är att föredra allt annat lika, men att försäljning av företag inte innebär, vilket motionärerna envisas med att påstå, att

Sverige står bättre rustat för ekonomiska påfrestningar eller får ökade möjligheter att bedriva aktiv konjunkturpolitik. Landet blir varken rikare eller fattigare av att byta aktier mot pengar.

Kristdemokraternas alternativ bygger i stor utsträckning på förslag att byta skatter mot obligatoriska avgifter. De positiva effekterna för tillväxten av denna växling till avgifter är osäker, medan de negativa fördelningspolitiska effekterna för ekonomiskt utsatta hushåll och individer är högst påtagliga. Utskottet avvisar Kristdemokraternas inriktning av budgetpolitiken.

Centerpartiet

Med sin budgetpolitik vill Centerpartiet stimulera sysselsättning och tillväxt. Vårdssektorn ska också bli tryggare genom att kommunernas inkomster blir stabilare. Centerpartiet föreslår en inkomstskattereform i form av ett jobbvdrag främst riktat mot låga och medelhöga inkomster. Avdraget är utformat som en statlig skattereduktion. Motionärerna föreslår också att grundavdraget, liksom ett antal andra avdrag, utformas som reduktioner av den statliga skatten. Förslagen innebär sammantagna att de offentliga finanserna försvagas med 32 miljarder kronor och ger samtidigt en betydande omfördelning mellan staten och kommunsektorn. Statens inkomster minskar med 85 miljarder kronor och kommunsektorns inkomster ökar med 53 miljarder kronor. Motionärerna föreslår också flera andra skattesänkningar. Fastighets- och förmögenhetsskatten sänks, beskattningen av fåmansbolag mildras och ett avdrag för hushållsnära tjänster införs.

De kraftigt ökade kommunala skatteintäkterna neutraliseras genom att staten sänker de generella statsbidragen med motsvarande belopp. Skattemodellen innebär att statens inkomster minskar med mer än 80 miljarder kronor. Inkomsttitel 1111 Fysiska personers inkomstskatt kommer därmed att uppvisa ett underskott på närmare 100 miljarder kronor varje år, och budgetens omslutning kommer skenbart att minska.

Förutom denna anomali i den statliga redovisningen kan förslaget att ersätta avdrag med skattereduktioner i vissa situationer också ge orimliga effekter för de skattskyldiga, eftersom intäkterna då kommer att beskattas enligt en princip och de kostnader som svarar mot intäkterna att behandlas enligt en annan. Skatteutskottet avråder därför från sådana lösningar. I sitt yttrande (2004/05:SkU1y) skrev skatteutskottet följande.

En övergång till skattereduktioner när det gäller avdrag som syftar till att bestämma en nettoinkomst i en förvärvskälla bör enligt utskottets mening undvikas. Att behandla intäkter och kostnader i en förvärvskälla efter olika principer kan ge upphov till kraftiga variationer i det reella skatteuttaget. I en verksamhet med förhållandevis hög andel kostnader kan utfallet pendla mellan nollskatt och ett skatteuttag på 100 % av den verkliga inkomsten. Även om skattereduktioner i många fall kan vara en praktisk och enkel metod att uppnå en likabehandling är utskottet inte berett att tillstyrka den generella användning av metoden som nu föreslås.

För att finansiera sin politik föreslår Centerpartiet mycket stora utgiftsminskningar. På flera områden är det dock oklart hur så stora besparingar ska kunna uppnås med Centerns politik. Sambandet mellan de förslag Centerpartiet framför och de budgeteffekter man tillgodoräknar sig framstår många gånger som svagt.

Exempelvis inom utgiftsområde 10 som avser ersättning vid sjukdom och handikapp räknar Centern med 16 miljarder kronor lägre utgifter redan 2006. För att nå detta föreslår motionärerna en rad åtgärder och uppger en besparing på 11 miljarder kronor. Centerpartiet satsar samtidigt 2,5 miljarder kronor på rehabilitering under 2006. Utgiftsminskningen på 16 miljarder kronor framstår för utskottet som överdriven.

För familjer och barn, utgiftsområde 12, föreslår Centern att barnbidraget för barn mellan 1 och 4 år höjs gradvis med sikte på en fördubbling, att taket i föräldraförsäkringen höjs till 11 basbelopp, att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs till 200 kr och att föräldrapenningen utgår från en SGI baserad på de senaste 24 månadernas inkomster. Förslagen är i stort sett desamma som partiet lämnade i höstas. Då beräknades förslagen kosta drygt 1,6 miljarder kronor, och nu uppges de i stället ge en besparing på 300 miljoner kronor. Hur denna förbättring på 2 miljarder kronor uppkommit är oklart.

Centerpartiet skriver att man ökar biståndsverksamheten för att nå målet 1 % av BNI 2007. Regeringens förslag innebär dock att enprocentmålet nås 2006. Det som Centerpartiet framställer som en satsning på biståndet är i själva verket en neddragning med 2 miljarder kronor 2006.

Centerpartiet framhåller att de små marginalerna i budgeten leder till att andra utgifter måste stå tillbaka när katastrofer inträffar. För att råda bot på detta föreslår Centerpartiet att ett katastrofkonto skapas i form av en fond vid sidan av statsbudgeten som kan utnyttjas efter beslut av regeringen. Avsättningar till fonden bör göras med utdelningar från statliga bolag och redan 2005 kan 5 miljarder kronor avsättas, vilket är skillnaden mellan budgeterad och faktisk utdelning. Målsättningen bör vara att fonden på sikt ska uppgå till minst 1 % av BNP.

Frågan om hur kostnader för naturkatastrofer bör hanteras behandlades av försvarsutskottet i mars 2005 (bet. 2004/05:FöU8). Genom en fempartireservation som vann kammarens bifall gjorde riksdagen ett tillkännagivande som innebar att ett nationellt katastrofkonto kan övervägas på sikt för att bistå kommuner vid stora katastrofer. Riksdagen ansåg också att möjligheter till ekonomisk kompensation för de ekonomiska förluster som uppkommit genom stormen den 8–9 januari borde utredas. Den 20 januari 2005 aviserade statsministern att regeringen kommer att tillsätta en utredning för att analysera hur samhället ska bli mer robust mot de klimat- och miljörelaterade påfrestningarna. Riksdagen har således redan uttalat sig för att ett nationellt katastrofkonto bör övervägas och om en utredning kring

kompensation till kommuner för skador av stormen den 8–9 januari. Utskottet utgår från att regeringen kommer att följa upp riksdagsbeslutet utan ytterligare agerande från finansutskottets sida.

Utskottet vill dock vill passa på att göra några iakttagelser beträffande den budgetmässiga utformningen av Centerpartiets förslag. Konstruktionen innebär att statsbudgeten varken belastas när medel tillförs fonden eller när de tas i anspråk, samt att riksdagen kringgås. Det skulle bryta mot budgetlagens principer att budgeten ska vara heltäckande och bruttoredovisad. Det kan också ifrågasättas om fondens opreciserade användning är förenlig med regeringsformen. Vidare är det oklart hur fonden skulle redovisas. Statsbudgetens saldo innehåller definitionsmässigt allt som påverkar statens lånebehov, även konton i Riksgäldskontoret som regeringen disponerar. Vid sidan av dessa principiella invändningar innebär förslaget att statsfinanserna försvagas med 5 miljarder kronor, eftersom de medel som motionärerna vill lyfta ut ur budgeten ingår i beräkningen av statsbudgetens inkomster. Denna försvagning har motionärerna inte beaktat. Utskottet ser med viss förvåning på Centerpartiets förslag till utformning av ett katastrofkonto.

Sammantaget framstår Centerpartiets budgetpolitik illa underbyggd. Skattesänkningar och utgiftsättaganden finansieras i många fall av oklara besparingar som tycks bygga på ett inte ringa mått av önsketänkande. Om Centerpartiets budgetpolitik skulle genomföras i praktiken är risken överhängande att stabiliteten i statsfinanserna urholkas. Utskottet avvisar Centerpartiets förslag till budgetpolitik.

Utan dynamiska effekter nås inte målen för budgetpolitiken

Samtliga oppositionspartier redovisar saldon för de offentliga finanserna som de själva beräknar vara något starkare än regeringens, mellan 2 och 8 miljarder kronor. Partierna anser alla att de offentliga finanserna bör vara starkare än i dag. Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet förespråkar ett mål om att statens finanser ska vara i balans över en konjunkturcykel, och Moderata samlingspartiet argumenterar för ett skuldmål. För att nå skuldmålet behövs ett överskott på ca 2 % av BNP, och detta nås om staten uppvisar balans. Det råder således en ganska stor samstämmighet mellan oppositionspartierna om att statens finansiella sparande bör uppvisa balans åtminstone på några års sikt.

Den offentliga sektorns samlade finansiella sparande, dvs. det som regeringen avser med sitt överskottsmål, uppvisar överskott åren 2005–2007 på 19, 17 respektive 32 miljarder kronor. Fördelningen mellan sektorerna är dock ojämn. Pensionssystemet har ett överskott på drygt 50 miljarder kronor, kommunsektorn ett överskott på ca 8 miljarder kronor och statens finansiella sparande visar underskott på drygt 40 miljarder kronor 2005 och 2006 och ca 30 miljarder kronor 2007. För att åstadkomma balans i statens finansiella sparande krävs således en saldoförstärkning på 30–40 miljarder kronor.

Utskottet kan emellertid konstatera att inget av partierna presenterar en budgetpolitik som ens kommer i närheten av en sådan saldoförstärkning. Det är i själva verket svårt att värja sig för tanken att oppositionspartierna inte tar sina egna budgetpolitiska mål på allvar. Målet att ha balans i statens finansiella sparande ter sig närmast som tomt prat när det ställs i relation till den budgetpolitik som oppositionspartierna faktiskt föreslår.

Som utskottet visat finns det goda skäl att på många punkter ifrågasätta rimligheten i partiernas beräkningar. Med mer realistiskt beräknade effekter av besparingarna skulle troligen flera partier uppvisa betydligt svagare saldon än regeringen. Den målsatta balansen i statens finansiella sparande skulle därmed bli än mer avlägsen.

Den mest rimliga slutsatsen, även om partierna undviker att uttryckligen skriva så i sina motioner, är att det är med hjälp av olika former av dynamiska effekter som oppositionspartierna räknar med att uppnå sina budgetpolitiska mål. Utan sådana effekter räcker förslagen inte på långt när till att uppnå balans i statens finansiella sparande. I motionerna ägnas utförliga beskrivningar åt hur den ekonomiska politiken kommer att förbättra de offentliga finanserna. Genom kraftigt ökad sysselsättning och högre tillväxt kommer de offentliga finanserna att stärkas i båda ändar – skatteinkomsterna stiger samtidigt som utgifterna, särskilt transfereringarna, minskar. Längst går Moderata samlingspartiet som bedömer att den egna politiken kan komma att förbättra de offentliga finanserna med närmare 80 miljarder kronor på kort sikt och mer än 130 miljarder kronor på lång sikt. Tilltron till den egna politikens förträfflighet för de offentliga finanserna tycks alltså vara stor inom oppositionen, så stor att man inte bemödar sig om att föreslå en budgetpolitik som håller för de fall de dynamiska effekterna skulle utebli eller bli avsevärt mindre än beräknat.

Utskottet ifrågasätter i och för sig inte att både sysselsättning och tillväxt har stor betydelse för de offentliga finanserna. Ökad tillväxt och stigande sysselsättning innebär att de offentliga finanserna förbättras på sikt. En ansvarsfull budgetpolitik får dock aldrig ta stora dynamiska effekter för givna. Erfarenheterna från tidigt 1990-tal av att lita till att högre sysselsättning och andra dynamiska effekter ska lösa statsfinansiella problem är förskräckande. Utgångspunkten för en ansvarsfull budgetpolitik måste vara att dynamiska effekter beaktas allt eftersom de uppstår i verkligheten, och inte räknas hem i förväg.

Det finns enligt utskottets mening en uppenbar risk att den typ av övertro på dynamiska effekter som oppositionspartierna ger uttryck för leder till att de offentliga finanserna förfaller. Om en skattesänkning inte visar sig ge de effekter på sysselsättningen som man hoppats på kan receptet lätt bli en ännu större skattesänkning. En sådan politik riskerar att leda in i en statsfinansiell återvändsgränd där vägen ut kantas av smärtsamma besparingar och uppoffringar.

Utskottets samlade bedömning

Den socialdemokratiska regeringen har sedan man tog över regeringsmakten 1994 fört en långsiktig och ansvarsfull budgetpolitik. Våldiga underskott har vänts i stora överskott och den offentliga skuldsättningen har minskat kraftigt.

Tack vare denna politik har Sverige i dag starka offentliga finanser och har klarat den senaste internationella konjunkturnedgången utan att dra på sig underskottsproblem. I det avseendet skiljer vi oss från flera av de stora EU-länderna vars offentliga finanser i vissa fall utvecklats på ett oroväckande sätt. Robusta offentliga finanser är en förutsättning för en uthållig tillväxt och hög sysselsättning. Det är därför av yttersta vikt att budgetpolitiken utformas på ett sådant sätt att långsiktigt stabila offentliga finanser vidmakthålls.

Att höja sysselsättningen och få ned arbetslösheten är den punkt som står allra högst på regeringens dagordning. I ett europeiskt perspektiv är Sveriges sysselsättningsgrad på 77 % i och för sig hög. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden i EU är 64 %, och en av målsättningarna inom Lissabonstrategin är att nå 70 % senast 2010. Utskottet anser emellertid i likhet med regeringen att sysselsättningen är för låg och ställer sig bakom de åtgärder som regeringen föreslår för att pressa tillbaka arbetslösheten och höja sysselsättningen.

Utskottet anser att regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken innebär en fortsättning på den ansvarsfulla budgetpolitik som bedrivits sedan regeringsskiftet 1994. Denna inriktning har enligt utskottets mening goda förutsättningar att främja fortsatt stabila offentliga finanser.

Utskottet avvisar också de förslag till alternativ utformning av budgetpolitiken som lämnats av oppositionspartierna. Förslagen innehåller långtgående krav på skattesänkningar, vilka i många fall finansieras genom kraftiga försämringar i grundläggande trygghetssystem och i andra fall med vagt formulerade besparingar. För utskottet är det en central princip att budgetpolitiken utformas på ett fördelningspolitiskt godtagbart sätt. Oppositionspartiernas alternativ går i flera fall i motsatt riktning. Förslagen kombinerar skattesänkningar främst för dem som har ett arbete med försämringar för sjuka och arbetslösa. Därtill kommer ett ökat inslag av avgiftsfinansieringar, t.ex. inom arbetslöshetsförsäkringen, trafikförsäkringen, sjukvården och barnomsorgen. Sammantagna riskerar dessa förslag att leda till ökade klyftor i samhället – något som utskottet inte kan ställa sig bakom.

Skulle oppositionspartiernas förslag sättas i verket finns enligt utskottets mening en stor risk att de offentliga finanserna snabbt skulle förfalla vilket i sin tur riskerar att leda till att den gemensamma välfärden undermineras. De gångna årens mödosamma arbete med att bygga upp och vidmakthålla sunda offentliga finanser skulle därmed riskera att gå om intet.

Med hänvisning till vad utskottet framhållit tillstyrker utskottet regeringens och de båda samarbetspartiernas förslag till inriktning av budgetpolitiken och avstyrker motionärernas förslag. Därmed tillstyrker utskottet

proposition 2004/05:100 yrkande 1 i denna del och avstyrker motionerna Fi13 (m) yrkande 2 i denna del, Fi14 (fp) yrkandena 2 och 4, Fi15 (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt Fi16 (c) yrkande 1 i denna del.

5 Användning av inkomstavdrag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker Riksrevisionens styrelses förslag RRS17 angående användningen av inkomstavdrag i statsbudgeten samt fyra motionsförslag.

Jämför reservation 7 (m, fp, kd, c).

5.1 Riksrevisionens rapport

Den 16 december 2004 överlämnade Riksrevisionen sin rapport Utgift eller inkomstavdrag? (RiR 2004:26) till regeringen. I rapporten har Riksrevisionen granskat regeringens hantering av det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting. Syftet med granskningen har varit att undersöka hur stödet har beretts och följts upp samt vilken information och vilket beslutsunderlag som regeringen lämnat till riksdagen. I rapporten riktar Riksrevisionen kritik mot regeringen på flera punkter.

Prognoserna har varit bristfälliga både vad gäller det ursprungliga stödet och de successiva förlängningarna av stödet. Kostnaderna har också kraftigt överskridit de budgeterade beloppen.

Det normala skriftliga remissförfarandet har inte följts utan regeringen har nöjt sig med en muntlig beredning med berörda myndigheter där endast begränsade delar av förslaget berörts.

Informationen till riksdagen har varit bristfällig. Sysselsättningsstödet utformades som en skattekreditering och inte som ett anslag i enlighet med budgetlagens huvudprincip om bruttoredovisning och finansierades därmed inte inom utgiftstakets ram. Regeringen har inte redovisat något motiv till att man valt denna form.

Minst två gånger per år ska regeringen för riksdagen presentera prognoser över statsbudgetens inkomster och utgifter samt förklara väsentliga avvikelser mellan budget och beräknat utfall. Vad gäller sysselsättningsstödet har regeringen inte fullgjort denna skyldighet.

Utformningen av stödet, i kombination med brister i prognosernas träffsäkerhet och frekvens har inneburit att regeringen inte försett riksdagen med ett underlag som gjort det möjligt att på ett allsidigt sätt väga sysselsättningsstödet mot statsbudgetens andra utgifter.

Någon utvärdering av stödet har inte genomförts, och uppföljningen har varit begränsad. Regeringens resultatrapportering till riksdagen har inte varit tillräcklig för att budgetlagens krav ska kunna anses vara uppfyllda i detta hänseende.

Riksrevisionen anser att utformningen av stödet som ett avdrag på statsbudgetens inkomstsida har fått negativa konsekvenser för budgetdisciplinen, transparensen och möjligheterna att kontrollera kostnadsutvecklingen. Om stödet hade bruttoredovisats skulle en stramare finanspolitik ha varit nödvändig för att klara utgiftstaket. En fortsatt expansion av skattekrediteringar av samma slag som sysselsättningsstödet riskerar att på sikt urholka utgiftstakets betydelse för statsfinanserna, anser Riksrevisionen.

Det kan i och för sig finnas skäl att redovisa utgiftsåtaganden på statsbudgetens inkomstsida, skriver Riksrevisionen, men en sådan redovisning bör inte få negativa effekter på budgetdisciplinen, transparensen eller kostnadskontrollen. Riksrevisionen lämnar två rekommendationer som förenar statsmakternas behov av flexibilitet i valet mellan olika budgettekniska lösningar och kravet på stramhet i budgetprocessen.

Justering av utgiftstaket

Riksrevisionen rekommenderar att när regeringen föreslår att utgifter ska nettoredovisas, ska den samtidigt föreslå att utgiftstaket justeras så att det utgör en lika stram restriktion som tidigare.

Förbättrad kostnadskontroll

Riksrevisionen rekommenderar också att kostnadskontrollen för inkomstavdrag av det aktuella slaget behöver skärpas så att avdragen behandlas likvärdigt med anslag på statsbudgetens utgiftssida. Detta bör bl.a. åstadkommas genom att beslut om ett inkomstavdrag åtföljs av en kostnadsram. En ändrad beräkning bör då åtföljas av en ändrad kostnadsram.

5.2 Riksrevisionens styrelses framställning

Styrelsen framhåller vikten av att de grundläggande principerna om budgetdisciplin, transparens och kostnadskontroll i budgetprocessen upprätthålls av regering och riksdag. Sysselsättningsstödet borde ha utformats som en utgift om dessa principer hade tillämpats, anser styrelsen. Den valda ordningen är ett klart avsteg från budgetlagens bruttoredovisningsprincip, och styrelsen påpekar särskilt att finansutskottet vid flera tillfällen betonat bruttoredovisningens betydelse för transparensen och riksdagens möjligheter att fatta välgrundade beslut.

Denna typ av skatteavdrag kan enligt styrelsens uppfattning bidra till att tilltron till utgiftstaket som återhållande styrinstrument urholkas. I likhet med Riksrevisionen anser styrelsen att det i vissa undantagsfall kan finnas skäl att redovisa ett utgiftsåtagande på statsbudgetens inkomstsida. Avsteg från bruttoredovisningsprincipen bör dock göras så att inte kraven på budgetdisciplin, transparens och kostnadskontroll åsidosätts.

Styrelsen ställer sig bakom Riksrevisionens rekommendationer. Skatteavdrag av motsvarande slag som sysselsättningsstödet ska omgärdas av samma restriktioner som anslag på budgetens utgiftssida. Nettobudgetering av ett

utgiftsåtagande ska därför åtföljas av motsvarande sänkning av utgiftstaket. Vidare anser styrelsen att beslut om ett åtagande även ska omfatta beslut om en kostnadsram. Styrelsen föreslår att riksdagen ska ställa dessa krav om regeringen lägger fram förslag om inkomstavdrag eller andra krediteringar i statsbudgeten.

Styrelsen föreslår att riksdagen begär att regeringen ska beakta kravet på transparens, budgetdisciplin och kostnadskontroll i samband med användningen av inkomstavdrag och andra motsvarande åtgärder i statsbudgeten.

Styrelseledamöterna från (s) och (v) anser i en avvikande mening att den aktuella rapporten inte borde föranleda någon framställning till riksdagen. Frågeställningarna som aktualiseras i rapporten har redan uppmärksammats och prövats av riksdagen, skriver reservanterna. Det är riksdagen själv som beslutar om hur budgetlagen ska tillämpas och som bedömer om det underlag som regeringen ger är tillfyllest. Riksrevisionens styrelse får inte hamna i en situation där man överprövar riksdagens beslut, anser reservanterna.

5.3 Motionerna

I *motion Fi12* av Karin Pilsäter m.fl. (fp) riktas skarp kritik mot regeringens sätt att hantera utgiftstaket för staten. Motionärerna anser att regeringen flera gånger har manipulerat med utgiftstaket så att det inte längre utgör det riktmarke som det var tänkt. Svårigheter att prioritera har lett till detta numera systematiska sätt att "krypa under" taket, anser motionärerna. Kringgåendet av utgiftstaket tar sig flera uttryck. Det sätt som regeringen tillämpat mest är att redovisa utgifter som nedsättningar av inkomster, vilket t.ex. gäller det nu aktuella sysselsättningsstödet. Men regeringen har även använt andra metoder. Det finns en uppenbar asymmetri i regeringens sätt att göra tekniska justeringar av taket. Regeringen har varit mer benägen att göra justeringar som höjer taket än som sänker det. Ett exempel på detta är att regeringen gjorde en teknisk justering av taket för 2005 med 4 miljarder kronor i samband med att sysselsättningsstödet flyttades över från inkomst- till utgiftssidan med motiveringen att saldot inte påverkades. Detta är inget annat än en ren manipulation eftersom saldot försvagades när stödet infördes som ett skatteavdrag. Ett annat exempel på hur regeringen kringgått utgiftstaket är när man sköt till pengar till SJ från ett konto i Riksgäldskontoret där andra bolag avsatt medel.

Motionärerna anser att Riksrevisionens förslag att regeringen i samband med inkomstavdrag och liknande ska beakta kraven på transparens, budgetdisciplin och kostnadskontroll inte går tillräckligt långt. Det krävs en tydlig markering av att bruttobudgetering är huvudprincipen (yrkande 1). Motionärerna föreslår också att budgetlagen bör ändras så att det tydligt framgår att utgiftstaket ska justeras i samband med förslag som innebär nettobudgetering (yrkande 2). Dessutom föreslår motionärerna att åtaganden genom nettobudgetering ska behandlas likvärdigt med anslag på statsbudgetens

utgiftssida vad gäller prioritering och finansiering, dvs. även nettobudgeterade åtaganden ska vägas mot andra utgifter inom en av riksdagen begränsad ram (yrkande 3).

I *motion Fi13* av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) vänder sig motionärerna mot att ersättningen till de stormdrabbade skogsägarna ges i form av en skatte-reduktion. Motionärerna anser att det är riktigt att ersättning betalas ut men att den i stället borde ha utformats som ett bidrag. Eftersom budgeteringsmarginalen redan använts för ofinansierade reformer finns bara ett litet utrymme för oväntade händelser. Att ge stödet genom ett skatteavdrag innebär att budgetlagen kringgås, anser motionärerna. Om statens intäkter minskas genom ett riktat stöd borde samtidigt utgiftstaket justeras ned (yrkande 3).

5.4 Riksdagsbehandlingen av det tillfälliga sysselsättningsstödet

Regeringen föreslog i slutet av 2001 ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting (prop. 2001/02:95), och finansutskottet behandlade frågan våren 2002 i betänkande 2001/02:FiU25. Vid behandlingen väcktes ett antal motionsförslag som bl.a. riktade kritik mot formen för stödet, dvs. att det skulle utgå som en kreditering av kommunernas skattekonton.

Finansutskottet anordnade en offentlig utfrågning om förslaget den 12 mars 2002. Vid denna utfrågning deltog bl.a. dåvarande finansminister Bosse Ringholm och dåvarande statssekreteraren vid Finansdepartementet Curt Malmberg.

Utskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen beslutade i enlighet med detta efter att ärendet tagits upp till förnyad behandling då det återförvisats till finansutskottet.

5.5 Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att de frågor som Riksrevisionen tar upp i sin rapport är väsentliga och angelägna. Budgetlagens princip om bruttoredovisning är ett viktigt inslag i den nya budgetprocess som varit i bruk sedan slutet av 1990-talet och som sedan dess har bidragit till att upprätthålla sunda offentliga finanser. Utskottet har vid upprepade tillfällen framhållit detta och vill än en gång understryka vikten av tydlighet och öppenhet i den statliga redovisningen.

Bruttoredovisningen bidrar till att skapa tydlighet och transparens i den statliga redovisningen. Statens budgetsaldo visar numera exakt storleken på statens lånebehov utan att några utombudgetära fonder o.d. behöver beaktas. Budgetlagen har som huvudprincip att utgifter och inkomster ska bruttoredovisas men tillåter samtidigt vissa undantag från denna princip. Riksdagen har, efter beslut i varje enskilt fall, godkänt ett antal sådana undantag varav det tillfälliga sysselsättningsstödet är ett. Undantag från

bruttoredovisningsprincipen bör enligt utskottets uppfattning göras restriktivt, och regeringen bör i varje enskilt fall motivera de undantag som föreslås.

Riksrevisionens styrelse anser att det är av stor vikt att de grundläggande principerna om transparens, budgetdisciplin och kostnadskontroll upprätthålls av regering och riksdag samt att om dessa principer hade följts skulle sysselsättningsstödet ha utformats som ett bidrag på statsbudgetens utgiftssida.

Utskottet vill med anledning av detta framhålla att frågan om hur stödet skulle utformas och redovisas behandlades av utskottet i samband med beslutet om sysselsättningsstödet. Vid behandlingen väcktes motioner från samtliga oppositionspartier där metoden att kreditera skattekontot kritiserades som ett sätt att kringgå budgetlagens krav på bruttoredovisning.

För att ge frågan om sysselsättningsstödet en bred och allsidig belysning anordnade utskottet en offentlig utfrågning där bland andra dåvarande finansminister Bosse Ringholm och dåvarande statssekreteraren vid Finansdepartementet Curt Malmberg svarade på frågor som bl.a. rörde om förslaget var förenligt med budgetlagen. Dessa aspekter på förslaget om sysselsättningsstöd var således väl kända och beaktade när riksdagen fattade sitt beslut. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden och tillstyrkte regeringens förslag. I sin motivering skrev utskottet:

I flera motioner hävdas att detta förfaringssätt [att stödet ansöks hos RSV och krediteras kommunernas skattekonton] skulle strida mot budgetlagen. Utskottet vill mot detta anföra att tekniken att kreditera skattekontot har tillämpats även för andra typer av stöd som riksdagen tidigare beslutat om. Dessa stöd redovisas tydligt under inkomsttitel 1700 Nedsättning av skatter på statsbudgeten. Där redovisas exempelvis anställningsstödet, stödet för bredbandsinstallationer och visst stöd till sjöfarten. Sysselsättningsstödet kommer således att redovisas på samma tydliga sätt i statsbudgeten för riksdagen. De grundläggande principerna om transparens i den statliga budgetredovisningen som utgör utgångspunkten för budgetlagens krav på bruttoredovisning är därmed väl tillgodosedda.

Utskottet kan nu konstatera att Riksrevisionens styrelse anser att budgetlagen i det aktuella fallet borde ha tolkats på ett annat sätt än riksdagen gjorde. Med anledning av detta vill utskottet påpeka att det är riksdagen själv som avgör hur budgetlagen ska tolkas och tillämpas och att det är olyckligt om Riksrevisionens styrelses överväganden kan uppfattas så att man överprövar riksdagens beslut.

Med det anförda avstyrker utskottet Riksrevisionens styrelses förslag 2004/05:RRS17 samt motionerna Fi12 (fp) yrkandena 1–3 och Fi13 (m) yrkande 3.

6 Övriga frågor

6.1 Utgiftsområdesindelningen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att utrikesförvaltningen ska överföras från utgiftsområde 1 Rikets styrelse till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Jämför reservation 8 (m).

Motionen

I motion Fi17 av Göran Lennmarker m.fl. (m) yrkas att utrikesförvaltningen överförs från utgiftsområde 1 Rikets styrelse till utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Utrikesutskottets yttrande

Utrikesutskottet anför i sitt yttrande (UU3y) till finansutskottet att man i annat sammanhang har tagit ställning mot förslag med motsvarande innebörd som den som framförs i motionen. Utrikesutskottet vidhåller sin tidigare inställning och menar i konsekvens härmed att motionen bör avstyrkas.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet kan konstatera att riksdagen våren 2001, efter förslag från regeringen i den ekonomiska vårpropositionen, beslutade att ärenden om Sveriges representation i utlandet skulle överföras från utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan till utgiftsområde 1 Rikets styrelse för att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet. Vidare beslutades att utgiftsområde 5 skulle ändra namn till Internationell samverkan (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:273–276). I betänkande 2001/02:KU37 avstyrktes motionsyrkanden om att utrikesförvaltningen skulle återföras till utgiftsområde 5. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2001/02:335).

Finansutskottet finner inte skäl att föreslå någon annan ordning än den gällande. Motion Fi17 (m) avstyrks således.

6.2 Obetecknade anslag

Enligt budgetlagen finns tre anslagstyper, obetecknade anslag, reservationsanslag och ramanslag. Sedan 2004 används dock endast obetecknade anslag och reservationsanslag varav de senare helt dominerar. Av budgetens 485 anslag är endast 36 stycken obeteckande, och de svarar sammanlagt för ca

1 % av utgifterna. Ett obetecknat anslag får varken överskridas eller sparas till efterföljande år, men för ramanslagen finns möjligheter både till kredit och sparande.

En genomgång av anslagen visar enligt regeringen att det inte går att urskilja någon tydlig princip för när ett obetecknat anslag används. Den fasthet som kännetecknar de obetecknade anslagen kan uppnås även med ramanslag genom att regeringen anger villkor för anslagets utnyttjande.

Regeringen har därför för avsikt att inför 2006 föra upp dagens obetecknade anslag som ramanslag och föreskriva att varken kredit eller sparande får förekomma. Regeringen avser emellertid inte att ändra budgetlagen i detta avseende varför riksdagen om den så önskar kan besluta att medel ska anvisas på ett obetecknat anslag.

Finansutskottet har inget att erinra mot den förändrade tillämpning av anslagstyperna som regeringen aviserar.

6.3 Ändrad redovisning av statsbudgetens inkomster

Regeringen aviserar att man till höstens budgetproposition avser att förändra redovisningen av statsbudgetens skatteinkomster. Sedan 1998 då skattekontot infördes redovisas inte inbetalade utan debiterade belopp på många inkomstitlar. Skillnaderna mellan de debiterade och betalade skatterna redovisas på inkomsthuvudgruppen 1600 Betalningsdifferenser, så att statsbudgetens totala skatteinkomster avser betalningar, dvs. redovisas kassamässigt. Utifrån den nuvarande redovisningen är det dock svårt att relatera utvecklingen av skatteinkomsterna till den ekonomiska utvecklingen, särskilt beträffande hushållens och bolagens skatter kan förskjutningen i fördelningen mellan åren uppgå till relativt stora belopp.

För att redovisningen i statsbudgeten på ett bättre sätt än i dag ska kunna användas både till ekonomisk analys och för beräkning av statens lånebehov arbetar regeringen med att utveckla strukturen av statsbudgetens inkomstsida. Avsikten är att enskilda skatteslag ska avspegla det aktuella årets skatteregler och ha en direkt koppling till makroekonomiska faktorer som t.ex. sysselsättningen, arbetslösheten och löne- och konsumtionsutvecklingen. Skatterna bör grupperas efter skattebaser såsom skatt på arbete, kapital, konsumtion och insatsvaror samt övriga skatter.

Avgränsningen mellan vad som är skatter och övriga inkomster är inte densamma i statsbudgeten som i nationalräkenskaperna. För att öka överensstämmelsen dem emellan avser regeringen dessutom att flytta ett antal inkomstitlar från inkomsttypen 2000 Inkomster av statens verksamhet till 1000 Skatter.

De förändringar av inkomstredovisningen som regeringen nu aviserar innebär enligt utskottets uppfattning radikala förändringar av statsbudgetens inkomstsida. Exempelvis kommer de stora inkomstitlarna för fysiska och juridiska personers inkomstskatt att ersättas av andra titlar baserade på en annan indelning. Innebörden är också att de skatter som redovisas på

enskilda inkomstitlar i flera fall kommer att vara periodiserade och att nya korrigeringsposter behöver tillkomma för att fånga upp skillnaderna mellan den periodiserade redovisningen och den kassamässiga, som även framöver kommer att finnas kvar på aggregerad nivå.

Utskottet är angeläget att i höstens budgetpropositionen få en närmare redogörelse för konsekvenserna av den förändrade inkomstredovisningen såväl vad gäller de analytiska fördelar som regeringen pekar på som de eventuella komplikationer som förändringen kan ge upphov till. Det är angeläget att även löpande under året kunna följa redovisningen av de olika inkomstslagen. Skillnaderna mellan dagens redovisning och den som nu aviseras bör belysas utförligt. Utskottet anser det också angeläget att dagens redovisning tydligt länkas ihop med den nya, så att övergången i sig inte orsakar problem att följa inkomsternas utveckling över tiden.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Roger Tiefensee (c) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 1,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 1,

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 2 samt

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Inledning

Sverige kan bättre! Sverige behöver förändring!

Det stora utanförskapet är Sveriges största problem i dagsläget. Att mer än en miljon människor i arbetsför ålder står utan arbete är inte acceptabelt.

Regeringen och dess stödpartier har inte redovisat en politik som tar Sverige ur krisen. Det måste till nya tag och nya krafter. Regeringen klarar inte heller av att upprätthålla stabila statsfinanser trots en god konjunktur.

Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet har bildat Allians för Sverige. Vi vill på väsentliga punkter föra en annan politik än regeringen.

En politik för ett bättre Sverige måste utgå från att vi är en del av den globala ekonomin. Vårt deltagande i internationell handel och internationellt samarbete har gett oss det välstånd vi har i dag. Det har samtidigt inneburit att vi anpassat oss till förändringar i vår omvärld. Våra stora inter-

nationella företag har gått före och byggt upp ett kunnande som kommit hela samhället till del och som varit den ekonomiska basen för de reformer som genomförts. Det har också funnits en stor vilja att anpassa sig till de nya förutsättningar som vårt internationella beroende medfört.

Någon annan väg finns inte heller i framtiden. Men utmaningarna kommer att se annorlunda ut än tidigare. Nya länder och nya företag dyker upp. Men målet är detsamma, att genom engagerat deltagande i internationellt utbyte och genom att hålla god konkurrenskraft säkra goda inkomster till befolkningen. Utan ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv får vi inte heller resurser till offentliga åtaganden.

Det stora antalet människor som står utanför arbetsmarknaden måste minska. Det behövs en politik som sträcker sig över flera områden för att uppnå det. Vi är inriktade på att göra det mer lönsamt att arbeta och samtidigt skapa förutsättningar för att de nya jobb som behövs kan komma fram.

Det övergripande målet för Alliansens politik är att öka välståndet och tryggheten för alla medborgare. Ett stort utrymme för individuellt självbestämmande och ett gemensamt ansvarstagande för trygghet åt alla är vår utgångspunkt. Att säkra välståndstillväxten och välfärden förutsätter ett långsiktigt perspektiv. Mot denna bakgrund föreslår Allians för Sverige en samlad strategi. Denna strategi har fyra huvudkomponenter:

- Det måste löna sig att arbeta.
- Förutsättningarna för nya jobb måste förbättras, villkoren för företagande och företagens konkurrenskraft förstärkas.
- Den offentliga sektorn måste reformeras och välfärden tryggas.
- Uthålliga offentliga finanser måste säkras.

Utanförskapet

Utgångsläget är prekärt. Ungefär 1,5 miljoner människor försörjs i dag genom olika offentliga ersättningar i stället för arbetsinkomster eller arbetar mindre än de önskar. Just nu (siffrorna avser april 2005) är 259 000 öppet arbetslösa. 127 000 personer befinner sig i olika AMS-åtgärder. Den totala arbetslösheten uppgår därmed till 386 000 personer eller 8,7 % av arbetskraften.

De latent arbets sökande, dvs. människor som kunnat och velat arbeta men som inte aktivt sökt arbete, samt heltidsstuderande som sökt arbete, uppgår till 163 000. Gruppen heltidsstuderande som sökt arbete uppgår till 100 000 personer, en ökning med nästan 50 000 sedan april förra året. Många av dem studerar bara därför att de inte kan få jobb. I internationell statistik räknas de som arbetslösa. Dessutom arbetar ca 250 000 personer mindre än de skulle vilja.

Sammantaget utgör dessa personer en betydande och outnyttjad reserv som står förhållandevis nära arbetsmarknaden. Därtill erhö, enligt senast tillgängliga uppgifter, drygt en kvarts miljon, 243 000, sjukpenning och 547 000 var förtidspensionerade. Den senaste månaden ökade antalet för-

tidspensionerade med drygt 70 000. Bland de sjukskrivna och förtidspensionerade finns stora grupper som anger att de skulle kunna arbeta om vissa villkor uppfylls.

I stora delar av landet står bortåt en tredjedel av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det är lika många som under den ekonomiska krisen i början av 1990-talet. Kostnaderna för sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och AMS-åtgärder uppgår nu till astronomiska 185 miljarder kronor. Det är inte troligt att regeringen kommer att kunna nå sitt sysselsättningsmål eller sitt mål för ohälsotalen under mandatperioden. Om inte fler åtgärder med det primära syftet att dölja öppen arbetslöshet vidtas är det heller inte troligt att regeringens mål för den öppna arbetslösheten nås. Regeringens egen prognos innebär att fyraprocentmålet för den öppna arbetslösheten nås under hösten (valåret) 2006 för att sedan på nytt stiga.

Slutsatsen är att det finns massor av människor som vill arbeta men som av olika skäl inte beretts arbete i Socialdemokraternas Sverige.

Trots en hög ekonomisk tillväxt förmår regeringen heller inte att ”samla i ladorna” för att möta kommande konjunkturedgångar och demografiska utmaningar. Tvärtom går den statliga verksamheten med betydande underskott. Endast överskott i pensionssystemet har förmått att rädda de konsoliderade offentliga finanserna över nollstrecket. De befinner sig dock långt ifrån det mål om 2 % överskott över en konjunkturcykel som riksdagen har lagt fast. Med årets vårproposition frångår regeringen i praktiken detta överskottsmål. Redan detta är både anmärkningsvärt och oroande.

Under kommande decennier åldras den svenska befolkningen. Fler kommer att efterfråga kvalificerade och dyrbara vård- och omsorgstjänster. Men framför allt kommer en minskande del av befolkningen att arbeta och vara skattebetalare i arbetsför ålder. Alltfärre kommer att behöva ta hand om alltfler och finansiera alltmer.

Det här är en omöjlig ekvation. Det är viktigt att våra skattepengar används så effektivt som möjligt, men inte ens en rekordhög produktivitetsutveckling kommer att kunna möta detta finansieringsproblem. Det finns inga genvägar, utan vi måste bli fler som arbetar och vi måste arbeta mer. Att stimulera en sådan utveckling är också kärnan i vår ekonomiska politik.

Förutsättningar: Globaliseringen

En av de stora utmaningarna som den ekonomiska politiken har att möta under kommande år kommer från en ökad internationalisering, eller globalisering, av näringslivet. Länder som tidigare ansetts för riskfyllda ur ett politiskt eller ofördelaktiga ur ett ekonomiskt perspektiv har under det senaste decenniet blivit alltmer integrerade i världsekonomin. Det gäller Kina och de övriga länderna i Öst- och Sydostasien, liksom de forna sov-

jetrepublikerna och deras f.d. lydstaten i diktaturens Östeuropa. De låga kostnader som dessa länder kan erbjuda har lett till en ökad global konkurrens om såväl arbetstillfällena som investeringskapital.

Svenska jobb flyttar utomlands

Resultatet av denna globalisering syns såväl i den svenska sysselsättningsstatistiken som i storföretagens resultaträkningar. Medan vinsterna stiger till följd av att produktionen flyttar dit där den är billigare blir antalet jobb som är kvar på hemmaplan alltför få. Stora varsel har blivit vardagsmat i tidningarnas rubriker, och ännu syns inga tendenser till att trenden är på väg att brytas.

En studie av årsredovisningarna från de 20 största företagen på Stockholmsbörsen mellan 2000 och 2004 visar detta med stor tydlighet. Under perioden skapade dessa företag omkring 275 000 arbetstillfällena. Men detta skedde genom att 300 000 nya jobb skapades utomlands, samtidigt som antalet anställda i Sverige minskade med 25 000 personer.

Men det är inte bara i storföretagen som utflyttningen sker. Svenskt näringsliv presenterade i mars 2005 en undersökning om utflyttningen bland 5000 företag i alla storlekar och inom alla branscher för åren 1999–2004. Undersökningen visar att vart åttonde företag redan flyttat ut verksamhet, och att mer än hälften av dessa utflyttningar ledde till neddragningar i Sverige. Utflyttningen medför också att många företag förlorat sina kunder. Mer än vart fjärde företag har förlorat uppdrag under den senaste femårsperioden på grund av att deras kunder flyttat ut produktion utomlands.

Framtiden ser minst lika dyster ut. Almi redovisar att vart femte småföretag planerar att flytta verksamheten utomlands. Enligt Svenskt Näringslivs beräkningar riskerar ytterligare drygt en halv miljon jobb att försvinna utomlands.

Omsättning av jobb och arbetsplatser är en del av en pågående strukturomvandling. Den har funnits sedan industrialismens barndom. Det stora problemet är att antalet nya jobb som kan ersätta de gamla inte är tillräckligt. Med ett ökat företagande och nya jobb skulle både de gamla jobben kunna ersättas och de som står utanför kunna komma in på arbetsmarknaden. En undersökning utförd av TCO visar att under perioden 1994–2003 har antalet nya jobb vid nya arbetsställen blivit färre.

Sveriges investeringar lägst i OECD

Sverige drabbas inte bara av jobbflytten. Även när det gäller investeringarna är läget alarmerande. De senaste tio åren har Sverige successivt dränerats på investeringskapital. Trots växande överskott i utrikeshandeln blir intäkterna av det vi sålt utomlands i allt väsentligt kvar i andra länder. Till viss del på goda grunder – pengar ska placeras där de gör bäst nytta.

Och är det så att svenska hushåll och företag tror sig få bättre avkastning utomlands, är det till nytta för svenska sparare på lite sikt, men med risk för färre jobb i Sverige.

Det finns också en skatteaspekt på pengautflödet. Till följd av den höga svenska kapitalbeskattningen är det möjligt att många svenskar låtit föra ut pengar till länder där kapitalet får vara i fred. Uppskattningar som Statistiska centralbyrån gjort tillsammans med Skatteverket visar att svenskarnas oredovisade utlandssparande nu uppgår till 700 miljarder kronor – motsvarande drygt en fjärdedel av Sveriges årliga BNP. Det kan jämföras med ca 120 miljarder kronor 1990. Läger man till det kapital som flyttat med de svenskar som skattereglerna drivit ur landet så kan beloppet vara så mycket som 1 500 miljarder kronor.

Utflytet och den kraftiga tillväxten i utlandssparande innebär att kapital som kunde ha gått till investeringar i Sverige hamnat i andra länder. Resultatet av detta syns också i den fallande svenska investeringsgraden. Som andel av vår ekonomi har investeringarna fallit kraftigt sedan början på 1990-talet. Delvis är detta en effekt av fallande bostadsinvesteringar. Men trots att bostadsinvesteringarna kommit i gång igen de senaste två åren, så är investeringsgraden fortfarande den allra lägsta inom hela OECD. Bara Turkiet är i närheten, men det beror på att landet just gått igenom en större finansiell kris.

De företag som ändå väljer att investera i Sverige gör det i allt väsentligt för att få effektivare produktionsanläggningar. Andelen nyinvesteringar i förhållande till effektiviseringsinvesteringar är försvinnande liten. Resultatet av detta blir högre produktivitet, men också färre jobb och ökad utslagning av arbetskraft. Denna trend måste också vändas om utanförskapet på arbetsmarknaden ska brytas.

Vänsterkartellen sviker utmaningarna

Sveriges produktionskostnader och skadliga kapitalskatter utgör en konkurrensnackdel som måste mötas om det ska finnas konkurrensutsatta jobb kvar inom landet även i framtiden. Den låga investeringsgraden och utslagningen av jobb i Sverige har redan skapat ett stort utanförskap på arbetsmarknaden och medfört påtagligt högre kostnader för den offentliga sektorn. Ungefär 20 % av befolkningen i arbetsför ålder är i dag i behov av offentligt stöd för att klara sin försörjning.

På detta område står socialdemokratin och dess stödpartier fortfarande utan svar. I stället för att bryta dödläget med offensiva reformer tycks deras metoder vara att skylla på Riksbankens räntepolitik och vänta på att konjunkturen tar fart.

Det är Socialdemokraternas politik som genom ständigt nya pålagor på företaget har tvingat företagen till rationaliseringar med ökat arbetstempo för den befintliga arbetsstyrkan. Politiken driver arbetsplatser och sysselsättning ut ur landet. Detta är den verkliga otryggheten, och den är en direkt konsekvens av den misslyckade politiken.

Alliansen har lösningar

För att skapa förutsättningar för ökad sysselsättning måste summan av vad hushåll och företag betalar i löner, skatter och avgifter för en arbetad timme minska. Det totala skattetrycket på arbetskraft i Sverige i dag uppgår till drygt 70 % av bruttokostnaden för en arbetad timme. Det anser vi är för högt.

Ett första steg att dämpa denna utveckling är att sänka inkomstskatterna på arbete. Särskilt marginalsatserna på låga inkomster tror vi är skadliga för samhällsekonomin. Genom att ha höga skatter redan på låga inkomster eller höga trösklar för att ta ett jobb, tvingas löntagarna förhandla till sig höga lönelöft för att se något resultat i plånboken. Samtidigt blir det omöjligt för företagen att behålla samma arbetsstyrka när kostnaden för arbetskraften stiger. Resultatet blir ökad arbetslöshet.

Vi vill att varje inkomstökning ska märkas i plånboken. I våra alternativ till regeringens vårproposition har vi alla presenterat inkomstskattereformer som sänker marginalskatten för låg- och medelinkomsttagare.

Men politiken kan inte stanna vid inkomstskatterna. Mer behöver göras för att uppmuntra människor till att starta och driva växande företag. Regelkrånglet måste minska, och skatterna för egenföretagare sänkas. Vi vill vidare stegvis avveckla förmögenhetsskatten.

Förutsättningar: den ekonomiska utvecklingen

Den internationella konjunkturen

Medan 2004 var ett blomstrande år för den totala tillväxten i världen, visar de flesta prognoser en allmän dämpning av konjunkturen under 2005. Nedgången i konjunkturen förväntas sträcka sig en bit in i 2006. Anledningarna är det höga oljepriset i kombination med åtstramningspolitik i två viktiga tillväxtcentrum: USA och Kina. Trots det dämpade läget i den globala ekonomin beräknas tillväxten uppgå till omkring 4 %, vilket är en hög nivå i ett historiskt perspektiv.

Svackan i den amerikanska ekonomin kopplas samman med minskad produktivitets- och vinsttillväxt, vilket även har haft en hämmande effekt på investeringsviljan. Den amerikanska ekonomin hade under 2004 stark draghjälp av en expansiv finanspolitik i form av skattesänkningar och utgiftsökningar. Ett omslag i den amerikanska skattepolitiken och en grad-

vis höjning av räntan minskar nu den privata konsumtionen. USA:s ekonomi har gått in i en mognare fas, men förväntas ändå uppnå en hyfsad tillväxt på ca 3½ % under 2005.

Asien har varit och är fortfarande en kraftfull tillväxtmotor i den globala ekonomin. Inbromsning i den utländska efterfrågan av asiatiska varor, minskad kinesisk import och penningpolitisk åtstramning i Kina är orsaker till den avmattning i den asiatiska ekonomin som inleddes under andra hälften av 2004.

Problemen med tillväxten i euroområdet består. Den potentiella tillväxttakten har minskat med en hel procentenhet från 2,6 % 1990 till 1,6 % 2004. Orsaken är främst relaterad till arbetsmarknaden och antalet arbetade timmar. Efter en kortare uppgång i konjunkturen under 2004 förväntas tillväxten i euroområdet endast uppnå den potentiellt möjliga och landa på 1,6 % 2005 och 2,4 % under 2006. Detta lär innebära att euroländernas arbetslöshet och inflation består under de närmsta åren.

Utvecklingen i Sverige

Under 2004 har svensk ekonomi haft draghjälp av den allmänna uppgången i den internationella ekonomin. Trots att 2004 var ett av de bästa tillväxtåren sedan 1970-talet befann sig ungefär en femtedel av Sveriges arbetsföra befolkning utanför arbetsmarknaden. Sverige hamnade dessutom på sista plats i OECD:s investeringsliga för 2004. När den internationella konjunkturen nu dämpas hårdnar kraven på Sveriges förmåga att ta kommandot över den egna ekonomiska utvecklingen. Allians för Sverige menar att den socialdemokratiska regeringens ekonomiska politik kraftigt hämmar tillväxten och företaget.

Sverige är på väg in i en mer dämpad tillväxtperiod. I regeringens vårproposition förutspås tillväxten bli 3,2 % 2005, 2,7 % 2006 och 2,4 % 2007. Trots att den svenska tillväxten förutspås bli förhållandevis god under de närmaste åren väntas en svag utveckling av sysselsättningen. Räknar man bort de åtgärder som regeringen vidtar för att hålla människor sysselsatta i olika arbetsmarknadsprogram skapas bara en blygsam ökning av sysselsättningen under innevarande år. Inte heller arbetslösheten beräknas minska nämnvärt under 2005. De uppgifter om konjunkturen som kommit under senare tid talar för att tillväxten kommer att bli svagare än regeringen räknade med. Både Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer och statistik över hushållens inköpsplaner visar på större pessimism än tidigare.

Den svenska exportmarknadens framgångar under 2004, i synnerhet inom bilindustrin och telekomsektorn har avtagit. En förstärkning av den svenska kronan under 2005 bedöms försämra den svenska konkurrenskraften ytterligare. I stället är det industrins investeringar och viss ökning av privat konsumtion, tack vare låg inflation och en marginell förstärkning på arbetsmarknaden, som kommer att vara drivkrafterna i ekonomin under 2005.

Inflationen beräknas bli låg under 2005 för att normaliseras under 2006. Den allmänna uppfattningen är att risken för låg inflation är större än tvärtom. Globaliseringen håller i dag tillbaka priserna i många branscher. Den privata konsumtionen har inte heller tagit fart som förväntat. En trolig förklaring är den allmänna osäkerheten inför konjunkturens utveckling.

Inflationshotet är just nu lägre än vad Riksbanken tidigare förutspått. Trots att reporäntan legat kvar på 2 % i mer än ett år är konjunkturutvecklingen mer dämpad än vad Riksbanken beräknat. Detta är ett tydligt tecken på svagheter i svensk ekonomi. Vi anser att den låga sysselsättningen hör samman med en misslyckad tillväxtpolitik och därmed svårigheter att möta den globala konkurrensen. Medan Socialdemokraterna sätter sitt hopp till Riksbanken och tillväxten i omvärlden vill Allians för Sverige utforma en politik som leder till en långsiktigt hållbar tillväxt.

Vår gemensamma politik

Steg för steg

Allians för Sverige skapades för mindre än ett år sedan. Även inför tidigare val har våra partier varit beredda att ta ett gemensamt regeringsansvar. På ett antal områden har även tidigare gemensamma ståndpunkter arbetats fram i olika arbetsgrupper. Denna gång är dock arbetet bredare och mera målinriktat. Sex olika arbetsgrupper kommer vintern 2005/06 att vara färdiga med rapporter som utgångspunkt för ett gemensamt valmanifest.

Men under vägen dit har ett antal gemensamma förslag lagts fram och denna arbetsmetod med ett successivt arbete med att mejsla fram en gemensam politik kommer att fortgå. Hittills har gemensamma ståndpunkter och förslag arbetats fram inom exempelvis följande områden:

- Rättstryggheten
- Försvaret
- Principer för vård och omsorg
- Bättre krisberedskap
- Avpolitisering av universitet och högskolor
- Kriminalvården
- Turismpolitiken
- Startlag i stället för stopplag
- Forskningspolitiken
- Valfrihet i äldreomsorgen
- Nystartsjobb
- Integrationspolitiken.

Detta arbete med successiva överenskommelser kommer att fortsätta. Det kan sättas i motsats till de olikheter som råder mellan regeringen och dess stödpartier. De ständiga hot om avbrott i samarbetet som där förekommer visar på de stora skillnader som råder. Där kan gemensamma ståndpunkter

bara uppnås genom stora och kostsamma eftergifter från regeringens sida, eftergifter som framtida generationer av skattebetalare kommer att få bära kostnaderna för.

De stora uppgifterna

Den ena uppgiften är att öka utbudet av arbetskraft. Detta är möjligt att åstadkomma genom en kombination av sänkta skatter på arbete och bl.a. stramare ersättningssystem. Tyvärr går regeringen i motsatt riktning och vill i friårsexperimentet t.o.m. ge människor betalt för att inte arbeta.

Det är mycket viktigt att vi har offentliga trygghetssystem som förmår att fånga upp och skydda människor som råkar illa ut till följd av sjukdom, arbetsskada eller arbetslöshet. Det är också viktigt att trygghetssystemen är utformade på sådant sätt att de ger tillräckliga incitament till arbete. Att den ersatta arbetsfrånvaron i dag uppgår till bortåt en fjärdedel av den vuxna befolkningen och att 2,2 miljoner svenskar under en normal vecka inte är på arbetet tyder på att dagens avvägning inte är perfekt. Detta kommer bl.a. till uttryck i att vi å ena sidan blir allt friskare, lever allt längre, börjar arbeta allt senare i en allt bättre arbetsmiljö och slutar allt tidigare, men å andra sidan samtidigt får alltfler sjukskrivna och alltfler förtidspensionerade.

Den andra stora uppgiften är att öka efterfrågan på arbetskraft. På detta område framstår regeringen också som närmast handlingsförlamad. Det finns ett stort behov av att förbättra närings- och entreprenörklimatet i vårt land. Det handlar om allt från riskkapitalförsörjning, regelkrångel, fåmansbolagsregler, förmögenhetsskatt till höga arbetsgivaravgifter. Vi föreslår också ett brett program för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. en mer effektiv arbetsmarknadspolitik och nystartsjobb, vilket också kommer att underlätta övergången till arbete.

Skattesänkningar på arbete

Att öka antalet som arbetar och antalet arbetade timmar är avgörande för att Sverige skall klara av att möta de krav som en åldrande befolkning ställer. Ett större arbetsutbud innebär att produktionsförmågan ökar. Därmed stiger utrymmet både för hushållens konsumtion och för de skatteintäkter som finansierar välfärden. Vår uppfattning är att det inte råder brist på arbetsuppgifter i Sverige. Höga skatter, brister i företagsklimatet och felaktig organisation av sjukvården, skolan och annan viktig välfärdsverksamhet gör att det finns många uppgifter som borde utföras men som inte utförs.

Alliansens politik för arbete har flera komponenter. Sänkta marginalskatter och lägre ekonomiska trösklar att gå från bidrag till arbete, systemförändringar i vård-, rehabiliterings- och integrationspolitiken samt en

flexiblare arbetsmarknad lägger grunden för att fler kan arbeta. Det är viktigt att skattesänkningarna och besparingarna utformas på sådant sätt att den ger största möjliga effekt på arbetsutbudet.

Mot denna bakgrund har Alliansen slagit fast några centrala problem och principer som en skattereform bör angripa och följa.

Stimulera arbete

För alltför många svenskar lönar det sig för lite att arbeta på grund av den samlade effekten av skatte- och ersättningssystemen. Den höga skattebelastningen för låg- och medelinkomsttagare, som är nödvändig för att finansiera att alltför många är beroende av olika bidrags- och ersättningssystem, är ett viktigt skäl till att många i Sverige inte är i arbete.

I dag är vinsten av att lämna bidragsförsörjning för arbete generellt sett låg och i stort sett obefintlig för många. Ju längre tid en person befinner sig utan jobb desto större är risken att man förblir arbetslös. Mot denna bakgrund hastar det med att bryta utanförskapet. Skattesystemet måste således göra det relativt sett mer lönsamt att arbeta. Detta kan och bör ske på flera olika sätt. Därigenom kan olika reformers effekter komma att förstärka varandra.

Alliansen föreslår att det införs en särskild skattelättnad för dem som arbetar. Skattelättnaden kommer därmed att stimulera till arbete framför annan försörjning. Människor som står utan jobb är olika nära arbetsmarknaden och har därmed olika möjligheter att snabbt börja arbeta. Mot denna bakgrund finns det skäl att vid sidan av sänkta skatter särskilt stödja personer som varit frånvarande under en längre tid. Mot denna bakgrund har Allians för Sverige lagt förslag om s.k. nystartsjobb, se nedan.

Beskattningen på marginalen inklusive effekten av avtrappade bidrag vid stigande inkomster gör att det för många i stort sett inte lönar sig att arbeta mer eller anstränga sig för att få en högre lön. För att uppnå ett tydligt ökat arbetsutbud, både genom ökat arbetskraftsdeltagande och ökad arbetstid, måste marginalskatten sänkas för huvuddelen av löntagarna.

Stimulera äldre att arbeta längre upp i åldrarna

Äldre är en resurs som tas till vara i för liten utsträckning samtidigt som livslängden stiger. Arbetskraftsdeltagandet sjunker kraftigt ju närmare pensionsåldern man når. Många äldre vill och kan jobba mer. Till detta kommer att antalet äldre väntas växa betydligt under de närmaste åren. Detta betyder att äldre utgör en betydande arbetskraftsreserv, en reserv som vi anser bör tas till vara. Insatser för att öka de äldres arbetsutbud kräver inga omfattande reformer, då det innebär att en individ stannar ett eller ett par år längre i arbete, eller väljer att inte gå ner i arbetstid.

Det är främst i gruppen över 65 år som arbetsutbudet minskar. I åldersgruppen 60–64 år ökar arbetskraftsutbudet men nivån är fortfarande mycket låg. Andelen 64-åringar som var i arbete under 2004 var endast drygt 30 %. Allians för Sverige vill därför undersöka möjligheterna att stimulera dessa grupper att välja att stanna kvar i arbete.

Äldres incitament att jobba är emellertid svaga. Pensionärers inkomster beskattas hårt. Löneinkomster staplas ovanpå pensioner, vilket medför att personer redan vid mycket måttliga inkomster utöver pensionen drabbas av högsta marginalskatt.

Ett annat problem är att äldre människor ofta inte värderas lika högt som yngre arbetskraft. Produktiviteten anses ofta vara lägre samtidigt som äldre normalt sett har högre lön än yngre. Detta gör att företagen kan ha incitament att minska antalet äldre.

Allians för Sverige vill komma till rätta med dessa problem och avser återkomma med förslag som stimulerar äldre att stanna kvar i arbetet. De stimulansåtgärder som vi anser bör undersökas är: sänkt skatt, sänkt arbetsgivaravgift och ändrade avtal.

Skattesystemet ska gynna utbildning och förkovran

I en alltmer konkurrensutsatt värld kommer länder med höga lönekostnader som Sverige att tvingas till en allt snabbare strukturomvandling. För att på sikt kunna bevara och stärka vårt relativa löneläge mot omvärlden krävs att kunskapsinnehållet i vår produktion stiger snabbt. Sveriges långsiktiga välbefinnande och lönebetalningsförmåga avgörs av produktivetsnivån i näringslivet.

Den långsiktiga produktiviteten beror på en rad olika institutionella faktorer som konkurrens, skattesystem, infrastruktur, innovationsklimat m.m. samt till en betydande del på arbetskraftens utbildningsnivå. Därför är det viktigt att skattesystemet stimulerar till extra ansträngningar, utbildning och förkovran. Dessutom påverkas produktiviteten av individernas drivkraft och möjligheter att förbättra sin egen situation genom att anstränga sig mer. Vi behöver sänka skatten även för personer med högre inkomster för att stärka incitamenten till utbildning, förkovran och egen ansträngning. Därmed förbättras den långsiktiga produktionsförmågan och lönebetalningsutrymmet.

Förslagen från Allianspartierna

Samtliga partier inom Alliansen föreslår att det införs en särskild statlig skattelättnad för arbetsinkomster. Skillnaderna i teknik är små, medan skattesänkningarnas storlek skiljer sig åt.

- Arbetsinkomster upp till 20 000 à 30 000 kr per år skattebefrias.
- För arbetsinkomster över skattebefriad nivå ersätts dagens grundavdrag med ett förvärvsavdrag som stiger med inkomsten.

- I den mån individen har inkomster från både arbete och olika socialförsäkringar, pensioner m.m. bestäms avdraget utifrån vad som är mest förmånligt för individen; dagens grundavdrag eller det föreslagna förvärsavdraget för arbetsinkomster.

Förslagen innebär att alla som har arbetsinkomster får en skattesänkning, men att större delen tillfaller låg- och medelinkomsttagare. Skatten för låga arbetsinkomster slopas. Detta leder till att tröskeln att träda in på arbetsmarknaden sjunker märkbart. Därutöver sänks marginalskatten för inkomster upp till ca 300 000 kr.

En utgångspunkt är vidare att dagens skatteskala ska gälla för inkomster från olika socialförsäkringar, arbetslöshetsförsäkringen och pensioner. Skatteförändringarna utformas så att kommunernas ekonomi lämnas oförändrad.

Hushållstjänster

Den obetalda arbetstiden är omfattande, särskilt för kvinnor. Det höga skattetrycket gör att endast ett fåtal har råd att anlita hjälp för att sköta vardagsnära sysslor. En förutsättning för att många kvinnor ska kunna arbeta mer är att de arbetar mindre hemma. Visst ska ansvaret delas, men det underlättas av om det finns möjlighet att köpa vissa tjänster. För att i praktiken underlätta vardagen och förbättra förutsättningarna för deltagande i arbetslivet vill vi sänka skatten på hushållstjänster.¹ Vi vill införa en 50-procentig skattereduktion på utgifter för arbetskostnader upp till 100 000 kr. Detta innebär att den maximala skattelättnaden kan uppgå till 50 000 kr per år.

Socialförsäkringarna

Våra partier anser att socialförsäkringarna ska ha en central roll i samhälls-ekonomi för att skapa trygghet för dem som av olika skäl hamnar utanför arbetsmarknaden. I dag står en alltför stor grupp ofrivilligt utanför den svenska arbetsmarknaden, vilket inte bara är en tragedi för de inblandade, utan också ett mänskligt resursslöseri för hela samhället. Trots att statens samlade kostnader för framför allt sjukfrånvaron ökat kraftigt sedan 1997 har socialdemokratin och dess stödpartier inte vidtagit de åtgärder som krävs för att hejda kostnadsökningarna.

Våra partier anser att socialförsäkringarna skall fungera som skyddsnet och stötta arbetslinjen. Grundprinciperna är att systemen ska vara robusta, rättvisa och stimulera till arbete. Socialförsäkringarna ska vara kollektivt finansierade. Genom kollektiva försäkringar hindras att negativa urval görs som selekterar riskgrupper från grupper av människor som är förhållandevis friska och sysselsatta. Samtidigt måste systemen vara utformade så att fusk och överutnyttjande minimeras.

¹ Tjänster som utförs i hemmet samt vissa externa tjänster, exempelvis hjälp med hämtning och lämning på dagis, tvätteritjänster m.m.

Partierna i Allians för Sverige anser att det svenska socialförsäkringssystemet som det nu är utformat inte är långsiktigt hållbart för statens finanser. Det uppmuntrar heller inte till arbete tillräckligt starkt, och det kan i vissa avseenden uppfattas som orättvist. För att uppnå dessa målsättningar krävs en översyn av det nuvarande socialförsäkringssystemet. Frågan om ersättningsnivåerna är bara en faktor i en sådan översyn.

Följande mål bör gälla för socialförsäkringarna:

- Socialförsäkringssystemen bör främja återgång i egen försörjning, ett ansvarsfullt utnyttjande och motverka att bidragsberoende permanentas.
- Socialförsäkringssystemet bör göras mer självständigt i förhållande till den övriga statsbudgeten och tydligare koppla förmånerna till den enskilda individen, t.ex. genom en ökad försäkringsmässighet. De principer som bör ligga till grund för nödvändiga förändringar återfinns i betydande grad i den reformering som med bred politisk enighet gjorts av pensionssystemet.
- Arbetslöshetsförsäkringens bör reformeras så att flaskhalsar på arbetsmarknaden undanröjs och arbete framför arbetslöshet alltid lönar sig för den enskilde. Försäkringens bör bidra till en bättre fungerande lönebildning och i förlängningen högre sysselsättning.
- Socialförsäkringarna måste lättare kunna följa den enskilde individen. Inte minst på en mer rörlig och internationaliserad arbetsmarknad är detta viktigt.

En översyn måste ta i beaktande följande problemställningar:

Marginal effekter och arbetsutbud: Det finns påtagliga marginaeffekter i dagens skatte-, socialförsäkrings- och bidragssystem, inte minst för människor med låga inkomster, som gör att incitamenten för arbete är svaga. Dessutom håller försäkringarnas utformning tillbaka arbetsutbudet. Dessa effekter måste minimeras för att försäkringssystemen skall fungera.

Den offentliga sektorns finanser: Transfereringar till hushållen står för omkring en tredjedel av den samlade offentliga sektorns utgifter, inkluderat direkta utgifter i kommunerna. Ett framtida socialförsäkringssystem bör minska konjunkturkänsligheten så att den offentliga sektorns finanser inte får samma betydelse för systemets robusthet och för vilka ersättningsnivåer som kan garanteras.

Demografisk utmaning: Den växande andelen äldre i befolkningen gör att fler i framtiden ska försörjas av de offentliga trygghetsystemen. I viss mån har detta redan lösts genom det fristående pensionssystemet. Men även detta system är beroende av en god utveckling i sysselsättningen, liksom en bra avkastning på finansiella tillgångar. Återigen ställer detta ett krav på att socialförsäkringar och bidragssystem utformas så att så många som möjligt i den arbetsföra befolkningen deltar på arbetsmarknaden.

Finansiering och efterfrågan på arbetskraft: Arbetskraftskostnaderna bestäms inte bara av lönerna, utan också av företagens bikostnader för de anställda. Däri inkluderas kostnaderna för olika trygghetslösningar. Större

delen av dessa kostnader tas i dag ut som direkta sociala avgifter – arbetsgivaravgifter – som ett procentuellt påslag på lönen. Men det finns även andra bikostnader som faller på företagen genom bl.a. företagens sjuklöneansvar. För att hålla nere lönebikostnaderna och minska de snedvridande effekterna på arbetskraftsefterfrågan bör finansieringen av de olika trygghetssystemen ha en generell och förutsägbar utformning.

Utförsäkring i olika system: Många människor har i dag varit försörjda av bidragssystemen under betydligt längre tid än vad som varit tänkt. Det finns således behov av att se över och anpassa tillämpningen och förbättra övervakningen av ansvariga myndigheter. Tydligare regler behövs också för vilken ersättning som ska gälla efter att en person utförsäkrats.

Kostnadsövertvålning mellan olika system och nivåer: Åtstramningar av t.ex. a-kassan misstänks ha orsakat övertvålning till sjukförsäkringen i vissa delar av landet. Staten har å sin sida haft ekonomiska incitament att från sjukförsäkringen överföra människor till förtidspensionen. Det är viktigt att dessa övertvålningstendenser motverkas. Det finns också skäl att särskilt studera incitamenten för olika myndigheter att slussa människor vidare till andra system för att själv undvika kostnader. Med flera huvudmän för de olika försäkringssystemen minskar också kontrollen och samordningsmöjligheterna. Det gäller inte minst samverkan mellan system som ligger på statlig och kommunal nivå.

Motkrav och villkor för bidragstagande: Vissa bidragssystem innehåller i dagsläget få eller inga krav på motprestationer av den enskilde. Samtidigt är tendensen klar från såväl forskning som internationella erfarenheter att krav på motprestationer är ett av de effektivaste sätten att minska överutnyttjandet av ett försäkringssystem.

Kontroll av fusk och överutnyttjande: Möjligheten till fusk och överutnyttjande beror till stor del på vilka regler som gäller inom respektive försäkring. Men reglerna måste även kunna kontrolleras på ett rättvist sätt. Samtidigt måste det vara möjligt att utan onödigt krångel få ersättning för den som är berättigad. Här måste man således hitta en väl avvägd modell för kontroll av fusk och eventuellt överutnyttjande.

Etiskt perspektiv och värderingsförskjutningar: Hur försäkringssystemen utnyttjas har också en etisk aspekt – både bland bidragstagare och bland de personer som har att handlägga försäkringsärenden. På orter med stora inslag av bidragsförsörjning finns tendenser till värderingsförskjutningar, där människor lättare kommer i åtnjutande av försäkringarna. Acceptansen för att man vid vissa ersättningar för t.ex. sjukdom ändå kan ha ett aktivt liv varierar också över landet. Detta gör att jämlikheten i systemet rubbas, och därmed den rättvisegrund som försäkringarna står på. För att få en sammanhållen uttolkning av när en person är bidragsberättigad, och när bidragen skall dras in på grund av fusk, måste därför även anläggas ett etiskt perspektiv.

Samverkan med privata försäkringar/avtal: En ytterligare aspekt är att studera socialförsäkringarnas och bidragssystemens samverkan med privata försäkringar och avtal. I vissa fall förstärks de samhällsekonomiskt negativa effekterna av att privata försäkringar tecknats. Det gäller t.ex. arbetsutbudet för sjukskrivna eller förtidspensionerade som har avtalat om förhöjda ersättningsnivåer eller särskilda avtalspensioner. Även denna aspekt bör vägas in när socialförsäkringssystemet ses över.

Samband mellan försäkringspremier och kostnader: Premierna i dagens socialförsäkringssystem tas ut på olika nivåer och på olika sätt. Vissa premier är utformade som avgifter, andra som direkta skatter. Grundläggande är dock att inget system fungerar fullt ut som ett försäkringssystem normalt fungerar – det vill säga att inbetalda premier endast ska användas för att täcka kostnader i systemen. Dagens avgifter är inga egentliga försäkringspremier. I vissa fall blir därmed systemen överfinansierade, (för närvarande gäller detta för sjukförsäkringen) medan det i andra fall finns betydande hål (a-kassan).

Här finns således anledning att se över finansieringsprinciperna för socialförsäkringssystemen, diskutera premiesättningen, självrisker (t.ex. karensdagar) och andra villkor som ska gälla i systemen. I en större översyn bör även prövas om socialförsäkringssystemen kan bli fristående på samma sätt som pensionssystemet.

Arbetsmarknaden

Trots att bortåt 1,5 miljoner människor står utanför arbetsmarknaden eller arbetar mindre än de önskar fortsätter regeringen att satsa på åtgärder som inte ger några riktiga jobb – fler AMS-åtgärder, satsningar på friår och laborerande med statistik för att dölja hur många det är som inte arbetar. Allians för Sverige vill inte dölja arbetslösheten, vi vill göra något åt den.

Vi vill att fler människor har ett jobb som de går till en vanlig dag. Om detta ska bli verklighet måste arbetsmarknadspolitikens förändras, i kombination med en politik för ökad tillväxt. Dagens arbetsmarknadspolitik präglas av ett grupptänkande som Alliansen vill komma bort ifrån. Människor har olika behov, bakgrund, utbildning, intressen och förutsättningar. Det behövs en större flexibilitet för att hänsyn ska kunna tas till vilka individuella lösningar som är bäst för olika personer.

Bättre arbetsförmedling

Den tid någon befinner sig i öppen arbetslöshet ska vara en mycket aktiv period. Detta förutsätter dock att arbetsförmedlingarna förbättras och bli mer individriktade. Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift är att matcha

arbetssökande med lediga arbeten och hjälpa människor att byta ”spår”, dvs. flytta mellan yrken eller arbetsplatser. Grundförutsättningen är emellertid att det finns en dynamisk arbetsmarknad i botten med jobb att söka.

Många arbetssökande upplever en frustration över att de inte får något stöd av arbetsförmedlingen i processen med att söka jobb. Allians för Sverige vill ha en aktiv arbetsförmedling som lyckas matcha arbetssökande med arbetsgivare.

Privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar och bemanningsföretag bör komplettera den offentliga arbetsförmedlingen. Konkurrensen i förmedlingsverksamheten kommer att gynna de arbetssökande genom att diversifieringen blir större. De får ett större utbud och kan välja förmedling som inriktar sig på rätt kompetens eller yrkesgrupp och kan snabbare få matchningshjälp. Därmed skulle dagens arbetsförmedlingar avlastas. Antalet arbetsförmedlare skulle öka och varje arbetssökande få bättre hjälp och stöd. Det är en orimlig situation i dag för arbetsförmedlingarna att kunna ge bra hjälp till alla arbetssökande när de har 100–700 arbetssökande per arbetsförmedlare. Regeringen har förvärrat situationen genom sitt friårsexperiment. Uppgiften att administrera friårsförsöket tar så mycket av arbetsförmedlarnas tid att regeringen t.o.m. måste flytta friårsplatser till nästa år. Det blir ingen tid över till arbetsförmedlarnas egentliga jobb, att förmedla arbeten till arbetssökande.

Nystartsjobb

Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för ungdomar, så att de snabbt kommer in på arbetsmarknaden. Det är också viktigt att underlätta för människor som har en svag förankring i arbetslivet att komma tillbaka till arbete. Allians för Sverige lägger därför ett gemensamt förslag om nystartsjobb som riktar sig till människor som varit borta länge från arbetsmarknaden.

Erfarenheter från andra länder och forskning tyder på att en effektiv väg för att förbättra sysselsättningsläget för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden är att sänka arbetsgivaravgifterna.

I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har också olika typer av skatterabatter använts med gott resultat bl.a. i Nederländerna, Belgien och Frankrike. I Tyskland och Storbritannien har riktade skattelättnader introducerats i form av sänkta sociala avgifter eller andra skatter för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden eller med låga inkomster.

Ett problem med riktade skattelättnader är s.k. undanträngningseffekter, som både innebär att anställningen skulle ha kommit till stånd ändå och att någon annan skulle ha fått jobbet om inte subventionen fanns. Studier som utvärderat olika skatterabatter visar att utformningen av stödet kan begränsa undanträngningseffekterna.

Enligt OECD bör skattelättnaderna:

- inriktas på väl avgränsade grupper som befinner sig långt utanför arbetsmarknaden,
- inte vara inkomstrelaterade eller ge upphov till marginaleffekter,
- ges under en avgränsad tidsperiod,
- inriktas mot den privata sektorn,
- gälla löner enligt gängse avtal (inte understiga gällande minimilön) och
- kontrolleras och följas upp noggrant.

Vi föreslår att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som varit beroende av arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år och att nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit bidragsberoende – dock i högst fem år. Skatterabatten kan förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning.

En grupp som behöver särskild hänsyn är ungdomar. Studier visar att ungdomar, som knappt har etablerat sig på arbetsmarknaden, löper en större risk att bli utslagna om inte arbetslösheten bryts snabbt. Vi föreslår därför att ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i sex månader också omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst ett år.

Det är viktigt hur nystartsjobben administreras. Till skillnad från dagens anställningsstöd, som är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och där sökande anvisas till olika företag av arbetsförmedlingen, ska vår skatterabatt vara en rättighet som gäller alla. Anställda och arbetsgivare som kommer överens om en anställning och uppfyller kraven kan ansöka hos skattemyndigheten om att arbetsgivaravgiften ska tas bort. Det är dock viktigt att etablera en god kontroll av nystartsjobben för att motverka missbruk.

Till skillnad från dagens anställningsstöd, som subventionerar lönekostnaden med minst 50 % upp till ett tak, begränsas inte nystartsjobben av ett tak samtidigt som sänkningen av arbetsgivaravgifterna varar under en längre tid. I dagens system undantas personer med särskilt anställningsstöd från LAS, medan förstärkt anställningsstöd gäller tillsvidare-, prov- eller visstidsanställning. Alliansen anser det viktigt att nystartsjobben omfattas av LAS.

Arbete är vägen till integration

Ett problem vid introduktionen på arbetsmarknaden är att det tar tid att skaffa sig de kunskaper som krävs för att fungera väl på en ny arbetsmarknad. Det kan också vara mer komplicerat för arbetsgivare att bedöma arbetsförmågan hos en invandrare. Båda dessa faktorer gör att det kan vara svårt att finna ett arbete.

Vi föreslår därför att Alliansens nystartsjobb ska gälla under de tre första åren i Sverige för dem som beviljats uppehållstillstånd. Det är viktigt att invandrare erbjuds en god språkutbildning under perioden med nystartsjobb. Vi vill öka valfriheten och ersätta dagens svenska för invandrare (sfi) med en utbildningspeng där var och en själv kan välja utbildare. Erfarenheterna visar att integrationen ökar avsevärt när infasningen på arbetsmarkna-

den inleds omgående genom att träningen i svenska kombineras med något slags förvärvsarbete redan under det första vistelseåret i Sverige. Vi vill därför pröva möjligheten att öppna för ett system med lärlingsintroduktion.

Integrationen på arbetsmarknaden kan underlättas genom att invandranas kompetens snabbare tas till vara. Integrationsverkets undersökning visar att endast 25 % av de nyanlända flyktingarna har fått sin utbildning värderad och att ännu färre har fått sin yrkeserfarenhet validerad efter två år i introduktion. Vi vill att ett enklare och mer ändamålsenligt alternativ ska kunna erbjudas genom allmänna tester på de faktiska kunskaper som en viss person besitter. Dessa tester ska genomföras ofta och vid regelbundet återkommande tillfällen på de flesta av landets högskolor och universitet.

Också bedömningen av praktiska yrkeskunskaper måste förbättras. En modell som genomförts i Finland där alla har rätt att visa upp sina kunskaper i ett fristående yrkesprov är värd att pröva. Provet bör vara oberoende av hur individen skaffat sig yrkeskunskaperna, färdigheterna och erfarenheterna.

Ett problem i dagens system för mottagandet av nyanlända invandrare är att inkomststöd under introduktionsperioden normalt utgår i form av socialbidrag. Socialbidraget avräknas med 100 % mot ökade inkomster. Så länge hushållets disponibla inkomst vid arbete inte överstiger socialbidraget och eventuella andra bidrag och kostnader förknippade med arbete är vinsten av att arbeta obefintlig.

Vi vill att det ska löna sig bättre att arbeta. Vi vill därför pröva möjligheten att ta bort inkomstavräkningen under introduktionsfasen i Sverige.

Vi vill också pröva möjligheterna att införa någon form av jobb- och utvecklingsgaranti där samhällsnyttigt arbete och utvecklande aktiviteter ska garanteras alla som under viss tid sökt socialbidrag.

Växande företag

De som står utanför arbetsmarknaden måste ha jobb att gå till. Efterfrågan efter människor som vill arbeta måste öka om vi ska få ner arbetslösheten och utanförskapet. Vi har en politik för att öka utbudet av arbetskraft. Men vi har också en politik för att underlätta att de som söker sig ut på arbetsmarknaden ska få jobb. Huvuddelen av jobbökningen måste komma i näringslivet. Det är bara så vi kan få en tillräcklig bredd på arbetskraftsefterfrågan och en stabil bas för att kunna finansiera de kollektiva åtagandena.

Under den nuvarande konjunkturuppgången har det inte tillkommit några nya jobb, netto. Sedan våren 2001 har sysselsättningen varit stagnerande eller t.o.m. sjunkande. Under samma tid har det tillkommit 790 000 människor i de arbetande åldrarna.

Regeringens förhoppning om en stark sysselsättningsökning i kommuner och landsting kommer på skam. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting kommer sysselsättningsökningen i år att stanna vid 10 000 personer att jäm-

föra med de 16 000 som regeringen räknat med. Av dessa 10 000 är dessutom hälften sådana som vikarierar för friårslediga, således ingen reell ökning.

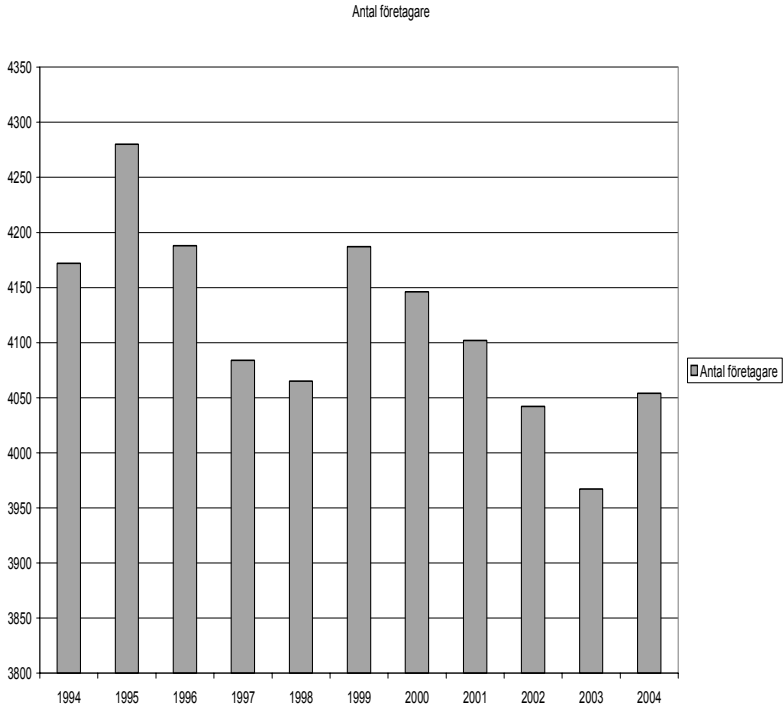
Den offentliga sektorn kan inte svara för de sysselsättningsökningar som är nödvändiga för att de som står utanför ska få jobb. Sysselsättningsökningen måste ske i de privata företagen. Det är en viktig uppgift för en framtida alliansregering att skapa förutsättningar för ett expanderande näringsliv.

Det är inte expansion och utbyggnad som präglar situationen just nu. Praktiskt taget dagligen möts vi av rapporter om företagsnedläggningar och utflyttningar. Och det är inte bara begränsat till storföretagen.

Antalet företagare har sjunkit trendmässigt, se diagram 1. Det finns nu färre företagare än när den socialdemokratiska regeringen tillträdde. Det är en minskning både i absoluta tal och som andel av befolkningen. Andelen företagare i befolkningen är rekordlåg i Sverige jämfört med i flertalet EU-länder.

Diagram Antal företagare 1994–2004

100-tal

Källa: SCB

Investeringsstakten i det svenska näringslivet har under lång tid varit lägre än genomsnittet inom EU. Även om konkurrenskraften varit sådan att vi har överskott i handeln med utlandet har de överskotten investerats och skapat arbetstillfällen i andra länder. Företagsklimatet har inte lett till investeringar i Sverige.

Det behövs en bred politik över många områden för att få i gång en sådan expansion. En regering kan inte ”skapa jobb”. Men en regering kan skapa bättre eller sämre förutsättningar för företagande och därmed för nya jobb. Den socialdemokratiska regeringen har aldrig förstått företagandets villkor. Den har möjligen kunnat acceptera stora företag som det var lättare för regeringen att hålla kontroll över. Men den enskilde småföretagaren har för socialdemokratin alltid varit någon som betraktats med misstänksamhet. Därför har inte heller de ekonomiska villkor som regeringen skapat givit den nödvändiga expansionen. En alliansregering kommer att göra skillnad. Vi avser starta med ett stort paket med åtgärder för att få igång företagande och expansion. Det behövs en ”förtroendechock” för att få fart på företagandet.

Ett sådant program måste spänna över skattefrågor, arbetsmarknad, regleringar, utbildning m.m.

Fåmansbolagsbeskattningen är orimlig. Regeringen började utreda förändringar redan före (det senaste) sekelskiftet utan att ännu ha kommit fram till ett långsiktigt förslag. Fåmansbolagsreglerna är mycket komplicerade och måste förenklas på ett avgörande sätt. Vi återkommer i höst med konkreta förslag om ett bättre och enklare alternativ till regeringens.

Det var bra att regeringen avskaffade arvs- och gåvoskatten men det är obegripligt att den klamrar sig fast vid förmögenhetsskatten. Internationaliseringen har undergrävt den och den blir allt ihålligare samtidigt som den fortfarande utgör en reell pålaga för den som vill följa reglerna. Förmögenhetsskatten bör avskaffas både för den negativa effekt den har på företagande och expansion och för att den blir alltmer ineffektiv.

Med vårt förslag om nystartsjobb sänker vi kostnaden för att anställa särskilt utsatta människor. Regeringens s.k. medfinansiering innebär att den arbetsgivare som anställer en person som har större risk att bli sjuk drabbas ekonomiskt. En slopad medfinansiering skulle därför öka sannolikheten för utanförstående att få jobb.

De inkomstskattesänkningar som är ett genomgående drag i våra partiers förslag innebär att det lönar sig bättre att satsa på ökade arbetsinsatser, vidareutbildning etc.

Den som tar mod till sig och startar ett företag möts av många hinder. Det behövs en genomgripande översyn av de regleringar som drabbar främst de mindre företagen. För ett mindre företag kostar bara att administrera de viktigaste regleringarna ca 30 000 kr per anställd. Företagens totala kostnader för administration åt regeringen har beräknats till mellan 60 och 70 miljarder kronor.

Något måste göras. Alliansen lovar att på fyra år minska företagens administrativa kostnader för de offentliga reglerna med 25 %.

De stora regelverken måste förenklas. Det gäller redovisningsreglerna, företagarens regler i sin funktion som arbetsgivare, momsreglerna och miljöprövningar kan bli enklare utan att försämra miljöresultatet. Det är orimligt att en företagare måste vänta i flera år på en miljöprövning.

Det får inte heller bli så att nya regleringar tillkommer när de gamla försvinner. Alla nya lagar och regler måste granskas ur den synvinkeln. Förenklingsarbetet måste bli effektivare. Startprocessen måste bli enklare. Alla som inte har näringsförbud eller skatteskulder ska kunna få F-skattsedel.

Alliansens förslag sammanfattas i rapporten *Ta bort regelkrånglet* som lades fram i januari:

- Gör det lättare att starta ett företag
- Minska företagens allmänna uppgiftslämnande
- Förenkla redovisningsreglerna
- Förenkla arbetsgivarreglerna
- Förenkla skattereglerna
- Förenkla miljöbalken
- Förenkla plan- och bygglagen
- Effektiv och samordnad tillsyn.

Under varje punkt konkretiseras ett antal förslag.

Det behövs både en modernisering av arbetsmarknadslagstiftningen och en utveckling av arbetsmarknadspolitiken mot ökad mångfald för att arbetsmarknaden ska kunna fungera bättre. Arbetsmarknadspolitiken måste bedrivas under konkurrens.

När arbetsmarknadslagarna tog form under 70-talet var förhållandena väsentligt annorlunda på arbetsmarknaden. I dag finns mindre av enhetlighet; behovet av regler som medger större variationer är avsevärt.

Det är angeläget att den eventuella konflikt som kan finnas mellan EG-rätten och det svenska kollektivavtalssystemet löses så snabbt som möjligt.

För att näringslivet ska fungera effektivt behövs en hög grad av konkurrens. Det är på marknader där konkurrensen inte fungerar bra, exempelvis byggmarknaden, som priserna har varit högt uppdrivna. En starkare konkurrens uppnås främst genom att det är lätt för nya aktörer att komma in på marknaden. En regering påverkar inte direkt t.ex. stordriftsfördelar i en bransch, däremot kan den genom att ta bort onödiga hinder sänka trösklarna för inträde av nya aktörer.

Så som den offentliga verksamheten är organiserad är den i sig ett konkurrenshinder. Genom att man bara kan få del av de offentliga tjänsterna via de offentliga monopolen blir kostnaderna särskilt höga. Genom större mångfald skulle de som är beroende av de offentliga tjänsterna kunna få större valfrihet och få ut mera av varje skattekrona. Eftersom så många kvinnor arbetar i offentlig sektor skulle ökad mångfald där förbättra förutsättningarna för jämställdhet.

En väl fungerande offentlig verksamhet

Rättstrygghet

Människors trygghet är en av statens mest grundläggande uppgifter. Den som drabbas av brott ska kunna förlita sig på att rättsväsendet reagerar effektivt, tydligt och på ett rättssäkert sätt. Brotts ska utredas, klaras upp och lagföras. Signalen till de kriminella ska vara entydig: Brotts i Sverige lönar sig inte.

Den socialdemokratiska regeringens politik är i detta avseende ett misslyckande. Rättsväsendet befinner sig i en djup kris både vad gäller förtroende och ekonomi.

Regeringens politik är orimlig. Över 80 % av brotten förblir ouppklara och våldsbrotten fortsätter att öka. Medborgarna kan inte längre räkna med att polisen kommer när den som bäst behövs. Regeringen sviker därmed sitt ansvar för att garantera människors trygghet från våld och brott.

Allians för Sverige vill att brott ska förhindras, klaras upp och att brottsdrabbade får hjälp. Polisen måste ges möjlighet att nyanställa utan att verksamheten blir lidande. Utbildningen ska reformeras. Organisationen ska ges tillräckliga resurser för att förbättra och utveckla det operativa arbetet. Polisväsendet måste även effektiviseras och utvärderas för att kunna stå väl rustat. Åklagarorganisationen måste ges resurser att lagföra dem som kränker människors frihet och frid. I en tid av gränsöverskridande och tekniskt avancerad brottslighet krävs det att åklagarnas kunskaper uppdateras kontinuerligt och att specialister kan rekryteras. Domstolsväsendet skall ges tillräckliga resurser för att garantera rättssäkerheten.

Situationen inom kriminalvården är oacceptabel. Överbeläggningen riskerar de anställdas och intagnas säkerhet, hindrar rättsväsendets behöriga gång och försvårar arbetet med att minska återfallsbrottsligheten. Den ansträngda situationen kräver resurstillskott och personalens utbildningsnivå behöver höjas. Det är också nödvändigt med kraftfulla och målinriktade insatser mot narkotikan på anstalterna.

Infrastruktur

Investeringar i infrastruktur är inte alltid privatekonomiskt lönsamma medan de samhällsekonomiska vinsterna kan vara betydande. En central roll för staten är därför att tillhandahålla eller bidra till ett helt eller delvis gemensamt finansierat transportnät. Transportpolitiken måste som en övergripande strategi grundas på efterfrågan av effektiva, trafiksäkra och miljöanpassade transporter.

Även på detta område har Vänsterkartellen misslyckats. Sveriges underdimensionerade och underhållsmässigt eftersatta infrastruktur utgör ett hinder för medborgarnas rörlighet och medför konkurrensnackdelar för företagen. Sammantaget innebär detta att tillväxten hållits tillbaka och att sysselsättningen blivit lägre än vad som annars skulle ha varit fallet. Miss-

lyckandet illustreras av att den sedan länge aviserade trafikpolitiska propositionen skjutits ytterligare på framtiden. För att förstärka infrastrukturen avsätter partierna inom Allians för Sverige resurser till utbyggnad och underhåll av transportapparaten.

Forskning

Forskningen bidrar till ekonomisk tillväxt. Det är viktigt att väsentligt öka resurserna för forskning för att skapa ledande forskningsmiljöer, förbättra kvaliteten och därmed öka Sveriges vetenskapliga attraktivitet.

Allianspartierna vill under den närmaste femårsperioden satsa 2 miljarder kronor mer än regeringen på forskning. De ökade resurserna ska tillföras universitet och högskolor genom fakultetsanslagen. Alliansen vill att satsningarna på forskning ska komma alla vetenskapsområden till del – inte ställa dem mot varandra.

Sverige har inte fått ut vad man kunnat förvänta sig av de medel som avsatts för forskning och utveckling. Det beror dels på att företagsklimatet inte är tillräckligt bra, dels på att forskningsmiljöerna inte är tillfredsställande.

Partierna inom Alliansen vill inrätta ett nationellt institut för hälsa och medicin. Vi vill kraftsamla kring strategiska områden för medicinsk forskning såsom bioinformatik och IT inom hälso- och sjukvård. Humaniora och samhällsvetenskap måste också stärkas.

Regeringens direkta inflytande över forskningen ska avskaffas. Universitet och högskolor som knoppar av framgångsrika företag ska få högre anslag till sin forskningsverksamhet. Forskarna ska erbjudas royalties, delägarskap och optioner i företag som ger vinst på grund av deras forskning.

Det måste också bli bättre anställningsvillkor för forskarna. Det gäller både under doktorandstudierna och därefter.

För att få en bra tillväxt krävs både en stark forskning och ett företagsklimat som kan förvalta forskningens resultat.

Försvar

Allians för Sverige eftersträvade i försvarsbeslutet 2004 en bred uppgörelse med Socialdemokraterna för att söka en bred samförståndslösning kring försvars- och säkerhetspolitiken. Regeringen avvisade en bred uppgörelse med de borgerliga partierna och valde i stället en uppgörelse med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Därmed har dessa två partier för första gången i svensk historia fått ett avgörande inflytande på svensk försvars- och säkerhetspolitik.

I dag står vi inför nya typer av hot i form av internationell terrorism, massförstörelsevapen, otillförlitliga stater samt regionala konflikter. Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärjas i gemenskap och samverkan med andra länder.

Allians för Sveriges uppfattning är att Sverige skall öka sin förmåga att medverka i internationella operationer. Vad gäller omställningen av det svenska försvaret bedömer vi att kostnaderna är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom den angivna ramen. Detta innebär att vi förordar en mindre besparing på det militära försvarets anslag än regeringen.

En bättre välfärd, en jämställdhetsfråga

Den offentliga sektorn står inför stora utmaningar de kommande åren. Efterfrågan på välfärdstjänster, som barnomsorg och utbildning, stiger med inkomsten. En åldrande befolkning behöver också mer vård och omsorg. Produktivitetsutvecklingen är på grund av att konkurrensen är begränsad, och att det i huvudsak handlar om arbetsintensiv tjänsteproduktion, lägre än inom andra sektorer i ekonomin samtidigt som löneökningstakten bestäms av arbetsmarknaden i stort. Sammantaget betyder detta att omsorgen kommer att ta allt större mängd personella resurser i anspråk.

För att säkra medborgarnas trygghet måste, utöver högre sysselsättning, valfriheten stärkas. Det är viktigt att säkerställa den enskildes rättigheter, eftersom det starka ekonomiska trycket annars riskerar att leda till att svaga människor ställs åt sidan i de offentliga systemens köer.

Det är nödvändigt att alla vägar till effektivitetsvinster tas till vara. Inslagen av konkurrens mellan olika producenter måste öka och de ekonomiska styrsystemen måste förbättras. Vi har inte råd att avstå från den välfärd ökad konkurrens och förbättrade styrsystem kan ge i framtiden.

En nationell vårdgaranti behövs för att korta vårdköer och möjliggöra en snabbare återgång till arbete efter sjukdom. Den ska omfatta alla medicinskt motiverade behandlingar.

Försäkringskassorna och sjukvården bör få samordna sin verksamhet finansiellt i hela landet, där så är lämpligt under medverkan även från primärvården, arbetsförmedlingen och kommunernas socialtjänst. Försäkringskassorna bör också kunna bekosta specialistvård hos olika vårdaktörer för att minska väntetiderna.

Ett förstärkt rehabiliteringsarbete behövs med sikte på en rehabiliteringsgaranti varigenom en långtidssjukskriven garanteras en individuell rehabiliteringsplan inom en viss tid av sjukskrivningsperioden.

Socialdemokraterna vill driva en ideologiskt och partitaktiskt präglad debatt kring sjukvården. Stopplagen är det främsta uttrycket för denna misslyckade sjukvårdspolitik. Regeringen värnar systemet framför patienternas behov. Allians för Sverige vill tvärtom stimulera privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ. Mångfald är bra, även för den offentligt producerade vården och den personal som arbetar där. Den startlag som Alliansen vill införa understöder förnyelse och utveckling. Det gör vården bättre och

mer effektiv. Samtidigt får patienterna mer att säga till om. I startlagen ingår att ge lagrum för avknoppningar samt ge ekonomiskt stöd som underlättar för vårdpersonalen att ta över verksamhet.

Dagens etableringshinder inom exempelvis vård och omsorg drabbar främst kvinnor. En ökad etableringsfrihet inom verksamheter som i dag sköts av den offentliga sektorn skulle medföra att det kvinnliga företaget stiger. Därmed skulle också ett viktigt hinder för att jämna ut inkomster och förmögenheter mellan män och kvinnor tas bort.

Kommunerna

Regeringen behandlar ekonomisk utjämning mellan landets kommuner utslutande som ett fördelningsproblem. Syftet är att så långt som möjligt utjämna opåverkbara ekonomiska skillnader mellan landets kommuner.

Problemet med det nuvarande skatteutjämningsystemet är att det motverkar tillväxt, driver fram skattehöjningar, begränsar den kommunala självstyrelsen, är komplext och överblickbart.

Systemet straffar tillväxt då ökad tillväxt i en kommun inte nödvändigtvis leder till ökade intäkter för kommunen. Incitamenten för en kommun att främja ett gott näringslivsklimat och att få fler i arbete försvagas därmed genom utjämningsystemets utformning.

För att kunna möta de långsiktiga utmaningarna inom vården, skolan och omsorgen, och för att lösa de omedelbara problemen i ett stort antal kommuner, krävs att de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunerna reformeras. Ett grundläggande problem är att kommunerna har små möjligheter att styra sin egen budget. Genom skatteutjämningsystemet och införandet av maxtaxor har staten i praktiken tagit bort kommunernas beslutanderätt över intäkterna. Genom att kommunerna åläggs en rad nya uppgifter och genom statliga detaljregleringar har kommunerna dessutom fråntagits kontrollen över en betydande del av sina totala utgifter. Alliansens politik syftar till att föra över beslutanderätten till enskilda människor i större utsträckning.

Vi anser att relationerna mellan staten och kommunerna måste byggas på vissa grundprinciper. För det första har staten ett ansvar för att landets alla primärkommuner och landsting ges rimliga förutsättningar att klara sina åligganden. För det andra måste de ekonomiska relationerna mellan staten och kommunerna utformas så att incitament skapas för kommunerna att bidra till ökad ekonomisk tillväxt, främja effektivitet och stimulera till ökad valfrihet för medborgarna. För det tredje måste ansvarsförhållandena mellan staten och kommunerna vara tydliga. Staten skall betala för det staten beslutar om. Slutligen måste både utjämningsystemet, de statliga bidragen till kommunsektorn och balanskravet för kommunerna ses över med syfte att dels minska kommunernas konjunkturkänslighet, dels säkerställa sunda

offentliga finanser. I det sammanhanget kan det också vara lämpligt att diskutera andra möjligheter att finansiera kommunal verksamhet än genom beskattning av kommuninnevånarnas inkomster.

För att komma tillrätta med några av de mest snedvridande och tillväxtfientliga inslagen i dagens system bör det omedelbart genomföras ett antal förändringar.

Kommunernas finanser är för närvarande förhållandevis goda de närmaste två tre åren, bl.a. som följd av ökade statsbidrag, som staten i sin tur lånat till. Detta utgör i sig en risk. Dels kan regeringen i desperation bl.a. över det svaga sysselsättningsläget komma att utöka kommunernas åligganden, dels kan dessa pengar bränna i fickorna på socialdemokratiska kommunpolitiker som frestas till åtaganden som kommunen inte på sikt kan klara.

Inriktningen av den ekonomiska politiken

För att åstadkomma högre tillväxt, fler jobb, starkare statsfinanser och förbättrad välfärd har partierna i Allians för Sverige i sina vårmotioner till riksdagen föreslagit genomgripande förändringar av den ekonomiska politikens inriktning. Även om den konkreta utformningen av dessa förslag skiljer sig något från varandra, så är utgångspunkterna för dessa förändringar i stort sett desamma för alla allianspartier.

Det ska bli mer lönsamt att arbeta. Allianspartierna vill därför sänka skatten på arbetsinkomster genom att införa ett särskilt jobbavdrag. Tyngdpunkten i skattesänkningarna ligger på låg- och medelinkomsttagare. Detta gör att det blir mer lönsamt att arbeta framför att leva på socialförsäkringersättning och bidragsinkomster, och att fler tjänar mer på att gå från deltid till heltid.

Det ska bli mer lönsamt att driva företag och att nyanställa människor. Allianspartierna presenterade i samband med vårmotionerna ett gemensamt förslag till nystartsjobb som syftar till att slussa utsatta grupper tillbaka till arbetslivet. Vi har också lagt olika förslag som ökar företagsamheten, bl.a. genom att reformera de s.k. 3:12-reglerna för småföretagare. Därtill vill vi på sikt avskaffa flera av de skatter som hämmar investeringar, exempelvis förmögenhetsskatten.

Vi behöver skapa långsiktigt hållbara och rättvisa socialförsäkringar. Dagens socialförsäkringssystem leder många, särskilt låginkomsttagare, in i ett långvarigt bidragsberoende. Det är en tragedi för enskilda människor och innebär samtidigt stora kostnader för skattebetalarna. Allianspartierna vill på olika sätt minska trösklarna mellan ersättningssystem och arbete för att minska de statsfinansiella kostnaderna och samtidigt öka nyttan av att gå tillbaka till arbete. Därigenom skapas också en bättre långsiktig trygghet, eftersom mindre kostsamma socialförsäkringar också är lättare att upprätthålla på längre sikt.

Statsfinanserna måste stärkas och budgetprocessen stramas upp. Väns-terkartellen har hittills under den gångna mandatperioden lånat 109 miljarder kronor till statsutgifterna, och för de kommande åren planerar man att låna nästan 80 miljarder kronor till. Allianspartierna har i vart och ett av sina budgetalternativ finansierat ett större offentligt sparande, lägre offentliga utgifter, större budgeteringsmarginaler och ett minskat skattetryck.

Överskotten i den offentliga sektorn ligger under åren framöver helt i ålderspensionssystemet. En av fördelarna med det nya pensionssystemet är att det är självständigt. Därmed är det omöjligt att föra över pengar till statsbudgeten. Premiépensionerna är dessutom grundlagsskyddad privat egendom. Pensionssystemets tillgångar kan därmed inte användas för andra ändamål. För kommunerna gäller ett balanskrav. Förutsättningarna för kommunsektorn ska vara stabila, och man bör därför utgå från att kommunsektorn som helhet ska vara i balans.

Givet detta regelverk är det naturligt att det finansiella sparandet i statsfinanserna utgör instrumentet för att upprätthålla för det strukturella sparandet i den offentliga sektorn som helhet.

Under den kommande mandatperioden vill vi eftersträva balans i statens finansiella sparande och därmed upprätthålla ett överskott i den samlade offentliga sektorn på ca 2 % i genomsnitt över en konjunkturcykel. På grund av de stora underskott som för närvarande råder i statens finanser anser vi att ett balansmål för statens finansiella sparande måste fasas in successivt.

Kvaliteten i den offentliga verksamheten måste förbättras. Enligt Alliansens synsätt består den offentliga välfärdens kärna av den service medborgarna får i vården, utbildningsväsendet och omsorgen av barn och äldre, liksom av tryggheten inom rättsstaten, polisen och försvaret. På dessa områden har vänsterkartellens politik misslyckats kapitalt. Brottsligheten ökar, antalet poliser blir färre och färre, försvaret urholkas, otryggheten i vården och omsorgen växer, kvaliteten i utbildningen och i barnomsorgen blir allt sämre. I våra budgetalternativ redovisar vi alternativ till regeringens politik på dessa områden. Vi ser också till att kommunerna får ett större självbestämmande över de pengar de förfogar över.

Alliansens politik syftar också till att ge människor ökad valfrihet i de offentliga systemen, bryta offentliga monopolmarknader och skärpa konkurrensen. Vi vill se en djupare integrering med andra länder i EU, ökad handel med tjänster över gränserna och en reformerad process för att göra Europa till världens mest konkurrenskraftiga ekonomi till 2010. Vi vill satsa mer pengar på forskning och utveckling, och öka möjligheterna att ta till vara enskilda människors initiativförmåga. Inte minst när det gäller kvinnors möjlighet att starta eget och få en rättvis löneutveckling anser vi att det är viktigt att bryta de offentliga monopolerna och bereda rum för alternativ. Arbetsmarknadspolitikerna måste effektiviseras och stöpas om, och vi vill se över reglerna i arbetslöshetsförsäkringen så att den omfattar fler.

Alliansens politik är en politik för framtiden. Den syftar till att sätta fler människor i arbete, öka tillväxten, förbättra kvaliteten i välfärden och stärka statsfinanserna. Vi vill bryta utanförskapet på arbetsmarknaden, och ta oss an de utmaningar Sverige står inför – både på hemmaplan och i en globaliserad omvärld.

Vi vill bryta Socialdemokraternas maktmonopol. Efter snart 65 år i regeringsställning kommer alltför tecken på att tidigare självständiga myndigheter numera agerar som lydorgan till det socialdemokratiska partiet. Utredningar grävs ned, uttalanden tystas, obekväma personer plockas bort. Det är i längden ohållbart i en demokrati. Därför behöver Sverige ett maktskifte 2006.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen vad vi här framfört om riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Vi tillstyrker därmed delvis motionerna Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 1, Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 1, Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 2 och Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del samt avstyrker proposition 100 punkt 1 i denna del.

2. Mål för budgetpolitiken, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Roger Tiefensee (c) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mål för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 3 och

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Ett viktigt mål för finanspolitiken är att säkerställa att utvecklingen av de offentliga finanserna är uthållig. Endast på detta sätt kan den långsiktiga välfärdsutvecklingen säkras. Vi anser att den offentliga skuldsättningen måste reduceras framöver. Varje generation har ett moraliskt ansvar att inte skjuta en skuld på kommande generationer. Dagens medborgare bör aldrig bevilja sig förmåner som framtida generationer får betala.

Den nuvarande höga skuldsättningen och den offentliga sektorns omfattning medför att statsbudgeten och ekonomin som helhet blir konjunkturkänslig. Förändringar beträffande ränteläget, såväl nationellt som internationellt, och variationer i valutakurser har en betydande påverkan på den svenska ekonomin, beroende på skuldsättningen.

En mindre statsskuld leder därför till mindre sårbarhet för yttre förändringar, och detta i sig leder till ett ökat förtroende för den svenska ekonomin. Genom en lägre skuldkvot ökar beredskapen för konjunkturpolitiskt motiverade tillfälliga underskott i ett läge där penningpolitiken inte är tillräcklig. Räntekostnaderna för statsskulden utgör i dagsläget ca 2 % av BNP och är därmed en av de största utgiftsposterna i budgeten. Räntorna tränger undan annan offentlig verksamhet, eller möjligheter till skattesänkningar.

En hög offentlig skuldsättning kan även ha negativ effekt på ekonomins långsiktiga produktionsförmåga. Omfattande offentlig upplåning riskerar att belasta sparandet så att investeringarna påverkas negativt. En hög offentlig upplåning riskerar också att minska trovärdigheten för den samlade ekonomiska politiken.

Vårt mål är att den offentliga sektorns bruttoskuld ska sänkas, vilket möjliggör stabila skattesatser på en lägre nivå än i dag. För att bedöma en lämplig skuldnivå är två faktorer viktiga att beakta. För det första måste det finnas en tillräcklig säkerhetsmarginal för att klara en betydande konjunkturcell försvagning av de offentliga finanserna utan att stigande räntebetalningar riskerar att göra skuldsättningen självförstärkande. För det andra bör skuldsättningen vara förenlig med hur de offentliga inkomsterna och utgifterna påverkas av befolkningsstrukturen. Den demografiska utvecklingen är ett starkt argument för att i tid vända underskottsutvecklingen.

Vår bedömning är att ett överskott i det finansiella sparandet för den samlade offentliga sektorn på ca 2 % av BNP per år den kommande mandatperioden bör kunna leda till att skuldsättningen utvecklas på ett långsiktigt uthålligt sätt. Den konsoliderade offentliga sektorns bruttoskuldsättning bör reduceras till ca 40 % av BNP.

Överskotten i den offentliga sektorn ligger under åren framöver helt i ålderspensionssystemet. En av fördelarna med det nya pensionssystemet är att det är självständigt. Därmed är det omöjligt att föra över pengar till statsbudgeten. Premiépensionerna är dessutom grundlagsskyddad privat egendom. Pensionssystemets tillgångar kan därmed inte användas för andra ändamål. För kommunerna gäller ett balanskrav. Förutsättningarna för kommunsektorn ska vara stabila, och man bör därför utgå från att kommunsektorn som helhet ska vara i balans.

Givet detta regelverk är statens finansiella sparande det naturliga instrumentet för att upprätthålla sparmålet för den offentliga sektorn som helhet.

Vår utgångspunkt är att eftersträva balans i statens finansiella sparande under den kommande mandatperioden och därmed upprätthålla ett överskott i den samlade offentliga sektorn på ca 2 % i genomsnitt över en

konjunkturcykel. På grund av de stora underskott som för närvarande råder i statens finanser anser vi att ett balansmål för statens finansiella sparande måste fasas in successivt.

Med det anförda tillstyrker vi delvis motionerna Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del, Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 3 och Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 3 och 4.

3. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (m)

av Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del och avslår proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och motionerna 2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4, 2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt 2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Ungefär 1,5 miljoner människor försörjs i dag genom olika offentliga ersättningar i stället för arbetsinkomster eller arbetar mindre än de skulle önska. I stora delar av landet står en tredjedel av den vuxna befolkningen i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden. Kostnaderna för sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och AMS-åtgärder uppgår till svindlande 185 miljarder kronor per år. Samtidigt står Sverige inför en demografisk utveckling som innebär att allt färre kommer att behöva ta hand om allt fler och finansiera alltmer.

I denna situation saknar regeringen en ekonomisk strategi, och de konkreta förslag som lämnas i propositionen är få och små. Effekterna av regeringens förslag kommer inte att bli mer än marginella. Trots att sysselsättningen står högst på regeringens dagordning förmår man inte omprioritera alls inom ramen för en 900-miljardersbudget. I stället lånar regeringen ytterligare pengar.

Vi föreslår en ekonomisk-politisk strategi inriktad på att stimulera till arbete. Detta är möjligt genom en kombination av sänkta skatter på arbete och stramare bidrag. Trygghetssystemen måste vara utformade så att de fångar upp och skyddar dem som drabbas av sjukdom, arbetsskada eller arbetslöshet, men systemen måste också ge tillräckliga incitament för arbete.

Strategin innebär också att efterfrågan på arbetskraft måste öka. Både företagsklimatet och arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras. Vår politik består av fyra huvudkomponenter.

Det måste löna sig att arbeta. Ett större arbetsutbud är avgörande för att möta kraven som följer av en åldrande befolkning. Med ett större arbetsutbud ökar ekonomins produktionsförmåga och därmed utrymmet för konsumtion, både för hushållen och för den skattefinansierade välfärden. Skatterna bör sänkas så att effekten på arbetsutbudet blir så stor som möjligt. Kärnan i skattestrategin är ett avdrag för arbetsinkomster med inriktning i första hand på låga och medelhöga inkomster, dvs. de grupper som har störst marginaleffekter. Skattesänkningarna ska till stor del finansieras genom skärpta regler och sänkta ersättningar i arbetslöshets- och socialförsäkringarna. På så sätt förstärks också den ekonomiska skillnaden mellan att vara försörd av arbete eller bidrag. Ersättningsnivån i sjukförsäkringen sänks till 75 % de första sex månaderna och därefter till 65 %, och ersättningsnivåerna sänks även inom föräldraförsäkringen och för förtidspensionerna. Egenfinansieringen i a-kassan bör höjas till 30 %, vilket både ger besparingar för staten och ökad försäkringsmässighet i arbetslöshetsförsäkringen.

Företagens konkurrenskraft måste förbättras. För att svenska företag ska klara den tilltagande internationella konkurrensen behövs en rad åtgärder för att förbättra företagens villkor, t.ex. avskaffad förmögenhetsskatt, minskad regelbörda, skärpt konkurrens och bättre beskattning av fåmansbolag.

Arbetsmarknaden måste reformeras så att fler människor kommer i arbete. Särskilt viktigt är det att unga snabbt kommer in på arbetsmarknaden och att personer med svag förankring på arbetsmarknaden kan komma tillbaka. Vi anser också att integrationspolitiken måste reformeras så att arbetslinjen återupprättas. Invandrare måste få både ökade möjligheter och förstärkta drivkrafter att försörja sig genom arbete.

Den offentliga sektorn måste reformeras och välfärden tryggas. Den enskildes valfrihet måste stärkas, och alla vägar till effektivitetsvinster i den offentliga sektorn måste tas till vara. Det behövs ökad konkurrens och förbättrade styrsystem inom de offentliga verksamheterna. Avgiftsfinansieringen inom vården bör öka. Något högre avgifter kan väntas dämpa den överefterfrågan som den offentliga finansieringen skapar men är också ett sätt att tillföra resurser till de offentliga verksamheterna. Vi vill satsa på den offentliga kärnverksamheten, och vi gör en tydlig politisk prioritering. Sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen är viktigare än generösa ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet. Kommunsektorn får ett sammantaget tillskott på 10 miljarder kronor åren 2005–2007 utöver regeringens förslag.

Uthålliga offentliga finanser måste säkras. Finanspolitiken bör inriktas på en långsiktigt uthållig skuldsättning för den konsoliderade offentliga sektorn. För att på fem år reducera skuldsättningen till ca 40 % av BNP vill vi fastställa ett årligt mål för staten så att det offentliga överskottet uppgår till ca 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Våra förslag innehåller besparingar på 66 miljarder kronor, skattesänkningar på brutto 62 miljarder kronor (netto 44 miljarder kronor), satsningar på 26 miljarder kronor samt övriga inkomstförstärkningar för staten på 10 miljarder kronor. Åren 2006–2008 beräknas det offentliga sparatet stärkas med 7, 4 respektive 4 miljarder kronor. På längre sikt bedömer vi emellertid att förslagen genom sina stimulerande effekter på tillväxt och sysselsättning har förutsättningar att därutöver ge betydande förbättringar av de offentliga finanserna.

Med det anförda tillstyrker vi motion Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del och avstyrker proposition 100 yrkande 1 i denna del samt motionerna Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4, Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

4. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (fp)

av Karin Pilsäter (fp) och Christer Nylander (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4 samt avslår proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och motionerna 2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del, 2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt 2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Sunda offentliga finanser är en nödvändig förutsättning för en stabil ekonomi. Båda verktygen för sunda statsfinansiering – överskottsmålet och utgiftstaket – har missköts av regeringen. Av vårpropositionen framgår att det strukturella underliggande sparatet inte är i närheten av överskottsmålet om 2 % av BNP. Utgiftstaket har under ett antal år kunnat hållas endast i formell mening genom diverse budgettrixande. De omedelbara problemen som den svenska ekonomin står inför är dels att en så stor andel av den arbets-

föra befolkningen står utanför arbetsmarknaden, dels att det saknas en politik för att sätta fart på företagandet så att de utanförstående har några jobb att gå till. Vi vill föra en politik mot utanförskapet, för rimligare och mindre skadliga skatter och med inriktning på att underlätta för företagande. Vi anser att det krävs en politik med ett sådant dubbelt grepp för att råda bot på Sveriges problem.

Strategiska skattesänkningar för fler i arbete

Socialdemokraternas skatteköjningar har successivt förstört stora delar av den skattereform som genomfördes 1991. Folkpartiet liberalerna vill arbeta för en ny skattepolitik som innebär att fler människor kommer i arbete och nya och varaktiga jobb skapas i Sverige. Vi föreslår en rad strategiska förändringar av skattepolitiken. Genom att sänka inkomstskatten för främst låg- och medelinkomsttagare i form av ett förvärsavdrag gör vi det relativt sett mer lönsamt att gå från bidragsförsörjning till arbete. En sådan förändring underlättar för människor att genom egna insatser påverka sin ekonomi. Vi vill föra tillbaka inkomstskatten till de principer som bestämdes vid 1991 års skattereform – att de flesta bara ska betala 30 % i skatt, och att de med höga inkomster ska betala 50 % på de högre delarna av sin inkomst. Inkomstskatterna sänks med sammanlagt 23 miljarder kronor. Vi sänker även den högsta marginals-katten genom att stegvis ta bort den s.k. värns-katten på 5 %.

Bättre villkor för företagande

Sverige lider i hög grad brist på entreprenörer och entreprenörsanda. Vi behöver fler entreprenörer som omvandlar kunskap och innovationer till produkter och produktionsmetoder som genererar inkomster, jobb och företagande. Därför vill vi med vår politik åstadkomma stora förbättringar av villkoren för små och växande företag och för företagaren. Vi slopar arbetsgivaravgiften (exklusive pensionsavgiften) för en lönesumma upp till 250 000 kr per företag. Vi sänker också entreprenörsskatten som småföretagare betalar enligt de s.k. 3:12-reglerna. En nyckelfaktor för att åstadkomma fler och växande företag är tillgången på riskkapital. Vi föreslår fyra åtgärder på skattesidan för att öka tillgången på riskkapital. Dessa är avskaffande av förmögenhetsskatten, avskaffande av dubbelskatten på aktier, en möjlighet att föra över kapital från ett företag till ett annat utan att beloppet beskattas och slutligen bättre möjligheter att avsätta vinstmedel i ett företag till framtida investeringar. Sammantaget sänks skatterna för företagande med ca 10 miljarder kronor.

Reformering av arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadspolitiken kostar i dag över 70 miljarder kronor. Dess syfte är sedan länge förskjutet till att inför val dölja öppen arbetslöshet, snarare än att lösa de arbetslösas problem. Arbetsmarknadspolitiken kan inte – och

ska inte heller – skapa reguljära arbeten. Den ska däremot hjälpa till att matcha arbetssökande och lediga arbeten samt hjälpa människor att flytta mellan olika yrken och även geografiskt om så behövs. Vi vill reformera arbetsmarknadspolitiken på ett antal områden. Arbetslöshetsförsäkringen ska göras om till en verklig omställningsförsäkring. Försäkringen ska vara allmän och ge rimlig ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet samt medverka till att människor känner trygghet och vågar prova nya jobb och uppgifter i arbetslivet. Ersättningen blir tidsbegränsad och trappas av med tiden. Arbetsförmedlingen ska stärkas och inriktas på intensifierade och mer individanpassade åtgärder. Dagens AMS läggs ned och ersätts av en ny myndighet; arbetsmarknadspolitiken öppnas för konkurrens mellan dels arbetsförmedlingar, dels anordnare av arbetsmarknadsåtgärder. Arbetsrätten moderniseras för att göra det mer attraktivt att anställa nya medarbetare och motverka dagens utanförskap för invandrare, kvinnor och ungdomar.

Satsningar på vården, föräldraförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken

Det är främst inom tre områden som vi gör andra prioriteringar än regeringen.

Vi vill genomföra en ordentlig satsning på vård och omsorg. Vi tillför 1 miljard kronor per år i form av stimulansbidrag till förbättringar av äldrepolitiken. Vidare genomför vi en Finsamreform med samma inriktning som den reform som genomfördes av den borgerliga regeringen i början av 1990-talet. Reformen kommer att medföra kraftigt minskade köer inom sjukvården. För att åstadkomma resultat avsätter vi över en halv miljard kronor i rehabilitering så att människor snabbt ska kunna komma tillbaka från sjukskrivning. Vi anser att tillgängligheten till offentliga miljöer för handikappade ska förbättras. För detta avsätts 1 miljard kronor under perioden. Ett ökat stöd till psykiatri ingår också.

Vi vill införa en jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen som stimulerar till ett jämnare uttag av föräldraledighet mellan föräldrarna. För varje månad som den andre föräldern tar ut utgår ersättning med 90 % av lönen mot 80 % enligt nuvarande regler. Detta innebär en satsning på ca 1 miljard kronor.

På arbetsmarknadspolitikens område satsar vi sammantaget ett par miljarder kronor på åtgärder som vi anser är effektivare än de som regeringen prövar. Vi vill införa nystartsjobb, som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som varit beroende av arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Vi vill också införa en jobbgaranti för dem som har mycket svårt att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Jobbgarantin ersätter den nuvarande aktivitetsgarantin.

Starkare statsfinanser

Sammantaget innebär vår politik att statsfinanserna stärks med 7,9 respektive 7,5 miljarder kronor 2006 och 2007, jämfört med regeringens förslag. Våra skattesänkningar och satsningar finansieras främst genom minskade

utgifter för företagsstöd och byggstöd, statlig administration, subventioner, minskad sjukförsäkring och förtidspensioner samt genom omläggningen i arbetsmarknadspolitiken. En ökad egenfinansiering av a-kassan bidrar också med ca 10 miljarder kronor.

Sammanfattande ställningstagande

Sammanfattningsvis anser vi att Folkpartiet liberalernas redovisade förslag bör ligga till grund för budgetpolitikens utformning under kommande år. Det betyder att riksdagen bör bifalla motion Fi14 (fp) yrkandena 2 och 4. Vi avstyrker regeringens förslag i berörda delar liksom de övriga motioner som är aktuella i detta sammanhang.

5. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (kd)

av Mats Odell (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5 samt

avslår proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del,

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4 samt

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

Med snart 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder utanför arbetsmarknaden måste politikens färdriktning läggas om. Kristdemokraterna föreslår en budgetpolitik för nya jobb genom kraftiga skattesänkningar på arbete och lättnader för små och medelstora företag. Vi satsar också på rättvisa barnbidrag samt mer resurser till vård, omsorg och rättstrygghet. Med vår politik skapar vi förutsättningar för en uthållig ekonomisk tillväxt på 3 % per år.

Kristdemokraterna vill minska statens lånebehov. År 2007 ska statsskulden som andel av BNP vara högst 40 %. Det ska huvudsakligen ske genom en snabbare försäljning av statliga tillgångar. Utgiftstakets andel av BNP bör på sikt minska och därmed möjliggöra ett sänkt skattetryck. Som ett riktmärke för statens utgiftstak ska detta tillsammans med övriga offentliga utgifter ge utrymme för en gradvis anpassning av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå.

Sex prioriterade områden bör styra inriktningen av budgetpolitiken:

Långsiktigt goda tillväxtförutsättningar

Kristdemokraternas tillväxtpolitik vilar på stabila och goda villkor för fler och växande företag. Därigenom kan sysselsättningen öka, arbetslösheten minska och välfärden tryggas. Med en balanserad finanspolitik för sunda statsfinanser i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt, kan detta åstadkommas. De strukturella åtgärder som vi vill genomföra spänner över ett brett fält av ekonomin. Skattesystemet ska reformeras och bidra till att fler uppmuntras att arbeta. Tjänstesektorn ges möjlighet att växa genom en skattereduktion för hushållens köp av tjänster. Näringslivet måste ges bättre förutsättningar att expandera. Dubbelbeskattningen på risksparande ska avvecklas successivt, samtidigt som riskkapitalavdrag bör införas. Jordbruksnäringen ska ha rimliga och rättvisa konkurrensvillkor. Därför föreslår vi att dieselskatten sänks till EU-nivån.

En hög tillväxt förutsätter en väl fungerande lönebildning som kan ge en låg arbetslöshet. Vi vill synliggöra kostnaderna för arbetslösheten. Kristdemokraterna föreslår att en allmän och obligatorisk arbetslöshetsersättning med en högre grad av egenfinansiering införs. Den avgiftsökning som detta innebär kompenseras de försäkrade för genom inkomstskattesänkningar. Jag anser också att god konkurrens ger högre tillväxt. Detta åstadkoms bl.a. genom att avveckla statligt och kommunalt ägande på marknader där privata företag skulle kunna verka.

Skattepolitiken

Kristdemokraterna vill skapa en skattestruktur som gör att individens drivkrafter för arbete stärks. Vi lägger fram en inkomstskattereform som uppgår till nästan 40 miljarder kronor, vilket är en fördubbling av vårt tidigare förslag. Marginaleffekterna minskas genom att ett statligt förvärsavdrag för arbetsinkomster införs. Med förvärsavdrag stärks arbetslinjen och det blir mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Högre utbildning måste löna sig bättre och vi vill därför successivt avskaffa värnskatten. I likhet med övriga borgerliga partier vill vi Kristdemokrater också att s.k. nystartsjobb införs. Arbetsgivaravgifterna för företag i näringslivet ska tas bort helt för personer som varit bidragsberoende i mer än ett år. Med dagens skattesystem uteblir många investeringar i Sverige. Förmögenhetsskatten och dubbelbeskattningen på investeringar och risksparande bör fhasas ut, vilket vi finansierar med en höjning av bolagsskatten. Kristdemokraterna står fast vid att den statliga fastighetsskatten bör slopas helt. Reformen finansieras till viss del genom att kommunerna ges rätt att ta ut en avgift för kostnader som härrör från de fastigheter som finns i kommunen. Därtill finansieras reformen genom att kapitalvinstskatten vid försäljning av privatbostäder föreslås höjas från 20 till 30 %.

Valfriheten för barnfamiljer

Vi Kristdemokrater vill förbättra familjepolitiken både när det gäller valmöjligheter och när det gäller fördelningen av stöden. Det nuvarande barnbidraget bör fördubblas samtidigt som det görs beskattningsbart. Föräldraförsäkringen ska ge en ekonomisk grundtrygghet. Eftersom de flesta unga föräldrar inte hunnit bygga upp ett sparande vill vi höja golvet i föräldraförsäkringen till 230 kr per dag. Bostadsbidraget bör stärkas för att förbättra för de sämst ställda barnfamiljerna. Föräldrar ska ges en ekonomisk möjlighet till mer tid med barnen när de är små. Efter föräldraförsäkringstiden vill vi införa ett system som kallas barndagar. För varje barn som fyllt 1 år tilldelas 300 barndagar som är värda 200 kr.

I dag saknas valfrihet i barnomsorgen. Vi vill att alla barn ska ges rätt att få del av kommunernas stöd till barnomsorg. Kommunerna ska ha skyldighet att erbjuda ekonomiskt stöd inte bara till barn i förskolan utan också till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Reformerna finansieras bl.a. genom att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) ska beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomster. Därutöver föreslås att den 13:e månaden i föräldraförsäkringen samt de 90 lägstanivådagarna dras in.

Pensionärerna

Många pensionärer har drabbats hårt av nedskärningarna och bristerna i äldreården. Pensionerna har också släpat efter i inkomstutveckling. Kristdemokraterna vill därför de kommande åren ge de sämst ställda pensionärerna bättre villkor. Därefter ska värdet av samtliga pensioner förbättras genom sänkt skatt. De ekonomiskt sämst ställda pensionärerna gynnas genom att garantipensionen höjs. Ett särskilt högre grundavdrag bör återinföras för ålderspensionärer.

Vård, omsorg och skola

Kristdemokraterna anser att kommunsektorn bör tillföras resurser för att kunna uppnå en bättre kvalitet i vården och omsorgen. Det behövs satsningar inom bl.a. psykiatrin. Kommuner och landsting ska få 6 040 miljoner kronor i ytterligare resurser de närmaste två åren jämfört med regeringens förslag. Därtill bör 23,4 miljarder kronor som låsts in i riktade satsningar göras fritt disponibla för kommunerna.

Antalet sjukfrånvarande aktivitets- och sjukersatta är rekordhøgt. Vi vill motverka ohälsan framför allt genom rehabilitering av långtidssjukskrivna men samtidigt beivra det över- eller felutnyttjande av ersättningsystemen som finns. En ny rehabiliteringsförsäkring ska snarast införas, och vi föreslår att knappt 3 miljarder kronor anslås till detta ändamål. Vi vill också förbättra villkoren för de studerande och föreslår höjda studiebidrag för gymnasiestuderande. För högskolestuderande bör bidragsandelen av studiemedlen höjas och fribeloppet slopas.

Ett återupprättat rättsväsende

De tillskott som Socialdemokraterna föreslår för rättsväsendet räcker inte till för att rätta till tidigare års försummelser. Vårt mål är att senast till 2008 uppnå en nivå där antalet poliser uppgår till 19 000. Kristdemokraterna anslår 500 miljoner kronor mer än regeringen både 2006 och 2007. Åklagarväsendet behöver stärkas. Åklagarorganisationen ska förstärkas med nya åklagare, och domstolsväsendet bör tilldelas ytterligare medel. En fungerande kriminalvård kräver också utökade resurser. Målet är att meningsfulla insatser genomförs för att möjliggöra ett liv utan brottslighet.

Sammanfattningsvis föreslår jag att riksdagen ställer sig bakom Kristdemokraternas förslag till inriktning av budgetpolitiken. Riksdagen bör således tillstyrka motion Fi15 yrkandena 1 i denna del och 5. Jag avstyrker regeringens förslag i berörda delar liksom de övriga motioner som är aktuella i sammanhanget.

6. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 3 (c)

av Roger Tiefensee (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 1 i denna del och avslår proposition 2004/05:100 punkt 1 i denna del och motionerna 2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 2 i denna del, 2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 2 och 4 samt 2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkandena 1 i denna del och 5.

Ställningstagande

De offentligt producerade välfärdstjänsterna slukar alltmer resurser samtidigt som bl.a. köerna till vården är oacceptabelt långa. Närmare 1,4 miljoner människor i arbetsför ålder står utanför arbetsmarknaden. Inför dessa enorma problem står den socialdemokratiska regeringen närmast handlingsförlamad. När Socialdemokraterna talar om skatthöjningar menar Centerpartiet i stället att det till stor del är just de höga skatterna som är orsaken till våra problem. Vi vill sänka inkomstskatterna och öka incitamenten för att jobba. Vi måste skära i de stora utgiftsposterna, och där finns framför allt kostnaden för ohälsan. Om inget görs riskerar ohälsans utgifter att tränga undan all annan verksamhet och skatterna nå höjder som gör det i praktiken olönsamt att arbeta eller att verka som företagare.

Jobbavdrag som minskar marginaleffekterna för låg- och medelinkomsttagare

Centerpartiet har sedan länge krävt en radikal skattereform avsedd att gynna dem med normala och låga inkomster. I dag kan många låginkomsttagare inte leva på sin lön. Eventuella löneökningar äts effektivt upp av exempelvis höjda skatter och sänkta bostadsbidrag. Nuvarande grundavdrag trappas av redan vid inkomster på ca 10 000 kr per månad, vilket innebär svaga incitament att arbeta mer eller att gå från bidrag till jobb. Centerpartiet föreslår i stället ett jobbavdrag som innebär att marginalsatserna sänks för alla inkomstkategorier upp till 28 000 kr i månaden. Med dessa förändringar förbättras möjligheterna att gå från bidragsberoende till arbete.

Skattereformen ger mer självbestämmande åt kommunerna

Självbestämmande är utgångspunkten för Centerpartiets skattepolitik. Det gäller för individen men även för kommunerna, som så långt möjligt ska vara självförsörjande utan att statliga pålagor dränerar såväl initiativrikedom som skattebaser. Jobbavdraget utformas som en statlig skattereduktion, och dessutom omvandlas befintliga avdrag till skattereduktioner. Det innebär att kommunerna får behålla intäkterna från sina skattebaser och att de därigenom blir mindre beroende av statliga bidrag. Genom vårt förslag förstärks kommunernas skatteinkomster med 53 miljarder kronor.

En politik för fler och växande företag

En politik där det lönar sig att arbeta måste kompletteras med en politik för fler jobb i nya och växande företag. Centerpartiet vill ha ett samhälle där det är lika naturligt att starta och driva företag som att vara anställd. Vi vill sänka kostnaden för att anställa genom att halvera arbetsgivaravgiften för den först anställda samt för alla nyanställda. Den halvering av arbetsgivaravgiften som i dag finns i vissa utsatta regioner vill vi behålla. Vidare vill vi säkra tillgången på riskkapital genom att successivt avskaffa förmögenhetsskatten, skattebefria sparande till startkapital samt öka möjligheterna för småföretag att avsätta medel i periodiseringsfonder. För att göra det tryggt att nyanställa avskaffas företagens utökade sjukersättningsansvar. I stället föreslår vi en sjuklönemodell som bygger på att företagen får ansvar för samma antal sjukdagar som de har anställda upp till högst 30 dagars sjuklöneansvar. Arbetsgivaravgiften sänks samtidigt för alla arbetsgivare motsvarande ett sjuklöneansvar på 30 dagar. Vi vill vidare ta bort ett antal snedvridande skatter genom att reformera bolagsbeskattningen för fåmansbolag, sänka dieselskatten och slopa skatten på handelsgödsel.

Lägre skatt på fastigheter

Vi vill införa en mer hållbar och rättvis fastighetstaxering. Vi sänker uttaget av fastighetsskatt genom en lägre skattesats och ett tak för taxeringsvärdet på tomter. Sistnämnda innebär att man undviker den spiraleffekt som

uppkommer i attraktiva områden när själva tomtmarken får höga taxeringsvärden och därmed driver upp det totala taxeringsvärdet. Förmögenhetsskatten, som till stor del är en beskattning av fastigheter, halveras under budgetperioden och avskaffas helt på längre sikt.

Satsningar på pensionärer, fler poliser, en utbyggd infrastruktur m.m.

Centerpartiet vill stärka de sämst ställda pensionärernas ekonomi. Vi sätter av medel till att höja garantipensionen så att den lägsta pensionen åtminstone ska nå upp till 5000 kr i månaden.

Vi vill också satsa mer pengar på polisen. En ökning av antalet poliser får en omedelbar effekt ute i samhället. Brist på poliser uppfattas som en signal att det är fritt fram att begå brott som stöld och skadegörelse. Målsättningen ska vara att antalet poliser ökar till 20 000. I vårpropositionen får polisen inga nya pengar. Rikspolisstyrelsen överväger om en av de tre polishögskolorna måste stängas för att man inte har råd att anställa nyutexaminerade poliser med regeringens knappa resurstilldelning.

Centerpartiet anser att människor ska kunna förflytta sig och kommunicera effektivt oavsett om man bor i stad eller landsbygd. Goda kommunikationer, såväl digitala som traditionella, är också en viktig förutsättning för investeringar och nyetableringar. Den ryckighet och de omkastningar som präglar nuvarande politik för trafik- och infrastruktur är enligt vår mening oacceptabla.

Regeringen hanterar landets ekonomi med närmast obefintliga marginaler, vilket innebär att det finns minimalt med utrymme för extraordinära utgifter. När då katastrofer inträffar, som flodvågen i Sydostasien och stormen Gudrun, måste andra utgifter stå tillbaka. För att råda bot på detta vill Centerpartiet bilda ett katastrofkonto genom en årlig avsättning till en fond utanför statsbudgeten. Medel till fonden avsätts ur utdelningen från statligt ägda bolag. Målsättningen bör vara att fonden ska uppgå till minst 1 % av BNP.

Sänkta kostnader för ohälsa och statlig administration ger starkare statsfinanser

För att finansiera de skattesänkningar och satsningar vi vill göra föreslår vi åtgärder för att sänka kostnaderna för ohälsan. Vi anser att ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen bör vara differentierade så att personer med försörjningsplikt för minderåriga får 80 % och övriga 70 %. En andra karensdag införs, och beräkningsgrunden för SGI (sjukpenninggrundande inkomst) ändras.

Vi vill också dra ned på kostnaderna för den statliga administrationen. För 2006 föreslår vi sammanlagda besparingar på 3,1 miljarder kronor fördelat på olika utgiftsområden. Den totala overheadkostnaden i statlig förvaltning har av ESV beräknats uppgå till 70–80 miljarder kronor för 2003, och våra besparingar motsvarar ca 4 % av denna kostnad.

Med Centerpartiets förslag stärks statens finanser med sammanlagt 6,5 respektive 2,7 miljarder kronor 2006 och 2007, jämfört med regeringens förslag. Det är något svagare än vad partiet föreslog i höstas, men vi bedömer att det på kort sikt är viktigare att skapa riktiga jobb än att uppnå målet om 2 % överskott. På sikt när sysselsättningen stiger kommer de offentliga finanserna att stärkas kraftigt.

Sammanfattande ställningstagande

Sammanfattningsvis anser vi att Centerpartiets i motion Fi16 redovisade förslag bör ligga till grund för budgetpolitikens utformning under kommande år. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Fi16 (c) yrkande 1 i denna del. Vi avstyrker regeringens förslag i berörda delar liksom de övriga motioner som är aktuella i detta sammanhang.

7. Användning av inkomstavdrag, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Mikael Odenberg (m), Karin Pilsäter (fp), Mats Odell (kd), Gunnar Axén (m), Christer Nylander (fp), Roger Tiefensee (c) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om användningen av inkomstavdrag. Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2004/05:RRS17 och motionerna 2004/05:Fi12 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1–3 och 2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 3.

Ställningstagande

Den nya budgetordningen som infördes 1997 syftade till att få bättre kontroll över statens utgifter och att undvika stora underskott. Utgiftstaket för staten var ett avgörande inslag i den nya ordningen. Tyvärr tvingas vi konstatera att regeringen flera gånger har manipulerat med utgiftstaket så att det inte längre utgör det riktmärke som det var tänkt. Regeringens svårigheter att prioritera har lett till detta numera systematiska sätt att ”krypa under” taket.

Kringgåendet av utgiftstaket tar sig flera uttryck. Det sätt som regeringen tillämpat mest är att redovisa utgifter som nedsättningar av inkomster, vilket t.ex. gäller det nu aktuella sysselsättningsstödet. Men regeringen har även använt andra metoder. Det finns en uppenbar asymmetri i regeringens sätt att göra tekniska justeringar av taket. Regeringen har varit mer benägen att göra justeringar som höjer taket än som sänker det. Ett exempel på detta är att regeringen gjorde en teknisk justering av taket för 2005

med 4 miljarder kronor i samband med att sysselsättningsstödet flyttades över från inkomst- till utgiftssidan med motiveringen att saldot inte påverkades. Detta är inget annat än en ren manipulation eftersom saldot försvagades när stödet infördes som ett skatteavdrag. Ett annat exempel på hur regeringen kringgått utgiftstaket är när man sköt till pengar till SJ från ett konto i Riksgäldskontoret där andra bolag avsatt medel.

Riksrevisionen har i sin rapport Utgift eller inkomstavdrag? (RiR 2004:26) särskilt granskat sysselsättningsstödet till kommunerna, och baserat på rapporten har Riksrevisionens styrelse lämnat en framställning till riksdagen. I rapporten gör Riksrevisionen flera uppseendeväckande iakttagelser. Regeringens beredning av sysselsättningsstödet har inte varit tillfredsställande, och man har inte genomfört något skriftligt remissförfarande. Regeringen har inte gjort ordentliga prognoser, återrapporteringen till riksdagen har varit bristfällig och någon utvärdering av stödet har inte gjorts. Allvarligast är kanske ändå att Riksrevisionen anser att stödet inte har utformats i enlighet med budgetlagens principer om bruttoredovisning och inte finansierats inom utgiftstakets ram. I sin framställning till riksdagen lämnar Riksrevisionens styrelse ett förslag om att regeringen i samband med inkomstavdrag och liknande ska beakta kraven på transparens, budgetdisciplin och kostnadskontroll.

Vi anser att Riksrevisionens kritik är anmärkningsvärd och välberättigad men att styrelsens förslag tyvärr inte går tillräckligt långt.

Det krävs i stället en tydlig markering av att bruttobudgetering är budgetlagens huvudprincip. Vi anser också att budgetlagen bör ändras så att det tydligt framgår att utgiftstaket ska justeras i samband med förslag som innebär nettobudgetering. Om en åtgärd redovisas som en minskad inkomst i stället för som en utgift bör således utgiftstaket samtidigt sänkas med motsvarande belopp. Regeringen bör också i samband med sådana förslag tydligt ange beräknade kostnader och ange hur kostnadskontrollen ska genomföras. Dessutom anser vi att åtaganden genom nettobudgetering ska behandlas likvärdigt med anslag på statsbudgetens utgiftssida vad gäller prioritering och finansiering, dvs. även nettobudgeterade åtaganden ska vägas mot andra utgifter inom en av riksdagen begränsad ram.

Mot denna bakgrund tillstyrker vi delvis Riksrevisionens styrelsens förslag samt motionerna Fi12 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1–3 och Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) yrkande 3.

8. Utgiftsområdesfördelningen, punkt 5 (m)

av Mikael Odenberg (m), Gunnar Axén (m) och Cecilia Widegren (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att anslaget till utrikesförvaltningen skall återföras till utgiftsområde 5 från utgiftsområde 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Fi17 av Göran Lenmarker m.fl. (m).

Ställningstagande

Anslaget till utrikesförvaltningen bör återföras till utgiftsområde 5 från utgiftsområde 1. Sammanslagningen av anslagen till Regeringskansliet och UD har medfört att det är svårare för riksdagen att påverka anslagen till utrikesförvaltningen, eftersom det i praktiken är regeringen som beslutar hur medlen ska fördelas inom anslagsområdet. Det är angeläget att riksdagen åter ges inflytande över utrikesförvaltningens organisation och dimensionering.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2004/05:100

Proposition 2004/05:100 2005 års ekonomiska vårproposition:

1. Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (kapitel 1).

Följdmotioner med anledning av prop. 2004/05:100

2004/05:Fi13 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar att godkänna det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordas i motionen i kap. 4–9.
2. Riksdagen beslutar att godkänna det förslag till riktlinjer för budgetpolitiken som förordas i motionen i kap. 10 och 11.
3. Riksdagen beslutar om riktlinjer för tilläggsbudgeten i enlighet med vad som anförs i motionen i kap. 12.

2004/05:Fi14 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen godkänner de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken som Folkpartiet liberalerna förordar i motionen.
2. Riksdagen godkänner riktlinjerna för budgetpolitiken enligt vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen godkänner målet att statens finanser skall vara i balans över en konjunkturcykel.
4. Riksdagen godkänner riktlinjerna för skattepolitiken enligt vad som anförs i motionen.

2004/05:Fi15 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening de förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som Kristdemokraterna förordar (avsnitten 6.2 och 6.2.2–6.2.6).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening de mål om ökat antal arbetade timmar som Kristdemokraterna förordar (avsnitt 6.2.2).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skuldkvotens andel av BNP (avsnitt 6.1.6).

4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ett kompletterande balansmål för statens finansiella sparande över en konjunkturcykel i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 7.1.2).
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 7.3).

2004/05:Fi16 av Maud Olofsson m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar att godkänna förslaget till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (kap. 4–9).

2004/05:Fi17 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

Riksdagen beslutar att anslaget till utrikesförvaltningen skall återföras till utgiftsområde 5 från utgiftsområde 1, i enlighet med vad som anförs i motionen.

Framställning 2004/05:RRS17

Framställning 2004/05:RRS17 Riksrevisionens styrelses framställning angående användningen av inkomstavdrag m.m. i statsbudgeten:

Riksrevisionens styrelse föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör beakta kravet på transparens, budgetdisciplin och kostnadskontroll i samband med användningen av inkomstavdrag och andra motsvarande åtgärder i statsbudgeten.

Följdmotion med anledning av framst. 2004/05:RRS17

2004/05:Fi12 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bruttobudgetering som huvudprincip.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ändring i budgetlagen som tydligt anger att vid nettobudgetering skall förslag om justering av utgiftstaket samtidigt läggas fram.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur åtaganden genom nettobudgetering kan behandlas likvärdigt med anslag på statsbudgetens utgiftssida vad gäller prioritering och finansiering.